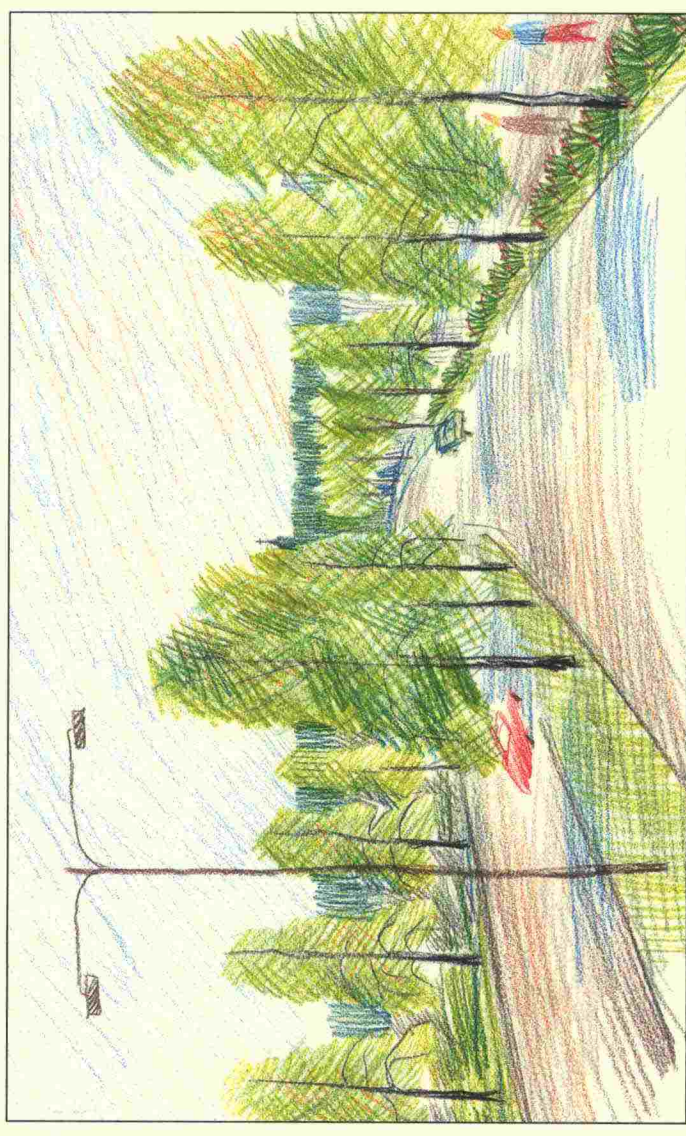
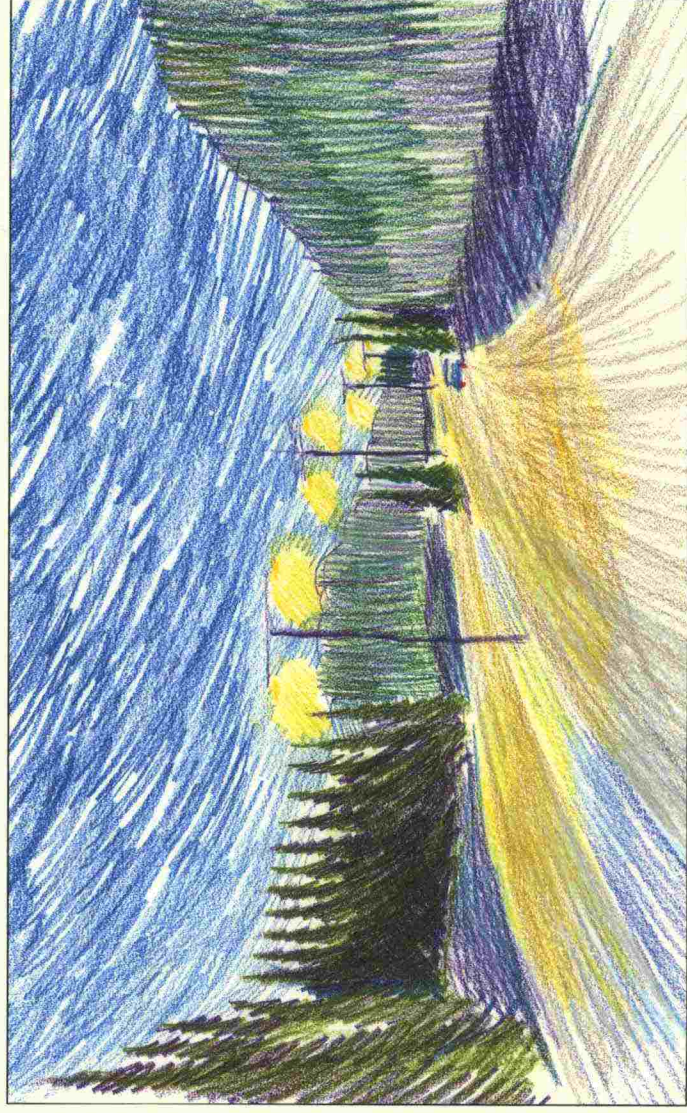
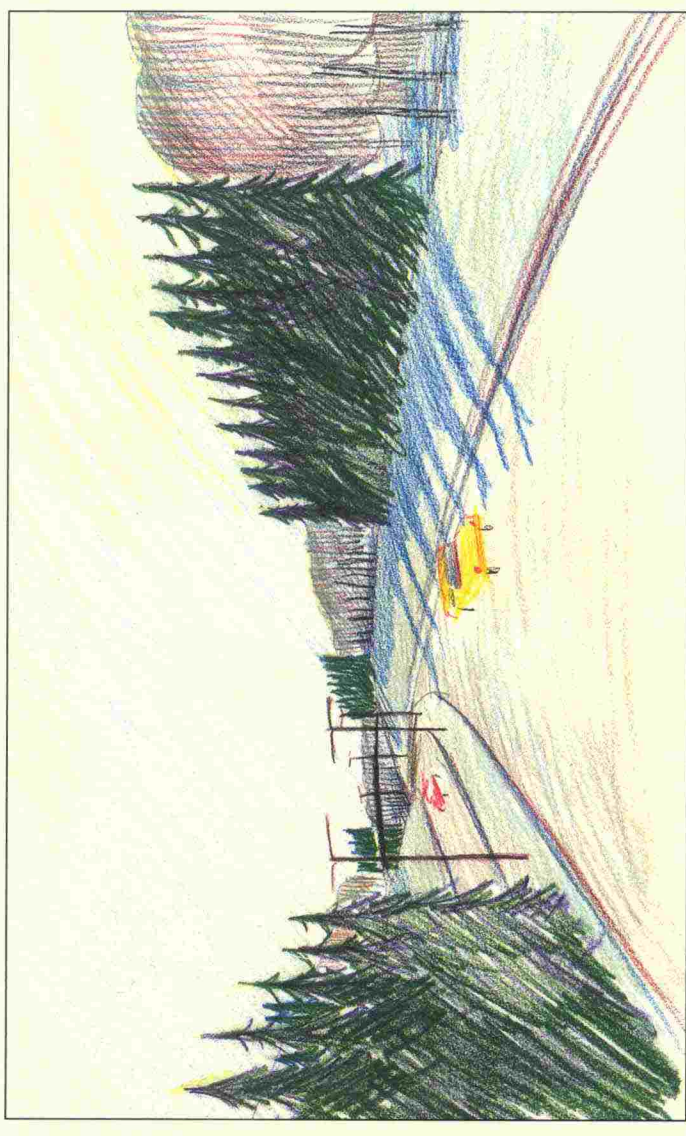
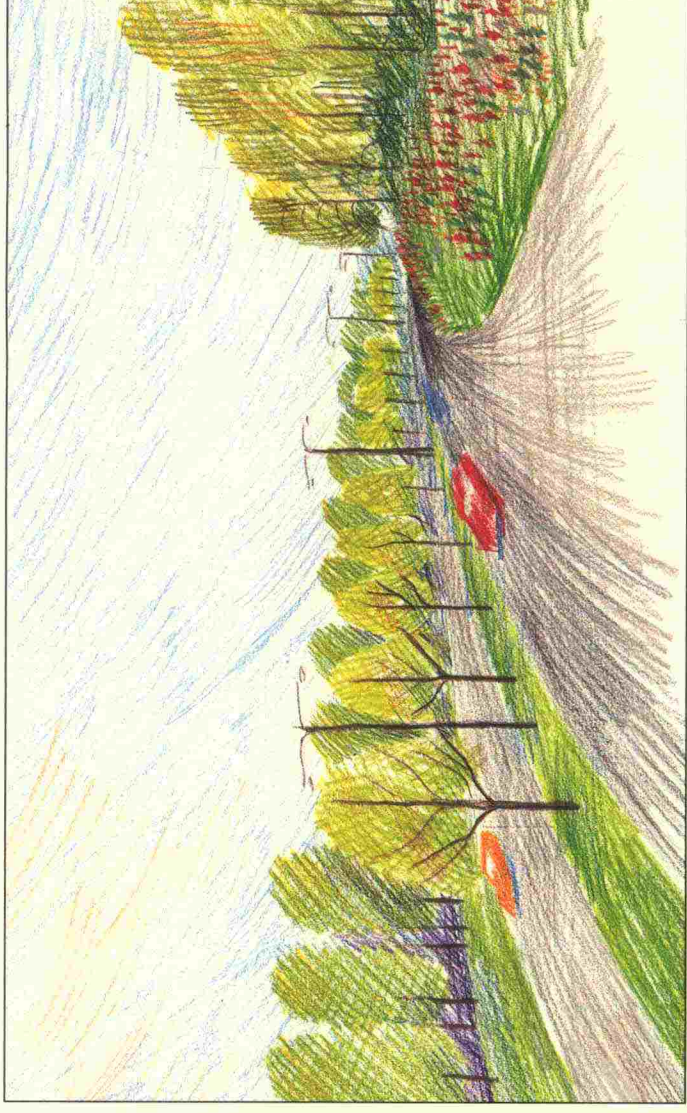

VIITOSTIEN MAISEMAN YLEISSUUNNITELMA

Kuopion ja Siilinjärven tieosuus

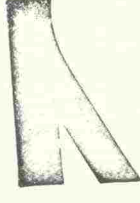

Kuopion kaupunki
Savo-Karjalan tiepiiri
Siilinjärven kunta
MA-arkkitehdit
1995

VIITOSTIEN MAISEMAN YLEISSUUNNITELMA

Kuopion ja Siilinjärven tieosuus

Kuopion kaupunki
Savo-Karjalan tiepiiri
Siilinjärven kunta
MA-arkkitehdit
1995

Tielaitos
Kirjasto

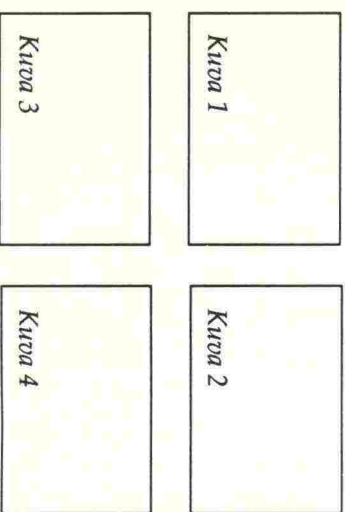
Doknro: 958 930
Nidenro: 951 416

Raportin tuotanto
Kuopion kaupunki, Savo-Karjalien tiepiiri ja Siilinjärven kunta
MA-arkkitehdit/ teksti, karttapiirokset ja raportin taitto
valokuvat Marja Mikkola, viistokuvat Kuopion kaupunki

ISBN 951-726-106-3

Pohjakarttojen ©
Maanmittauslaitos, lupa nro 148/MAA/95

Kirjapaino Karprint Ky
Huhmari 1995

Kannen kuvat

- 1 Kuopion keskustan alueelle ehdotetaan puukujaa tien keskikaistalle. Tien luskassa on kukkua nittty.
- 2 Luonnon Päivärinteen liittymän haavupuunahoista talvella.
- 3 Kuopion eteläiselle teollisuusaluejaksolle ehdotetaan tien poikki ristelevää haavupuunauhaa.
- 4 Nilsiäntie Siilinjärvellä. Tien molemmin puolin ehdotetaan puu-kujantietä. Taustalla näkyy kirkkornni.

Viitostien maiseman yleissuunnitelma. Kuopion ja Siilinjärven tieosuus. Kuopio 1995. Kuopion kaupunki, Savo-Karjalan tiepiiri, Siilinjärven kunta. 54 s. ISBN 951-726-106-3.

Asiasanat maisema, maisemanhoito, yleissuunnitelma

TIIVISTELMÄ

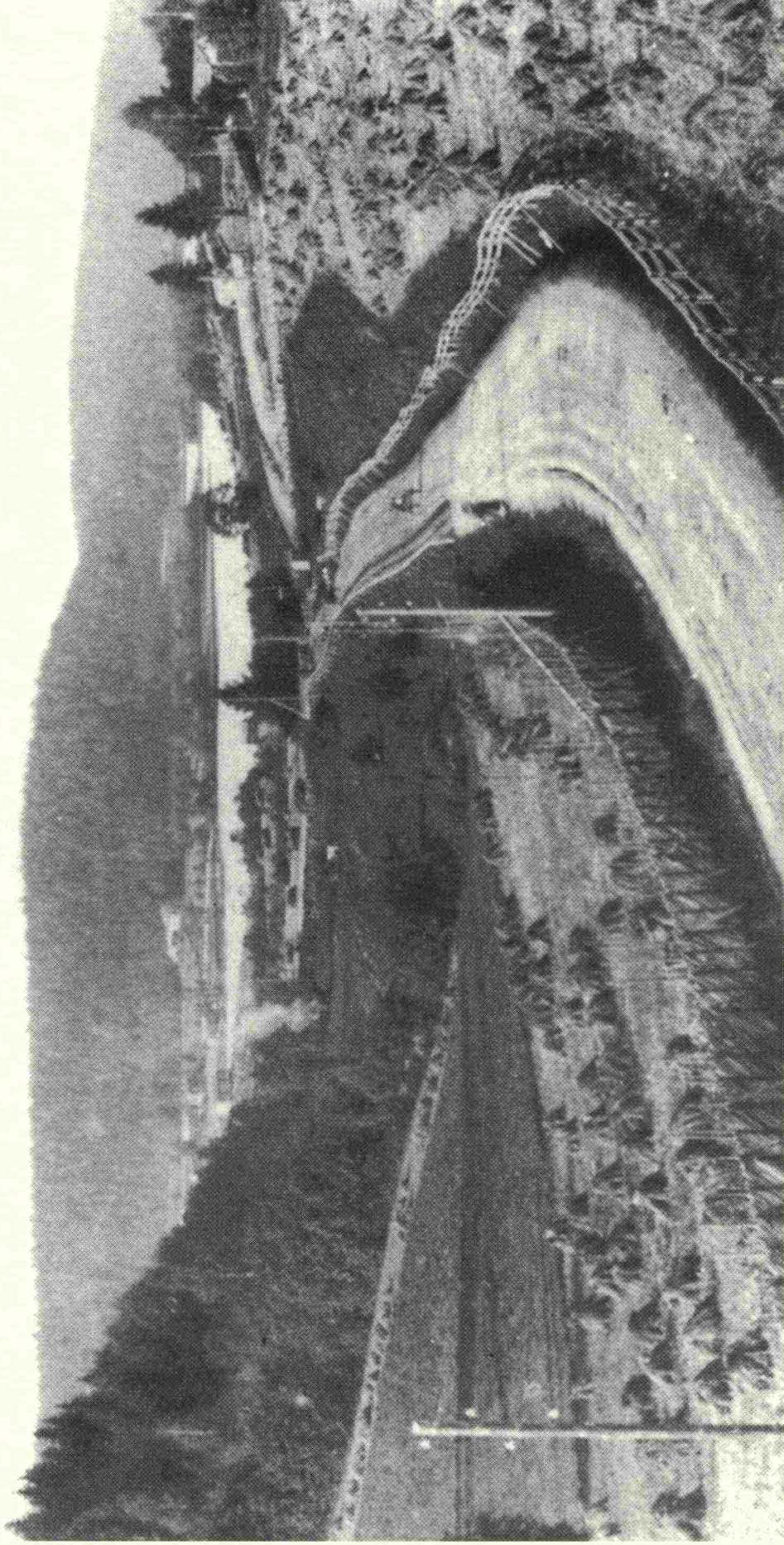
Viitostien maiseman yleissuunnitelman tavoitteena on ollut tiemaiseman ja ympäristön käsittely tieltä näkyvän alueen käsittävänä maisemakokonaisuutena. Tämä lähestymisnäkökulma vaatii laajaa yhteistyötä sekä suunnittelu- että toteuttamisvaiheessa.

Yleissuunnitelmassa on käsitelty Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan alueella olevaa valtatie 5 osuutta Hiltulanlahdelta Siilinjärven keskustaan sekä lisäksi Siilinjärven kirkonkylän kohdalla viitostien poikki kulkevien kantateiden 75 ja 77 osuutta Laitilantieltä Harjamäelle. Tiejaksojen eri osuudet ovat eri ikäisiä. Uusimpia ovat jaksot Siilinjärven Vuorelasta kirkonkylään sekä Kuopion eteläpuolinen osuus Hiltulanlahdelta Leväselle. Kuopion keskustaosuus on parikymmentä vuotta vanha.

Suunnitelman pohjaksi on otettu maiseman perusrakenne ja sen luontaiset piirteet. Ne vaihtelevat jylhistä, metsäisistä vuorista viljelymaisemiin ja komeista järvenselästä pikku lampiin sekä hoidetusta taajama-alueesta teollisuus- ja työpaikka-alueisiin. Kasvillisuus on merkittävän tieympäristöä rajaava elementti. Taajama-alueilla rakennusten ja erilaisten tien rakenteiden osuus ja merkitys lisääntyy. Tieympäristön tulee kertoa maiseman rakenteesta sekä tien varren taajamista ja toiminnoista.

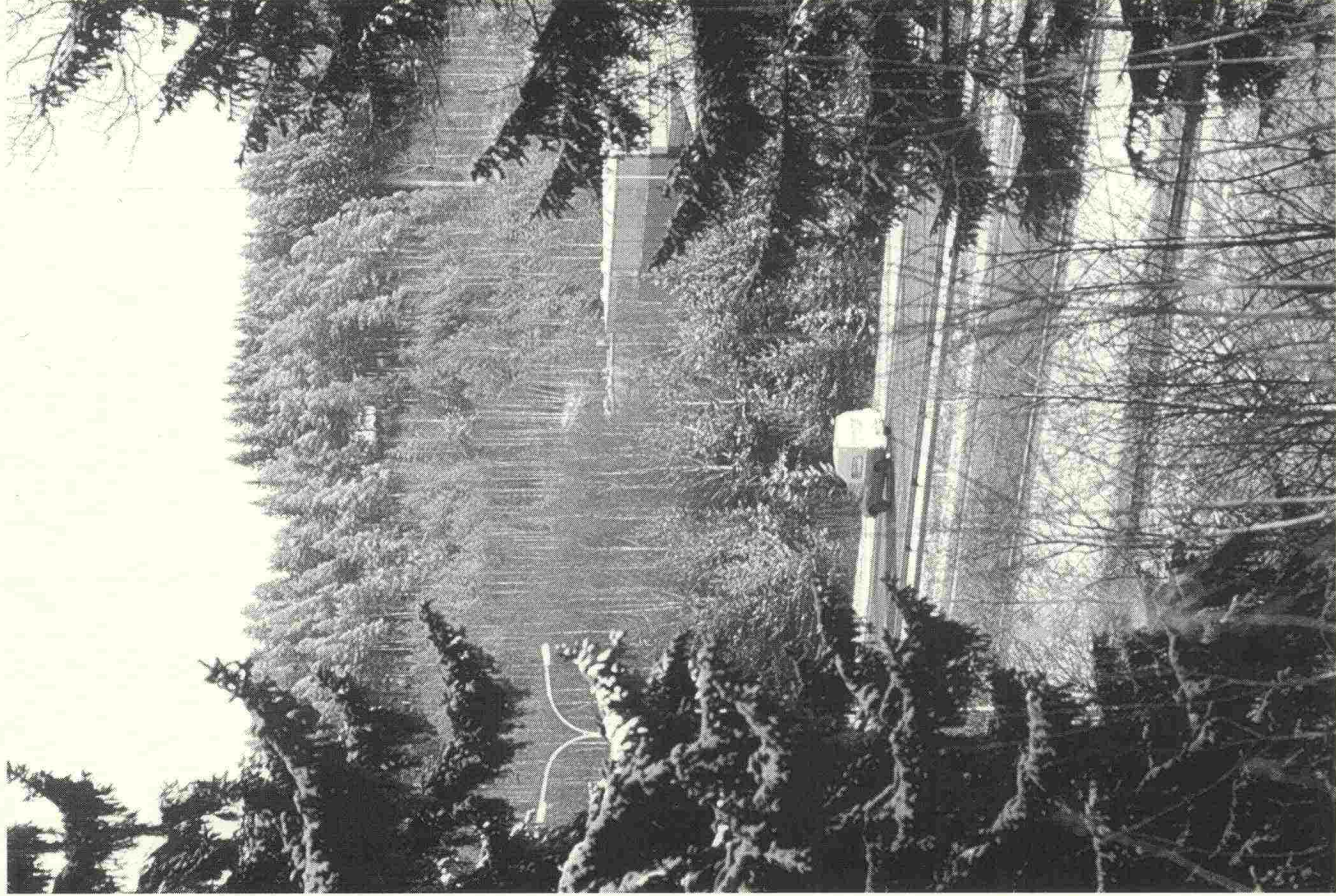
Suunnitelmassa on pyritty vahvistamaan maiseman rakennetta ja kulttuuri-maiseman sekä taajamaympäristön piirteitä, jolloin nopeavauhtinen kuljija saa tien ympäristöstä selkeän käsityksen. Tiemaisema on jäsennelty omaleimaisiin, maiseman rakenteeseen tukeutuviin jaksoihin. Jaksojen rinnalla korostetaan merkittäviä maisemakohteita, kuten Puijoa ja Kallavettä, seudun vesistöjä yleisemminkin sekä avointa, hoidettua viljelymaisemaa. Maisemavaurioalueille on esitetty korjaussuunnitelmia. Niissä on hyödynnetty sekä seudulla harvinaistuvia luonnon- ja kulttuurimaiseman piirteitä että ympäristötaitteen keinoja.

Tieympäristö on samalla myös asuin-, työ- ja kaupunkiympäristöä, jossa tien aiheuttamat haitat pitää minimoida. Melun torjunta ja sen maisemavaikutukset ovat vaihtelevassa maastossa vaikea ongelma, johon tulee kehittää uusia ratkaisutapoja.

Näkymä Savilahdelle viitostietä edeltävältä tielinjalta viime vuosisadan vaihteessa. Taustalla Taivaanpankko ja Puijo. Savilahden pohjuukaa on myöhemmin täytetty. Paikalla on nykyisin yliopiston rakennuksia. Etualan avoimista pelloista on vieläkin vähän näkyviissä Huuhanmaiden länsirinteen puiston nurmikotna ja niittyinä.

Sisältö	4	Yleissuunnitelma	28
Esipuhe	5	Maisemajaksot	28
Lähtökohdat	7	Jaksojen tavoitteellinen luonne	28
		Hiltulanlahti	28
		Matkusjärvi	28
		Kiven lapset	28
		Pitkälahti	29
		Voimalaitos	29
		Kuvelammen teollisuusalue	29
		Kuvelammen vesistö	29
		Kosteikko	30
		Rasimnäen kallioleikkaus	31
		Rasimnäen itäreuna	33
		Vanhan viitosten pohja	33
		Teollisuusaluejaksot	33
		Särkinemi	35
		Huuhannäki	37
		Kaupunkijakso	37
		Metsäjakso	41
		Päiväranta	41
		Kallavesi	42
		Sorsasalo	42
		Virtasalmi	42
		Vuorela	45
		Kumpu-jälän pellot	47
		Soidinmäen ja Kasurilanmäen ohitus	47
		Kasurilan pellot	47
		Tarinaharju	47
		Siilinjärven keskusta	48
		Maaningantien varsi ja viitosten varsi keskustassa	48
		Niisiantie	51
		Kirkonkylän pohjoispuoli	51
Suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet	9		
Suuntaviivat ja maankäyttö jaksoittain	10		
Yleinen osa	20		
Näkyvät tieltä ulospäin	20		
Näkyvät tien lähialueilta tielle	20		
Tien suuntaiset näkyvät	20		
Taajamakuvan kehittäminen	20		
Kasvillisuus	21		
Kasvillisuuden suhde maisemarakenteeseen	21		
Puulajit maiseman rakenteen ilmentäjinä	21		
Metsät	21		
Yksittäispuut	21		
Kasvillisuuden merkitys kulttuurin ilmentäjänä	21		
Kasvillisuus suojävyöhykkeenä	21		
Värit ja vuodenajat	22		
Maisemanhoito	23	Jatkotoimenpiteet	52
Yleisperiaate	23	Kiireellisesti toteutettavat kohteet	52
Metsien hoito	23	Myöhemmin toteutettavat kohteet	52
Rantavyöhykkeen hoito	24		
Avoimet tilat ja niiden hoito	24	Johtopäätökset projektista	52
Sähkölinjojen alustat	25		
Ratapenkereet	25		
Tierakenteet	26	Kirjallisuutta	53
Sillat	26		
Meluesteet	26		
Viitoitukset	26		
Valaistus	26		
Tien ympäristön näkyvät rakenteet	26		
Sähköjohdot	26		
Mastot	26		

Näkymä viitostielle Kuopion eteläpuolella. Taustalla Huuhannmäki.

ESIPUHE

Kuopion ja Siilinjärven alueella sijaitsevan valtatie 5 ympäristön maisemasuunnittelun lähtökohdina ovat olleet Kuopiossa käynnistynyt kaupunkiympäristön kohentaminen ja vuonna 1995 vietettävä valtakunnallinen vihervuosi. Näihin liittyen päätettiin käynnistää Kuopion kaupungin, Siilinjärven kunnan ja Savo-Karjalan tiepiirin yhteishankeena Kuopion ja Siilinjärven alueella sijaitsevan valtatie 5 ympäristön kokonaisvaltainen maisemasuunnittelu.

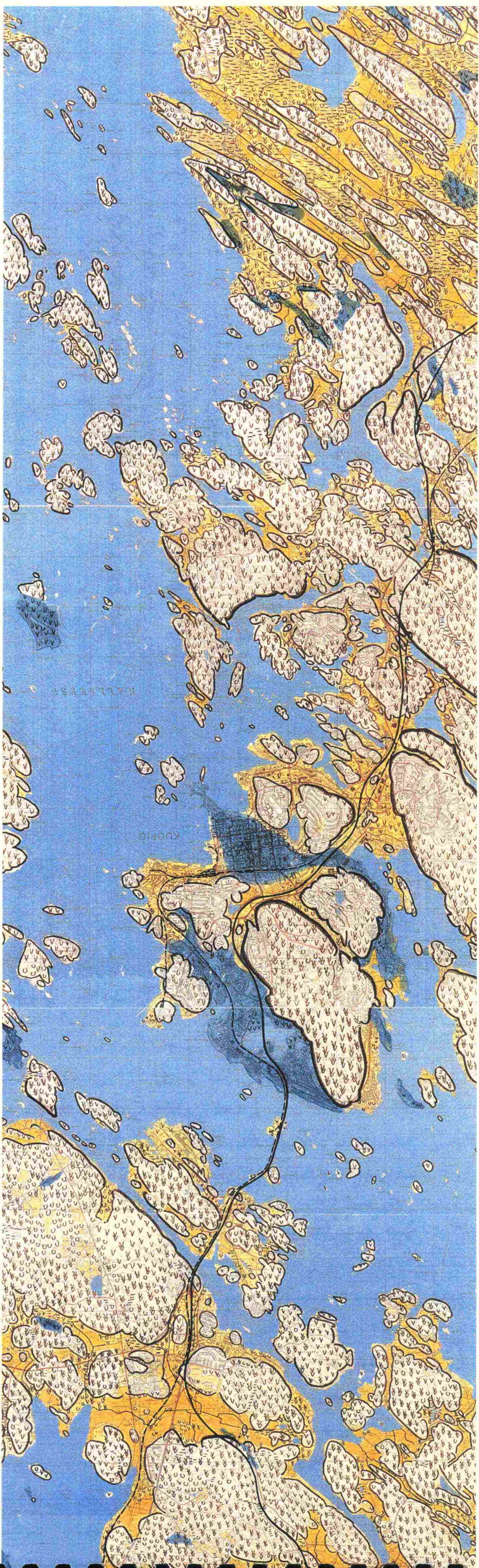
Suunnittelutyötä valvomaan nimitettiin työryhmä, johon ovat kuuluneet tutkija Patrick Hublin ja kaupunginpuutarhuri Erkki Oinonen Kuopion kaupungilta, arkkitehti Otto Siippainen ja puutarhuri Onni Hokkanen Siilinjärven kunnasta sekä ympäristösuunnittelija Airi Muhonen ja vihersuunnittelija Matti Eskelinen Savo-Karjalan tiepiiristä. Työryhmä on kuullut valmistelun aikana lukuisia asiantuntijoita ja järjestänyt esittelytilaisuuksia sidosryhmille.

Suunnitelman ovat laatineet maisema-arkkitehti Maria Mikkola ja maisema-arkkitehtiyo. Kaisu Hynynen MA-arkkitehdeilta Helsingistä. Suunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet myös arkkitehti Antti Karvonen ja kuvanveistäjä Anu Kiiskinen. Työn teettäjät kiittävät tekijöitä hyvin sujuneesta ja asiantuntevasta yhteistyöstä.

Suunnitelma on luonteeltaan yleissuunnitelma ja se tarkentuu yksityiskohdissaan koko ajan. Ensisijainen tavoite on ollut luoda kokonaisvaltainen suunnitelma, johon kulloinenkin yksittäinen hanke ja toimenpide tulee sopeuttaa osaksi kokonaisuutta. Suunnitelman toteutuminen vaatii eri osapuolten saumatonta yhteistyötä siinä esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi. Eri viranomaiset, yhteisöt, laitokset, yrittäjät ja asukkaat muita yhteistyötahoja unohtamatta ovat avainasemassa toteuttamisessa. Näyttäkäämme yhdessä, että meillä on halua ja kykyä uudelleen resurssien kohdentamiseen yhteisesti suunnitelmassa tärkeäksi katsottujen päämäärien toteuttamiseksi.

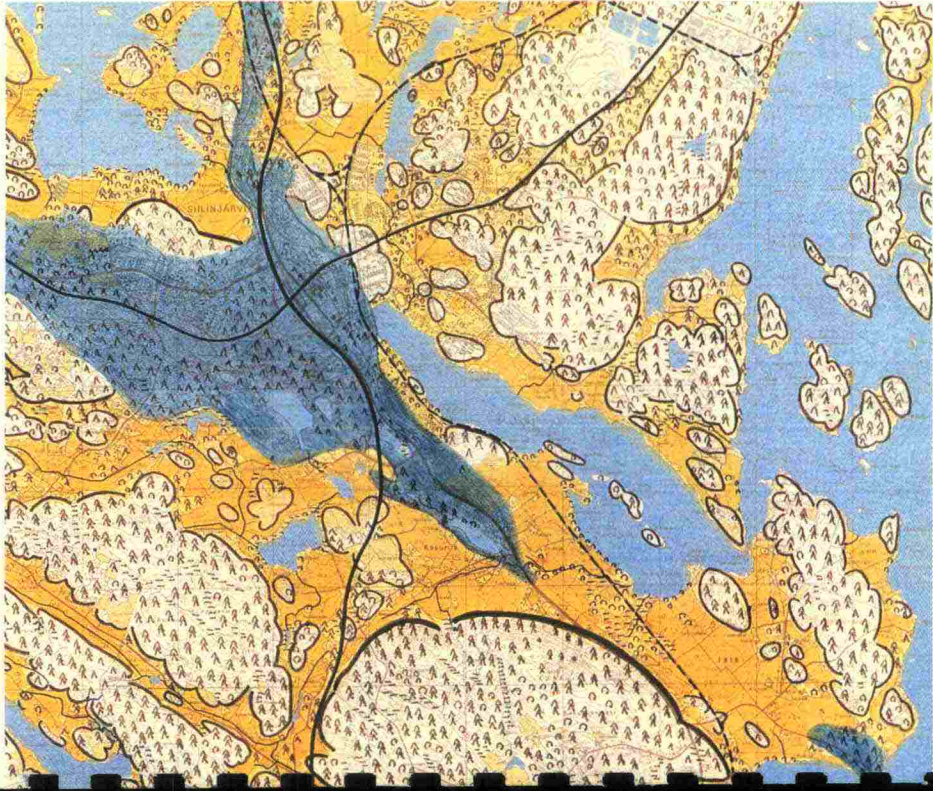
Savossa kesäkuussa 1995

Kuopion kaupunki, Siilinjärven kunta ja Savo-Karjalan tiepiiri

MAISEMARAKENNE

	SELÄNNE
	HARJU
	LAAKSO
	VESISTÖ
	VIITOSTIE
	RAUTATIE

LÄHTÖKOHDAT

Tie ja maisema

Tielympäristö on osa paikkakunnan asukkaiden elinympäristöä, monien työympäristö ja ohikulkijoiden kontaktipinta paikkakuntaan. Nopea liikuminen tiellä on samalla tilaisuus kokea maiseman rytmiä ja suuria piirteitä, ikään kuin ”lehteillä” maisemaa.

Tielympäristö ja näkymät tieltä ovat yhtä tärkeitä paikkakunnan kannalta kuin kaupungin pääkadun julkisivut. Enimmäkseen tarkkailemme ympäristöä joltakin tieltä käsin. Käsitys ympäristöstä muotoutuu siksi helposti käsitykseksi tiestön ympäristöstä. Siksi on tärkeää, että tien varsilla näkyvät seudun erillaiset piirteet.

Tiellä kuljetaan eri tavoin ympäristöä tarkkaillen. Joka päivä kulkiessa ympäristö tulee liiankin tutuksi. Kotipaikkasokeus antaa anteeksi sen huonotkin piirteet samalla kun hyvät jäävät huomiotta.

Vieraspaikkakuntalainen tarkkailee ympäristöä enemmän, etsii siitä suunnistus- ja tunnistusmerkkejä. Lomalla, sunnuntaiajelulla tai vieraita kuljettaessa saatamme itsekin katsoa paikkakuntaa ”toisten silmin”.

Kuljettaja ei pysty liikenteestä juurikaan huomiota irrottamaan. Muut matkustajat sen sijaan voivat taukoamatta tarkkailla ympäristöään. Bussissa matkustettaessa se on erityisen antoisaa: näkee korkealta ja kauas.

Viitostien maisemarakenne

Kuopion seudun maisema on Suomen oloissa epätavallisen suurimittakaavaista. Sen rytmi on joitakin poikkeuksia lukuunottamatta sopinut nopea-kulkuisen moottoritien linjaukselle. Tosin tiekin joutuu suuria mäkiä väistäänsään taipumaan enemmän kuin muualla.

Viitostien varren maisemarakenne vaihtelee eteläosan pienimittakaavaisesta ja verkkaisesta rytmistä Kuopion kaupunkiseudun jylhiin mäkiin ja vesistöihin sekä Siilinjärven laajoihin peltolaaksoihin ja harjuihin.

Hiltulanlahdella maisematyyppi vaihtuu tarkastelualueen ulkopuolella valitsevasta luode-kaakko-suuntaisista drumliiniselänteistä karuiksi, kapeiksi murroslaaksoiksi ja suuriksi selänteiksi. Laaksot ovat usein vesistöjä (esim. Pitkälähti). Suurimpia selänteitä ovat Vanuvuoret, Neulamäki ja Puijo.

Kuopion keskustan kohdalla viitostie pujottelee mäkien juurelle asettuneella hiekkaisella tasanteella. Seudun lammet näkyvät tielle. Suurin niistä on Iso-Valkeinen.

Päivärannan pohjoispuolella tie ylittää Kallaveden leveän kallioperän ruhjevyyhykkeen.

Maisemalliset jaksot ja tien visuaaliset tilat

Maisemajaksot

Viitostien tarkasteluosuudella erottuvat selkeästi seuraavat maisemajaksot:

- ”vuonomaisema”, eteläosan kapeat vesistöt
- vuorimaisema, Hiltulanlahdelta Kasurilaan jatkuva mäki- ja harjumaaisema kahtena erilaisena jaksona, mäkien väliin tasoittuneena loivapiirteisenä jaksona Kuopiossa ja valtavana saumamuodostumana ja sen sorakuoppina Siilinjärvellä.
- vesistöjakso, Kallaveden ylitys
- peltomaisema Siilinjärven Kumpu-jäljessä ja Kasurilassa
- taajamamaisema Kuopion eteläpuolella, keskustan kohdalla, Päivärannassa, Vuorelassa ja Siilinjärvellä

Maisematilat

Pitkätälähdestä Savilahdelle moottoritie kulkee seudun suurten vuorien ja vesistöjen välisessä pienimittakaavaisemmassa vyyhykkeessä. Siinä tasoterot ovat pienempiä, joskin vieläkin melkoisia. Mäkisessä Kuopiossa on tasosemman maan puuttuessa tällaiseenkin maastoon jouduttu rakentamaan, vieläpä laajoja tontteja ja avoimia kenttiä vaativia teollisuus- ja kaupparakennuksia. Sekä moottoritien että kaupunkirakenteen rytmi ja mittakaava ovat ristiriidassa maiseman mittakaavan kanssa.

Merkittävimpiä kohteita suunnittelujaksolla ovat sen vesistöt ja mäet. Vesistöjä näkyy tielle tuosta. Niiden tyyppi vaihtuu jylhistä, kapeista lahdista ja järvistä harjun suppalampiin ja Suomen suurimmassa ruhjelaaksossa olevaan vesistöön, Kallaveteen. Tärkeimmät mäet rajaavat seininä tiemaisemaa ja näkyvät kauas.

Viitostien maiseman arvot ja ongelmakohdat

Viitostie Kuopion-Siilinjärven seudulla kulkee suomalaisen ”vuoristomaiseman” läpi. Komeiden mäkien ja vesistöjen lomassa kulkevalta tielinjalta näkee maiseman suuret ja pienet piirteet. Molemmat ovat arvokkaita, ja toistensa vastakohtina niiden erilaisuus ja arvokkuus korostuu.

Maiseman suurimmat piirteet, kvartsiittimäet, Kallaveden ruhjelaakso ja laajat, avoimet viljelyalueet ovat luonnon suomia lähtökohtia, joita ihminen on vuosisatojen työllä täydentänyt. Niitä emme voi rakentaa lisää, joten nykyisiä on kunnioitettava. Voimakkaina ja näkyvinä muotoina ne hallitsevat maisemaa ja taajamarakennetta. Niiden antamaa maisemallista selkärantaa tulisi kaikessa käyttäessä hyväksi ja korostaa.

Maiseman pieniä piirteitä ovat esimerkiksi arvokkaat perinnemaisemat, vanhat hoidetut puutarhat ja puistot, suppalammet, yksittäispuut, kauniit rakennetut ympäristöt ja rakennukset. Näitä voi tulevaisuudessa lisätä.

Maiseman hahmon häviäminen on laajempi ongelma, eikä se koske vain Kuopion seutua. Peltosten umpeenkasvu etenkin taajamien lähellä, ja sekavien esikaupunkialueiden leviäminen taajamien reunoille, usein juuri teiden varsille, tekevät maisemasta hahmottoman ja epämääräisen. Vaikutelmaa lisäävät maisemavauriot: metsien avohakkuut ja aurokset, sorakuopat, läjitysalueet, varastoalueet, teiden syvät leikkaukset, korkeat penkereet ja monotoniset meluvallit etenkin liittyessään suoraan maiseman arvokkaisiin kohtiin.

Taajamakuvan ongelmat ja potentiaalit

Tärkeimpiä taajamakuvaallisia huomioita ovat seuraavat:

Kuopio

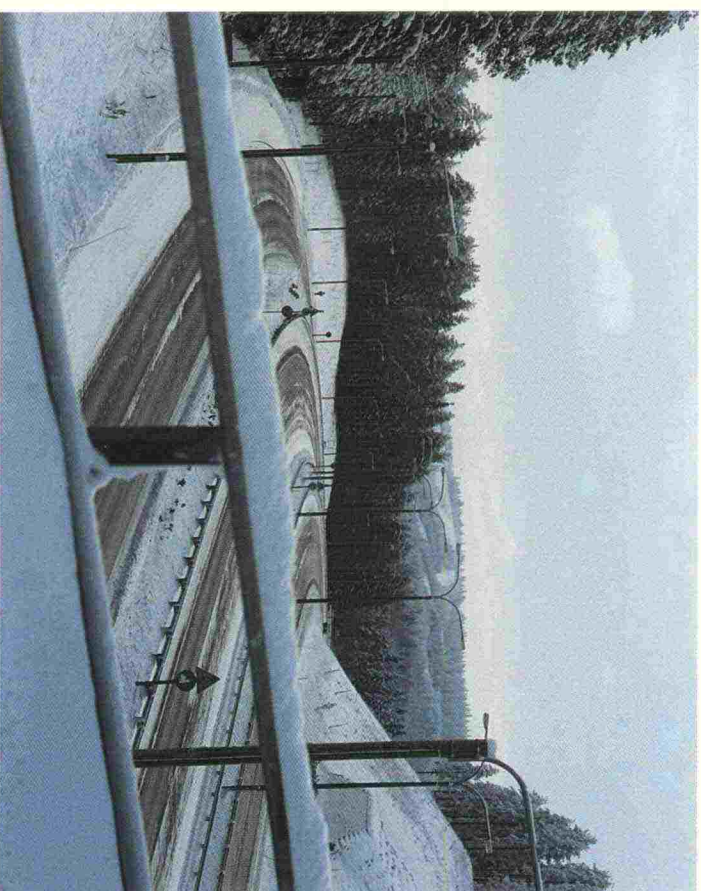
- Kuopion keskustan läheisyys ei näy tielle
- kaupunkirakenteen suojaustarve kasvaa koko ajan liikenteen lisäantäessä ja kaupunki jää vähitellen melusteiden taakse
- epämiälliset teollisuusalueet näkyvät tielle
- Pitkänlahden vanhat teollisuusrakennukset ja uusi lämpölaivos ovat komeita portteja ja merkkejä kaupungin lähestymisestä
- Huuhannäki sekä Taivaanparrkon ja Puijon kehystämä keskussairaalan ympäristö ovat komeita

Siilinjärvi

- Siilinjärven keskusta on komistunut viime vuosina, uusi arkkitehtuuri ja maisemanhoito on näkyvää

Tien maisemalliset ympäristövaikutukset

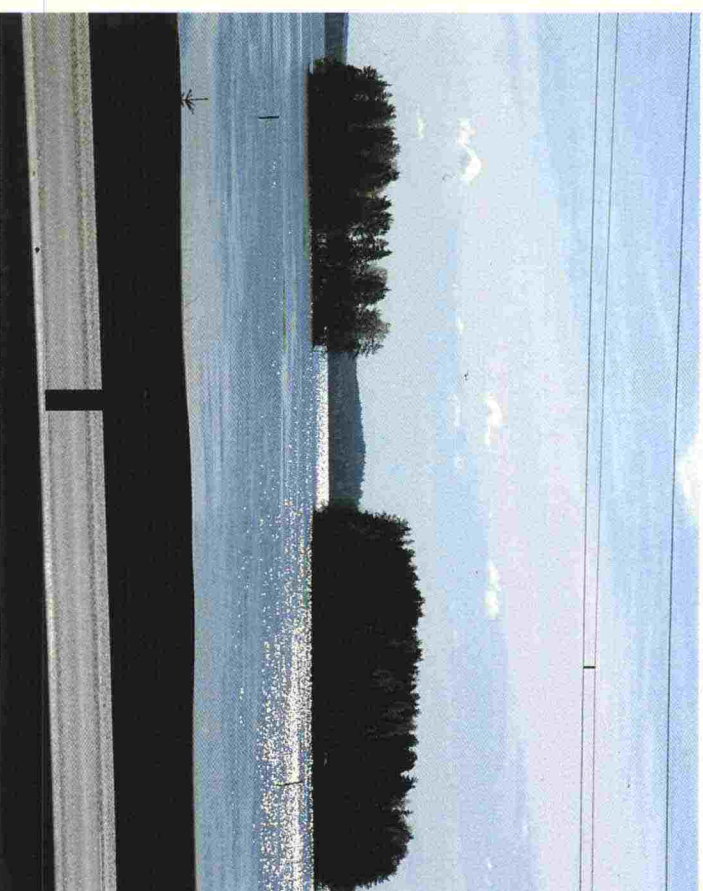
Viitostie on ollut Räämän, Leväsen, Pitkänlahden ja Hiltulanlahden osuuksia lukuunottamatta nykyisellä paikallaan jo pitkään. Suurimmat tulevaisuuden maisemavaikutukset liittyvät melusteisiin, tiejärjestelyjen muutoksiin kuten levenyksiin ja rinnakkaisistön rakentamiseen sekä Kallaveden siltojen kohdalla tehtävään ratkaisuun.

Näkymä Siilinjärven keskustasta etelään päin. Viitostie on rakennettu komean satamanuodostumajärjun kupeeseen. Taustalla siintää Kasurilannan poljoistinne.

Puijo on aivan Viitostien vieressä. Näkymä Karjalankadulta viitostien yli Puijolle.

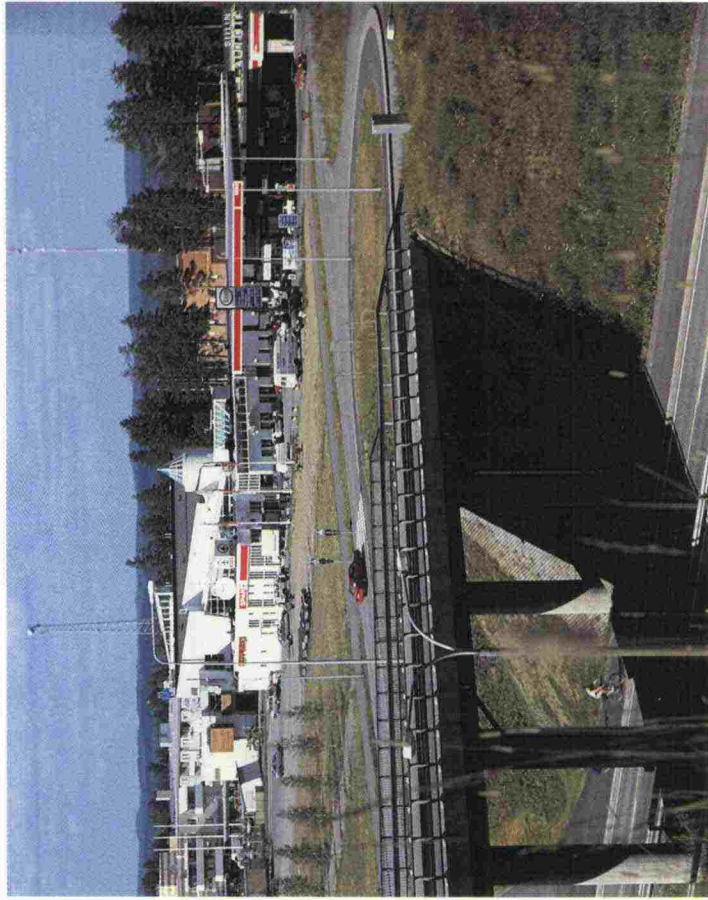
Kallavesi on Suomen päätteiden komeimpia vesistöjä.

Siilinjärven viitostie halkoo laajoja peltoaukeita. Avoirita viljelymaisemaa on Savossa vihemmän kuin eteläisessä Suomessa.

Aivan Kuopion kaupungin keskustan kupeessa on säilynyt Pappilamäen vanha viljelymaisema. Viitostie kulkee pellon ja taustalla nousevan Puijon välisessä puinteessa.

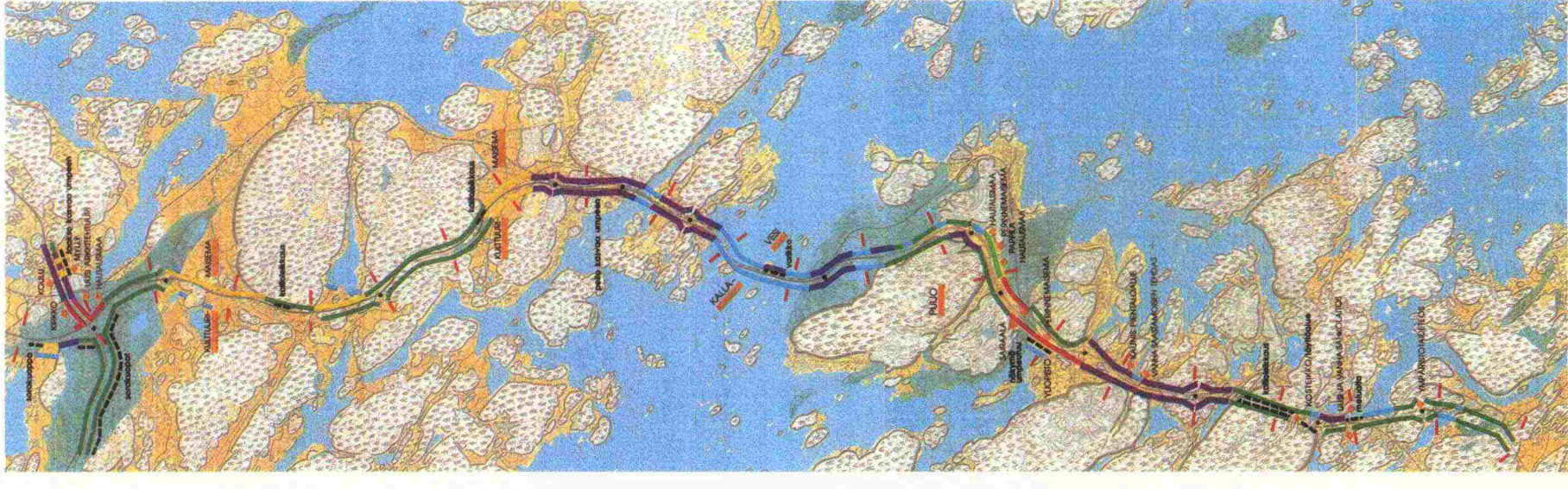

Uusi viitostien linja rakennettiin Siilinjärven keskustan vanhoihin sorakuoppiin. Kuopat on siistitty ja keskustan kupeeseen on kylvetty niittyjä ja istutettu kujanteita. Taajama näyttää nousevan pellon laidalta.

SUUNNITELMAN TAVOITTEET

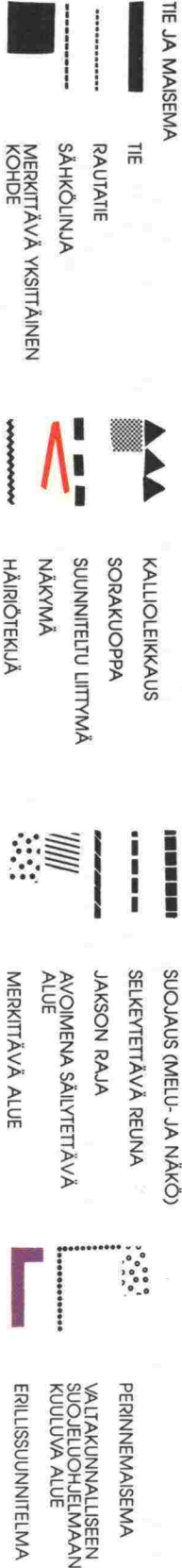
Työn lähtökohdaksi on otettu paikallinen maisema. Sen arvoja pyritään ottamaan esiin ja ongelmakohdille esitetään ratkaisutapoja. Tien varren yhtenäisillä maisemajaksolla voidaan yksinkertaistaa ja korostaa kunkin jakson ominaisuuksia. Nämä ominaisuudet voivat liittyä luonnonmaisemaan tai rakennettuun ympäristöön. Maiseman perusrakenteen korostaminen on ollut työn tärkeä lähtökohta.

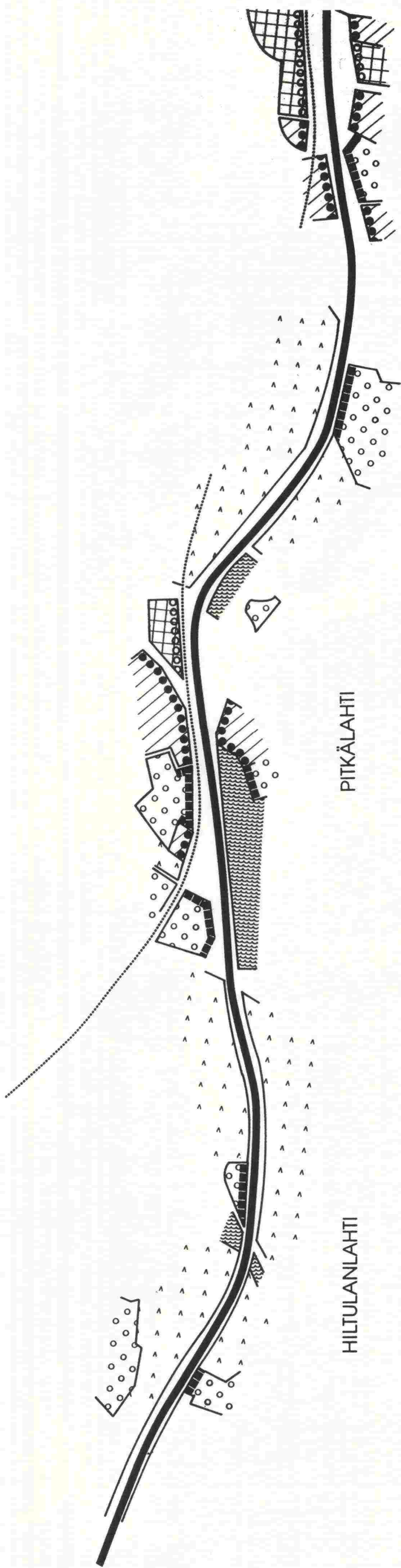
Suunnitelman tavoitteena on ollut tehdä kokonaisvaltainen maiseman- ja ympäristöhoidon yleissuunnitelma, jossa tieympäristö käsitetään laajempänä, koko tieltä näkyvän alueen käsittävänä. Tällainen lähestymisnäkökulma vaatii toteutusvaiheessa laajaa yhteistyötä. Yhteistyö voisi rakentua erilaisten ympäristöprojektien, talkoiden, ympäristötuen alaisen maisemahoidon (viljelyalueet, vesistöjen rannat) sekä työssä mukana olleiden osapuolien, tiepiirin, Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan sekä tien varrella vaikuttavien yhteistyökumppaneiden kesken.

TIEN RAJAUS

- METSÄ
- PELTO
- VESISTÖ
- SELKEÄ, KAUNIS KAUPUNKIRAKENNE
- SOTKUINEN, HAHMOTON KAUPUNKI
- PUISTO
- HÄIRIÖTEKIJÄ
- POSITIIVINEN ELEMENTTI
- MINUUTTIJAKSO
- RISTEYS

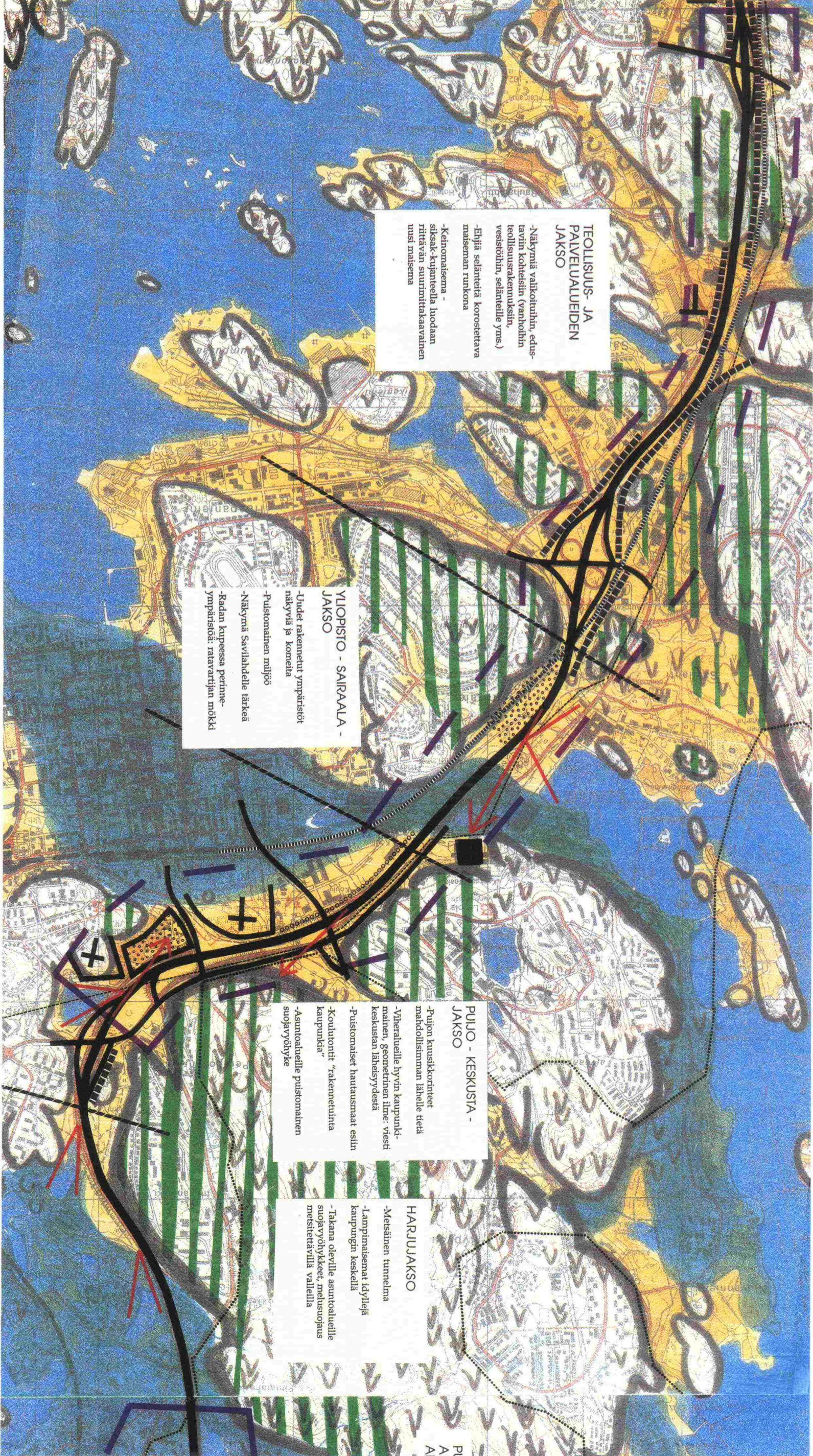

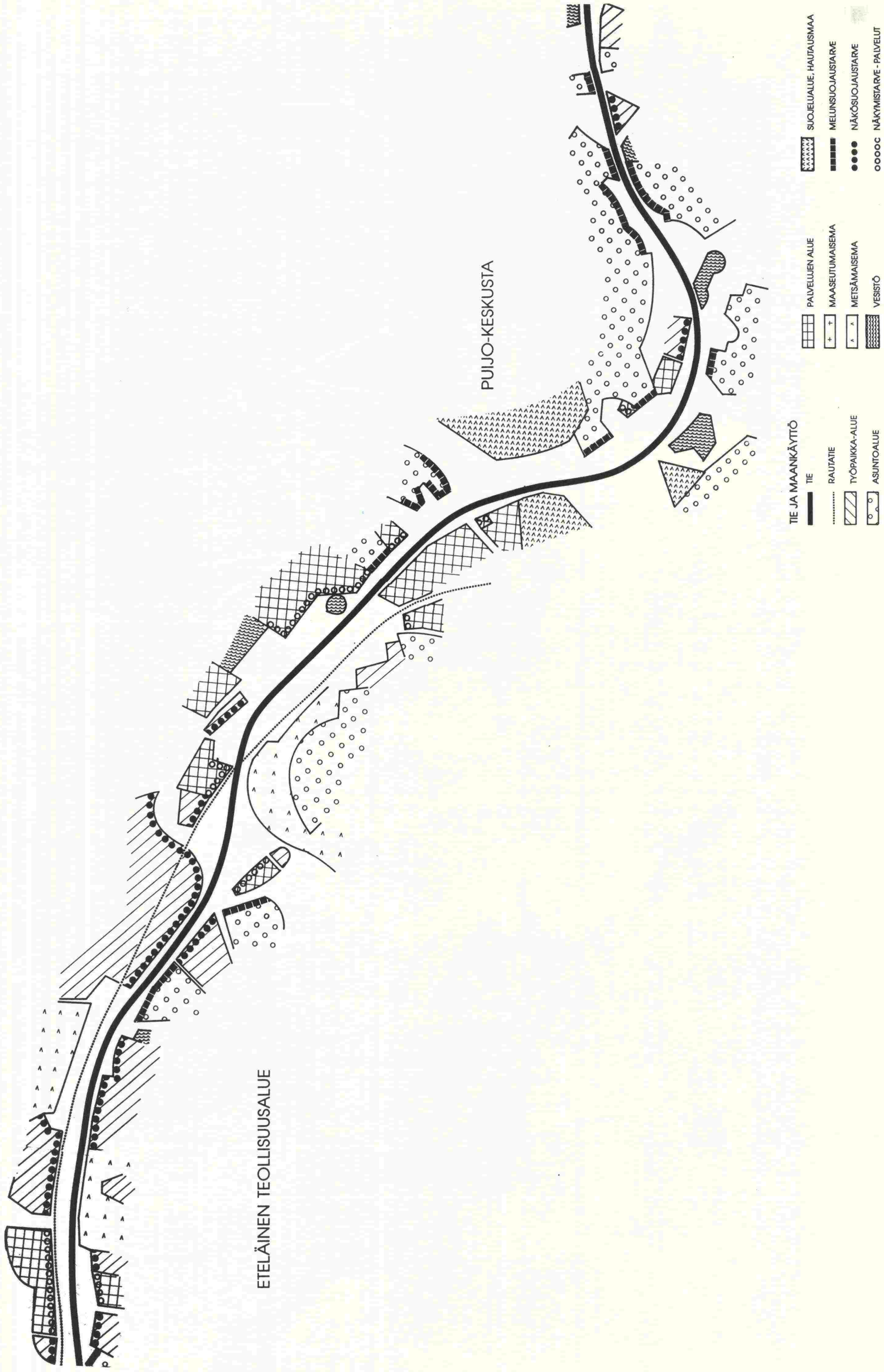
TIE JA MAANKÄYTTÖ

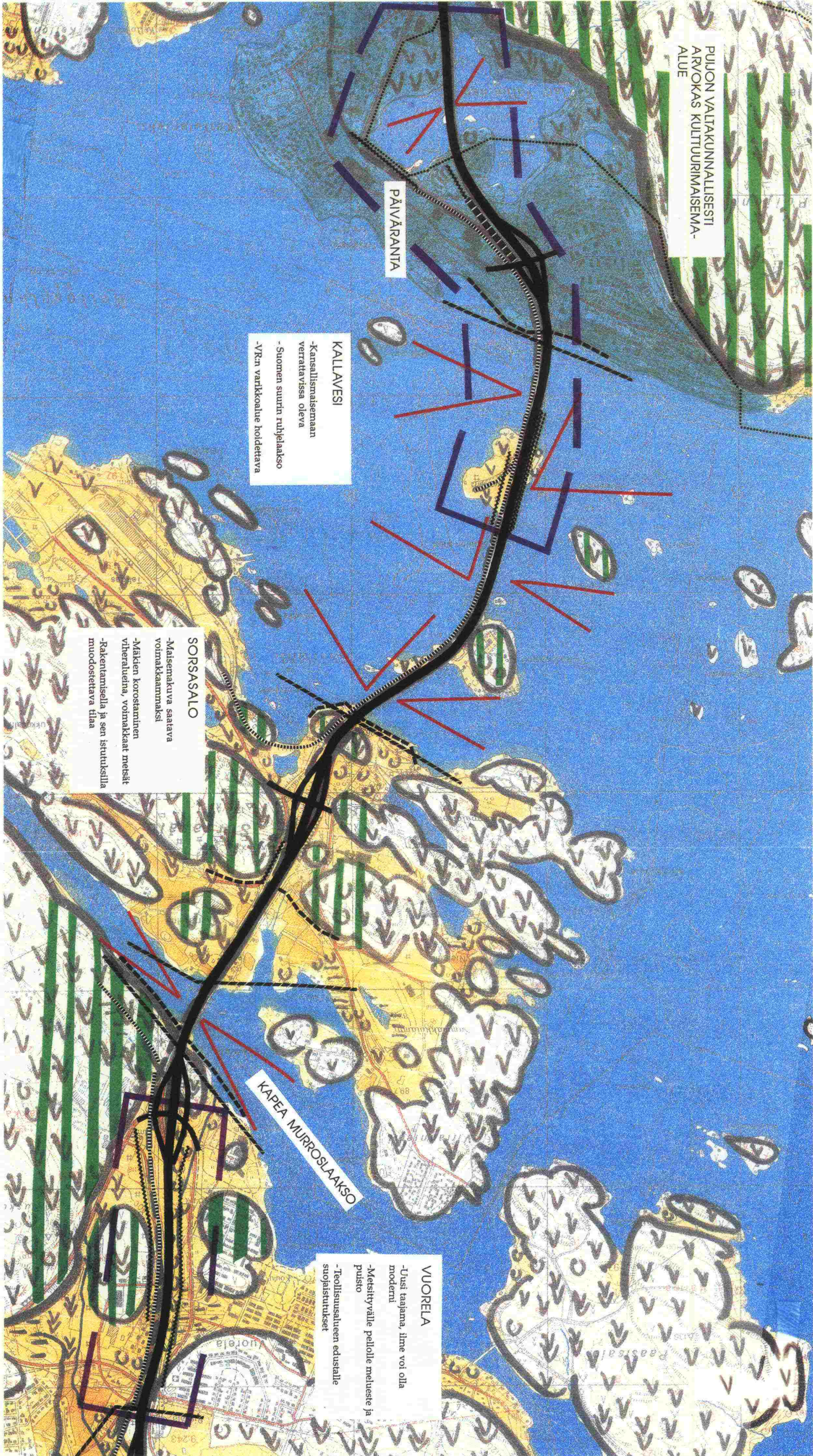
- TIE
- RAUTATIE
- TYÖPAIKKA-ALUE
- ASUNTOALUE

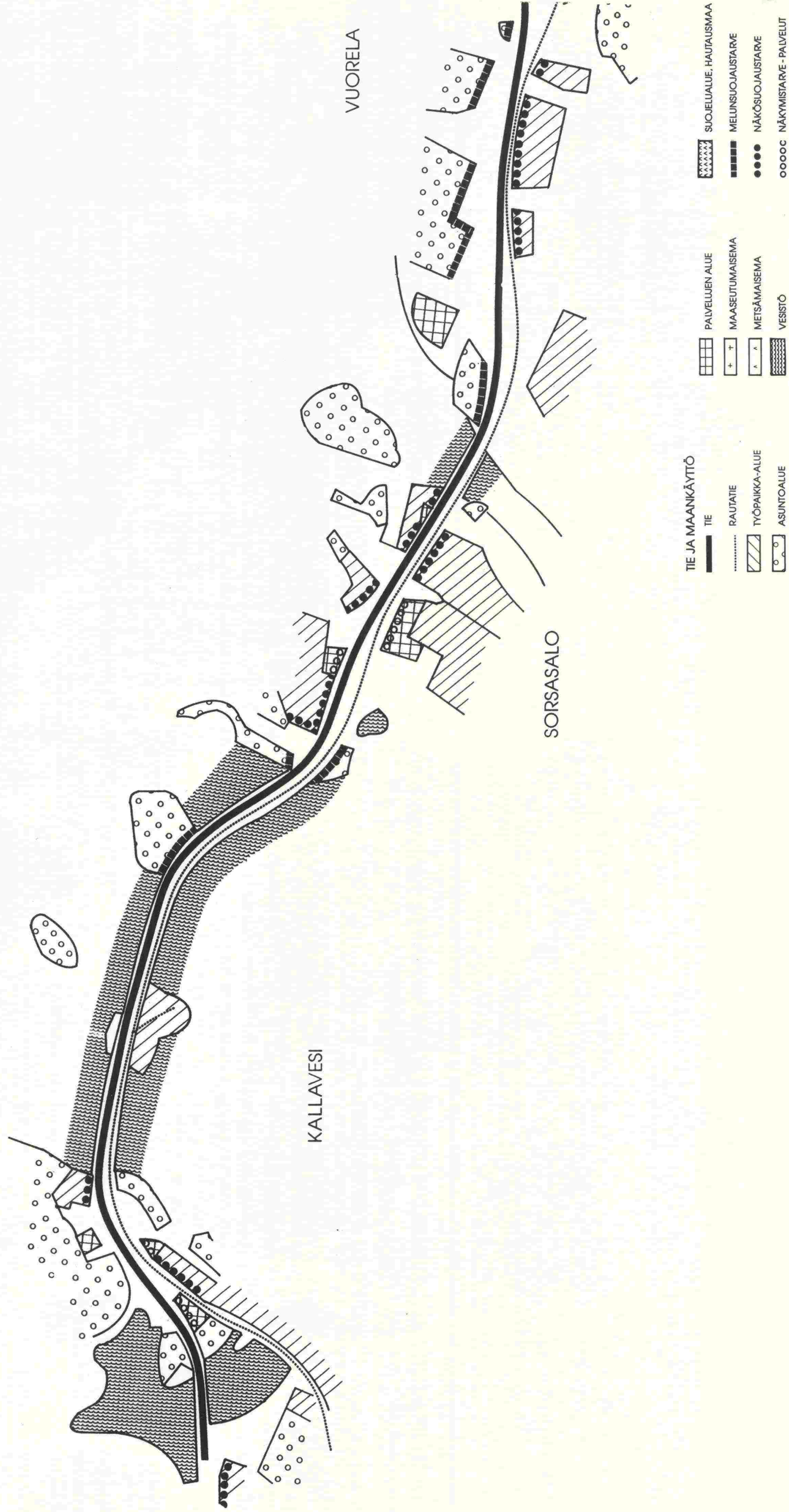
- PALVELUJEN ALUE
- MAASEUTUMAISEMA
- METSÄMAISEMA
- VESISTÖ

- SUOJELUALUE, HAUTAUSMAA
- MELUNSUOJAUSTARVE
- NÄKÖSUOJAUSTARVE
- NÄKYMISTARVE - PALVELUT

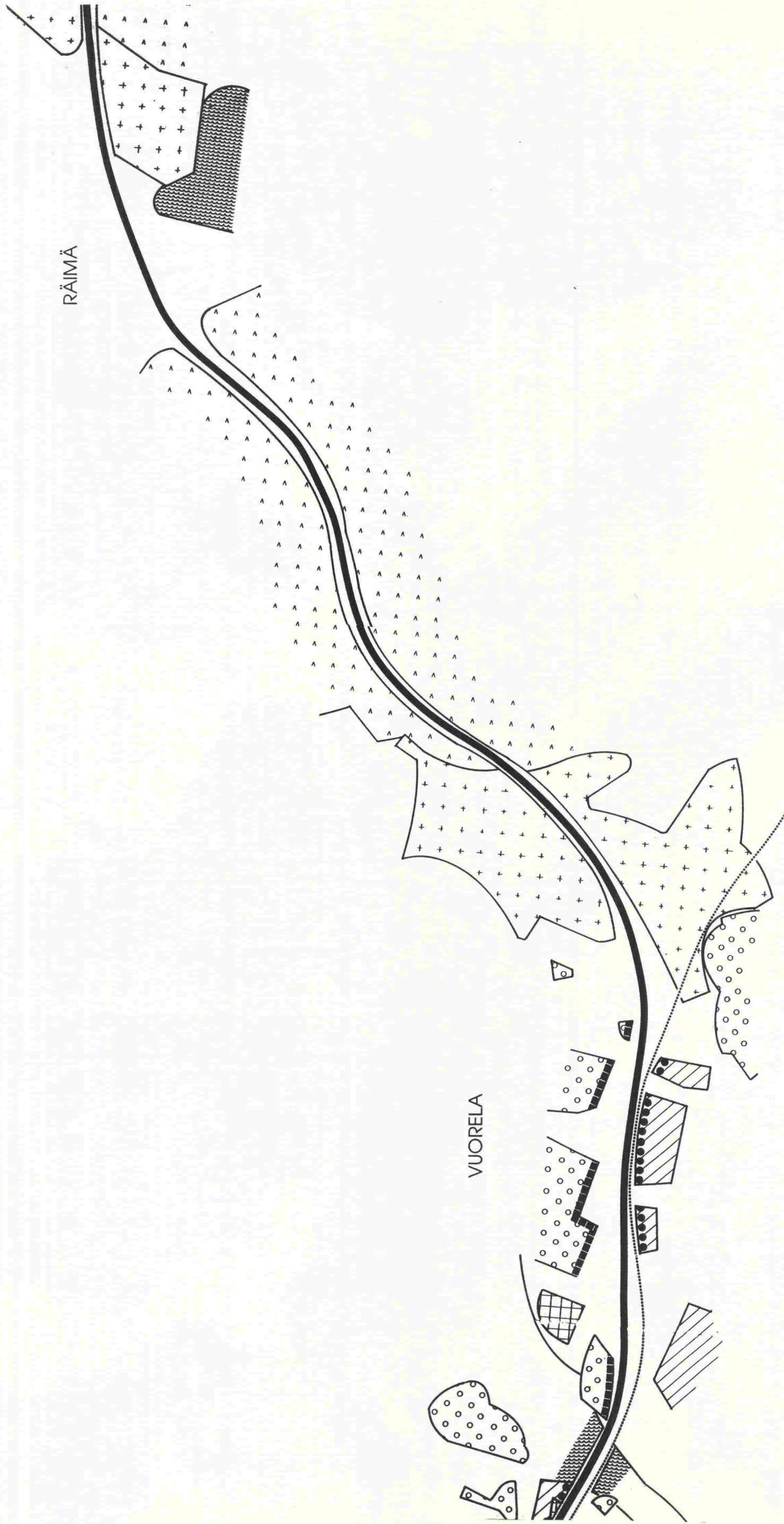

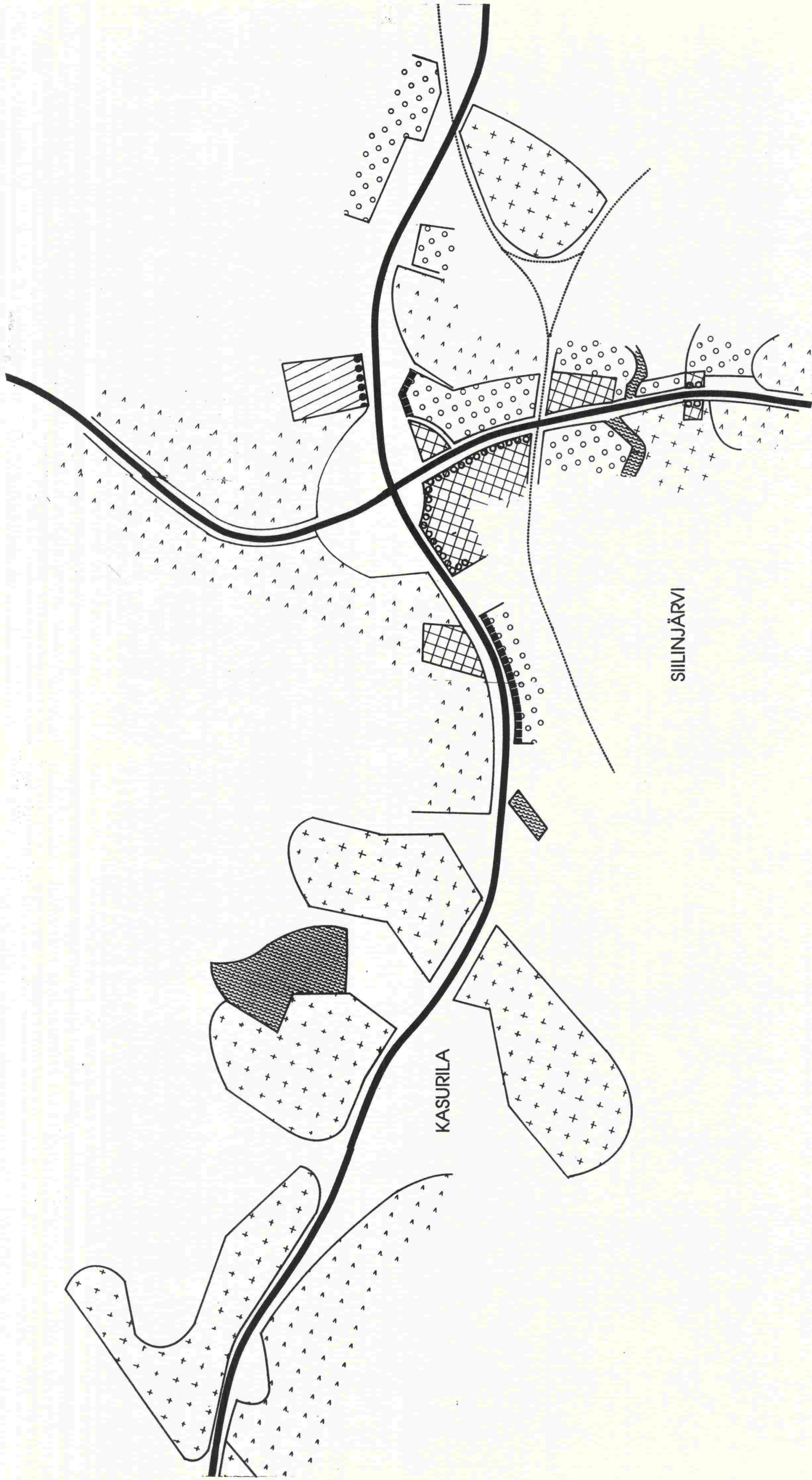

TIE JA MAANKÄYTTÖ

- TIE
- RAUTATIE
- TYÖPAIKKA-ALUE
- ASUNTOALUE

- PALVELUEN ALUE
- MAASEUTUMAISEMA
- METSÄMAISEMA
- VESISTÖ

- SUOJELUALUE, HAUTAUSMAA
- MELUNSUOJAUSTARVE
- NÄKÖSUOJAUSTARVE
- NÄKYMISTARVE - PALVELUT

TIE JA MAANKÄYTTÖ

TIE

RAUTATIE

TYÖPAIKKA-ALUE

ASUNTOALUE

PALVELUJEN ALUE

MAASEUTUMAISEMA

METSÄMAISEMA

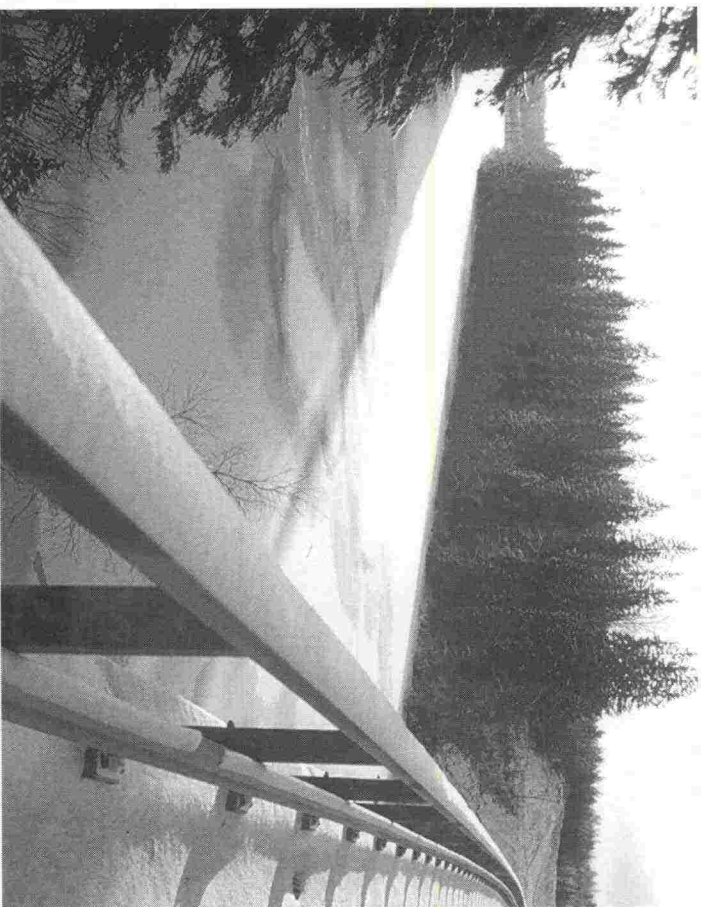
VESISTÖ

SUOJELUALUE, HAUTAUSMAA

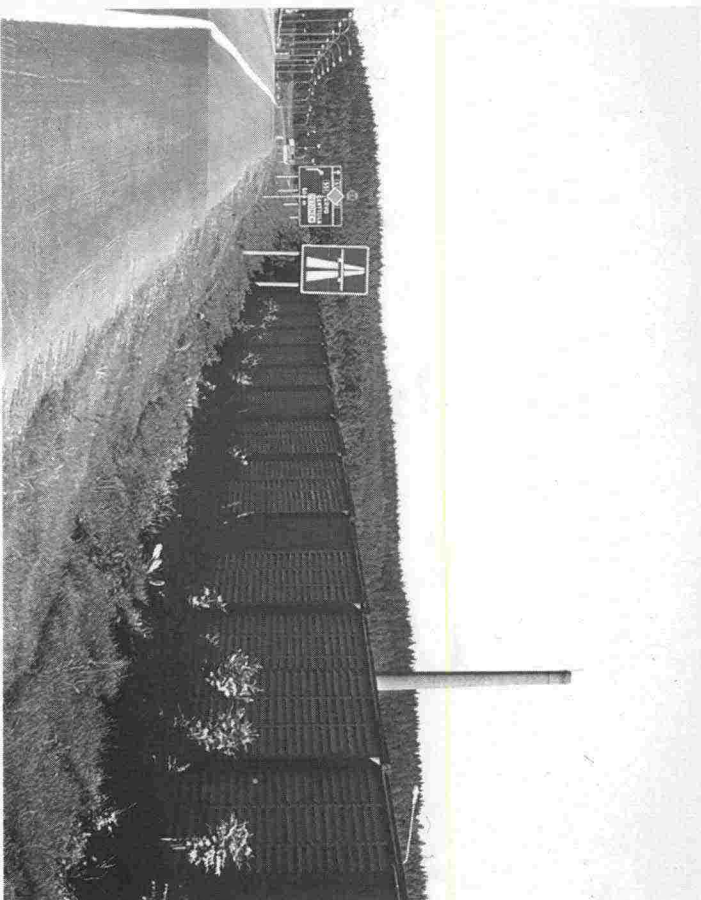
MELUNSUOJAUSTARVE

NÄKÖSUOJAUSTARVE

NÄKYMISTARVE - PALVELUT

Mattkysjärvi Kuopion eteläpuolella on kapenssa muurroslaaksossa.

Pitkälahden kohdalla melueste peittää näkymän kauniille lahdelta ja sen pohjuka vanhalle sahalle. Sahian piippu näkyy meluaidan yli.

Vuorelissa viitostie on rakennettu korkealle penkereelle. Melu kiirii penkereltä kaues.

YLEINEN OSA

Näkymät tieltä ulospäin

Pääteltä tulisi avautua näkymiä ympäristöön niin, että tiellä kuljia saa käsityksen ympäröivästä maisematyypistä ja paikkakunnasta.

Pitkät avoimet näkymät vesistöille, avoimille kosteikoille tai viljelyalueille ovat tärkeitä. Ne muodostavat maiseman alavimman perustason, jonka kautta kuljia pystyy orientoitumaan paikkakunnalle ja hahmottamaan avoimien tilojen yli näkyvää maiseman perusrakennetta.

Suhteellisen korkealla sijaitsevalta tieltä tai eritasoliittymän sillalta avautuu joskus yllättäviä, pitkiä näkymiä seudulle. Siliinjärven Räimällä tielinjaa pitkin avautuu tällainen pitkä näkymä Maaningan suuntaan jatkuville kumpuileville selänteille. Puijo, Huuhannäki, Neulamäki ja Vanuvuori ovat niin korkeita mäkiä, että ne ovat useista kohdin havaittavissa etualan esteistä huolimatta.

Vuorottelevat metsä-, vesistö-, taajama- ja viljelymaisemaosuudet jakavat tien jaksoihin, jotka pitävät mielenkiintoa yllä. Liian pitkät, yhtenäiset jaksot koetaan yksitoikkoisina. Kuopion eteläpuolella on pitkätkö, sekavan tuntuisen teollisuusaluejako, joka kaipaasi selkeyttämistä ja jäntevyyttä.

Tien vieressä olevat teollisuusalueet ja hoitamattomat maisemavauriot koe-taan häiritsevinä. Tällaiset häiriöt on parasta hoitaa häiriölähteen puolella. Se ei aina ole mahdollista. Sillan suojaavan kullispuuston jättäminen tai istuttaminen tien varteen vähentää häiritsevän kohteen näkymistä.

Joskus tien reunnoilla olevat meluesteet näyttävät häiritsevilä tielle päin. Ongelma ei kuitenkaan ole edes verrattavissa tien aiheuttamiin meluhäiriöihin. Avoimella alueella kulkevan tien meluesteet ovat näkyvimpiä. Pitkälahden vastarannan asutusta suojaava melueste on tieltä päin häiritsevän tuntainen, kun sen takana aukeaa eräs seudun kauneimmista vesistömaisemista. Tällaiselta tilanteelta välttyminen johtaisi siihen, että tietä ei voisi joko linjata ollenkaan vesistöjen lähelle, koska vettä pitkin melu kiirii voimakkaana hyvin pitkälle, tai tien läheisille rannoille ei voisi ollenkaan rakentaa.

Näkymät tien lähialueilta tielle

Tie on osan varrella asuvan jokapäiväistä maisemaa. Tie ei saisi nousta liian näkyväksi maisemaelementiksi. Ongelmallisimpia paikkoja ovat laajat ertasoliittymät ja kapeita, jyrkkiä laaksoja katkovat korkeat tien penkereet.

Ongelman aiheuttavat myös asutusalueilla tien reunnoille rakennettavat meluesteet. Avoimeen laaksoon rakennettut esteet ovat hankalimpia. Ne saattavat kohota tien runapengeretä korkeampinakin esteinä maiseman poikki. Sekä tie että asutus sen takana on ahdistuneena esteiden väliin. Tällainen tilanne on Vuorelan asuntoalueen kohdalla, jos melueste rakennetaan. Vuorelan kohdalla on otettu kantaa. Melulta rauhoitettava este on kuitenkin parempi vaihtoehto kuin melun sitäminen.

Selänteillä eivät meluesteet muodosta yhtä vaikeaa maisemallista estettä, sillä mäkien muodosta löytyy yleensä viitteitä meluesteen rakentamiselle. Maisematila selänteillä on tavallisesti sulkeutunut, eivätkä näkymät ulotu pitkälle. Tällainen tilanne on pääsääntöisesti Kuopion asuntoalueilla. Ilse tien sijainnilla, lähialueiden kaavoituksella ja tien tasauksella on ratkaisevin merkitys meluongelmassa.

Tien suuntaiset näkymät

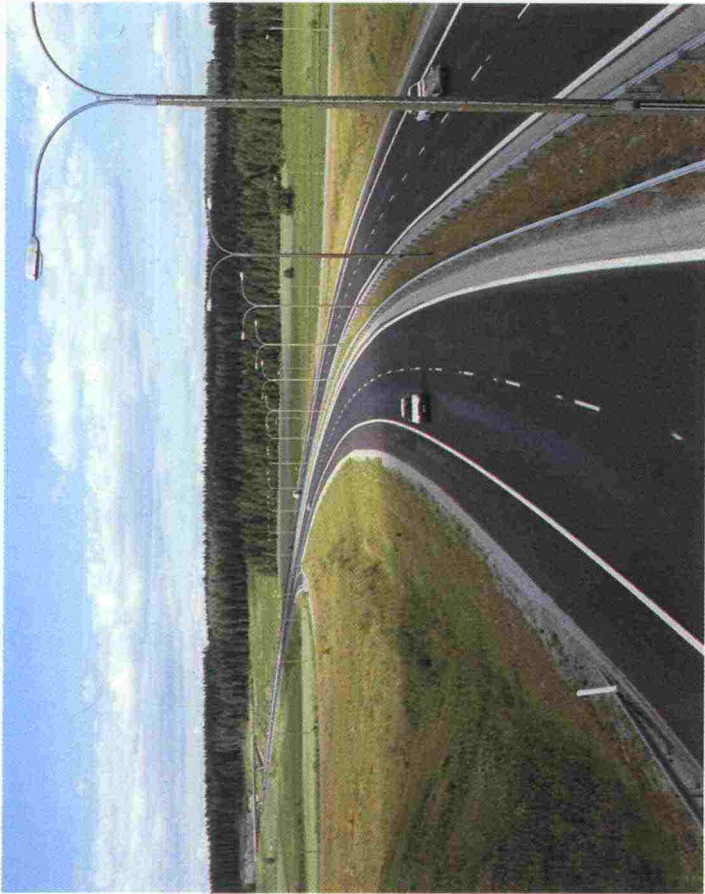
Tien suuntaiset näkymät ovat ajajalle tärkeitä. Sopivasti mutkittelevalla tielinjalla avautuu näkymiä myös ympäristöön. Kaunutta tien suuntaisia näkymiä tiejaksolla avautuu mm. Pitkälälahdelle, Savilahdelle ja Kuopion keskussairaalalle, Puijolle, Kallavedelle, Soidinmäelle ja Järnähajulle.

Paikkakunnalle orientoitumisen kannalta tärkeitä ovat näkymät maamerkeille ja paikkakunnan identiteettikohteisiin. Puijo ja sen torni näkyvät sekä etelästä että etenkin pohjoisesta saavuttaessa kaues. Tällaisten näkymien säilyttäminen ja korostaminen on tärkeää.

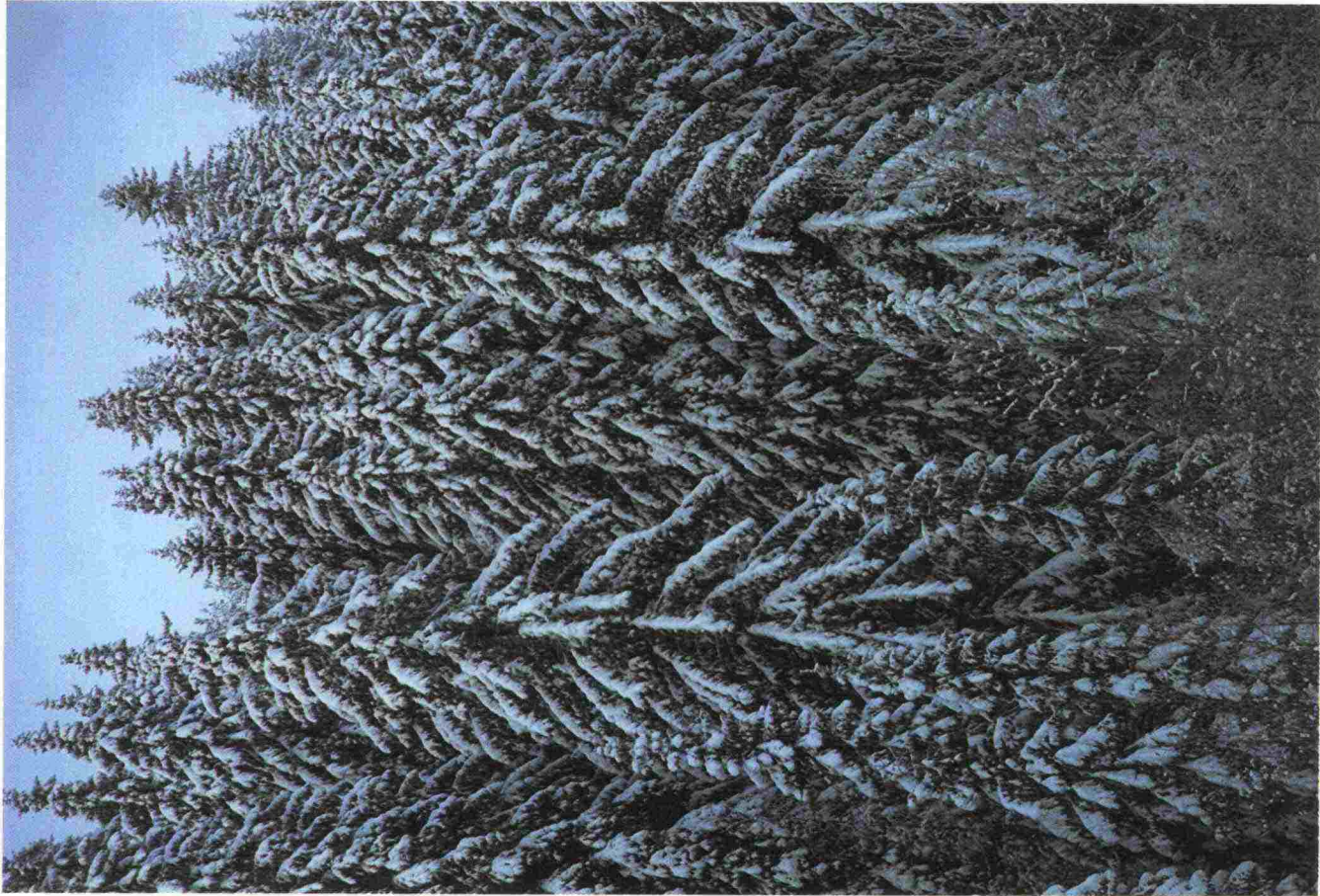
Taajamakuvaan kehittäminen

Viitostien varrella kehitettävää taajamajaksia ovat Kuopion eteläpuoliset teollisuusalueet, Kuopion keskustan kohta, Päivärannan kohta ja Siliinjärven Vuorela. Kullekin osuudelle on tehty yksityiskohtaisempi viitesuunnitelma.

Taajamien sisäntulokohdat ovat päätien varrella tärkeitä. Niitä tulee korostaa puistomaisilla ja huolellisesti hoidetuilla istutuksilla ja tien rakenteilla. Kiveykset, sillat, kaiteet ja valaisintyypit sekä valaistus tulisi rakentaa taajaman tyyliin sopivalla, huolitellulla tavalla.

Kumpu-jälän peltoaukean ylitys Siilinjärvellä. Peltoaukean toisella reunalla tie sukeltaa Soidinmäen sisään. Paikallistien silta muodostaa portin ja sitoo uuden tielinjan rikkomaa entistä metsän reunaa.

Kuopion seudun kuuset ovat komeita. Pystypäisinä ne korostavat mäkien jylhiä muotoja. Kuusia viitostien varrella Siilinjärven Tarinaharjulla.

Kasvillisuus

Kasvillisuuden suhde maisemarakenteeseen

Kasvillisuus ilmentää maisemarakennetta. Avoimet pellot ja järvenselät sekä metsäiset mäet korostavat maiseman rakennetta.

Kuopion seudulla viljelykset ovat yleensä laaksoissa ja rantatasanteilla. Jakson eteläosassa tällaiset alueet ovat hyvin pieniä. Kaupungistumisen vuoksi ne ovat usein joko rakennettuja tai metsittyneitä. Siilinjärvelä laaksot ja niiden viljelykset ovat laajoja.

Seudun mäet ovat komeita moreenimäkiä, joissa on vähän kalliopaliastumia. Moreeni on vain heikosti huuhtoutunutta ja melko ravinteista. Tämä ilmenee reheväkasvuisin, usein kuusivaltaisina metsinä. Puijon kuusikot ovatkin maankuuluja.

Puulajit maiseman rakenteen ilmentäjinä

Puuston valtalajisto kuvaa myös maisemarakennetta. Lehtipuut viihtyvät hyvin laaksopainanteiden kosteissa oloissa, purontokoissa ja rantavyöhykkeellä. Mäkien rinteet ovat kuusten kasvualuetta. Korkeimmilla harjanteilla ja harjuilla määntynyt viihtyvät parhaiten.

Metsät

Viitostien varrella on pitkiä, metsävaltaisia osuuksia, vaikka kuljetaankin taajamaseudulla. Ne ilmentävät seudun metsäisyyttä. Tien varren metsien tulee ilmetä seudun erilaisina metsinä: mäntyvaltaisina harjumetsinä, mäkin synkkinä, kosteina kuusikoina, laaksojen heleinä koivikoina ja rantojen lepikoina. Tärkeitä metsäosuuksia ovat Kuopion mäkijaksot alueen eteläpäässä, Kasurilanmäen kohta Siilinjärvellä sekä Kuopion kaupungin kohdalla Puijo ja pohjoispuolen harju- ja lampijakson metsät.

Yksittäispuut

Kuopionkin seudulla voisi tien varrella olla yksittäispuita. Kuopion keskustan kohdalla on vanhan Viitostien varressa ollut komeita yksittäisiä mäntyjä, jotka ovat edelleenkin voimissaan, mutta osittain vieressä kasvavan nuoremman puuston takana piilossa. Näitä komeita vanhoja puita voisi ottaa esiin.

Kumpu-jälän peltoaukean länsireunalla näkyy kauempana yksittäisiä, komeita mäntyjä, jotka ovat kasvaneet kauniiksi puoliavoimessa laidunhaassa. Vastaavia puita voisi kasvaa pellon keskellä myös tien lähellä. Pari yksittäispuuta tai muutaman puun ryhmä olisi riittävä. Yksittäispuitakaan ei saa nopeatempoisen päätien varrella olla liikaa. Sopivimpia paikkoja olisivat esim. Kuopion keskustajakso, etenkin tien kaarteissa optisena ohjauksena ja näkymää edustalla kehystämässä, sekä Siilinjärven peltojaksot ja keskusta.

Kasvillisuuden merkitys kulttuurin ilmentäjänä

Puukujanteet, jalopuut, koristekasvillisuus, komeat yksittäispuut ja pihat puusto ilmentävät hoidettua ympäristöä. Kulttuuriympäristön kasvilajit ovat tyyleihin ja muoteihin sidonnaisia. Kauas näkyvästä kasvillisuudesta pystyy lukemaan paikan käyttötarkoitusta, syntytajankohtaa jne. Hautausmaita ilmentävät Kuopiossa jylhät kuuset ja kuusirivit. Uudemmallla laaksohautausrakennalla kuivut ovat vallitsevia. Vanhat yksittäiset mäntynyt kuvastavat paikalla olleen joskus jotakin. Tällaisia kasvaa esim. Kuopiossa Puijon kupeessa ja Pappilanmäen edustalla. Rautatieläisympäristöissä pihakuuset ovat aikanaan olleet tyyppillisiä. Niitä näkyy mm. Kuopion Savilahden kohdalla Huuhanmäen rinteessä.

Maaseutualueilla istutuksissa tulee suosia kotimaisia puulajeja. Vieraammat lajit näyttävät oudoilta suomalaisessa luonnon- ja kulttuurimaisemassa. Niitä voi käyttää rakennetummassa taajamaympäristössä.

Maisemanhoito

Yleisperiaate

Viitostien osuudella ympäristötyyppi vaihtelee taajamasta luonnonmaisemaan. Ympäristön hoidon suurimmat resurssit tulee suunnata taajama-osuuksille. Valitut kasvilajit, istutustavat ja viheralueiden tyypit voivat ilmentää hoidettua, puistomaista ympäristöä.

Luonnonalueiden ja taajaman reunojen tulee olla sen tyyppisiä, ettei niitä tarvitse jatkuvasti hoitaa. Viheralueiden luonnonmukaisuudella on tärkeä merkitys. Oikeanlaisella kasvilajistolla saadaan erilaisille kasvupaikoille luonnonmukaiset kasviyhdyskunnat, jotka kukoistavat vähälläkin hoidolla.

Metsien hoito

Metsiä tulisi viitostien varrella hoitaa niin, että ne näkyvästi ja selkeästi ilmentävät seudun rehevyyttä (Pohjois-Savon lehtokeskus, jossa rehevät, hyväkasvuiset metsät ovat yleisempiä kuin ympäristössä) ja maisemarakennetta (harjanteilla havupuustoa, laaksoissa lehtipuustoa).

Toisaalta riittävän suuret yhtenäiset metsäkuviot ovat tärkeitä, jotta nopeavauhtinen kulkija pystyy tajuamaan kokonaisuuden. Tasaisesti vaihteleva metsikkö saattaa vaikuttaa sekavalta. Toisaalta metsissäkin tarvitaan vaihtelua. Se voisi perustua nimenomaan maisemarakenteen ilmentämiseen puulajien vaihteluna sekä tärkeillä paikoilla, kuten taajamien yhteydessä, liittymissä, kaarteen pääteissä, kallioleikkauksen yhteydessä yms. yksityiskohtaisempana käsittelynä.

Merkittävät metsäosuudet

Viitostien varren merkittäviä metsäosuuksia tulee korostaa kutakin luonteensa mukaan. Puijon rehevät, vanhat kuusikot ovat maan kuulujia. Näitä kuusikoita tulee vaalia, vähittäin uusia ja toisaalta tuoda aivan tien vierelle. Seudun muitakin komeita mäkiä voisi tien varrella ilmentää samantyyppisesti. Korkeiksi kasvavat kuuset sopisivat hyvin tien reunoille myös Kasurilänmäellä ja Hiltulanlahdella. Rasinmäen kallioleikkaukset ovat hyvin jyrkät. Vaikatteet kasvuolosuhteet soveltuvat paremmin männylle ja pihlajalle.

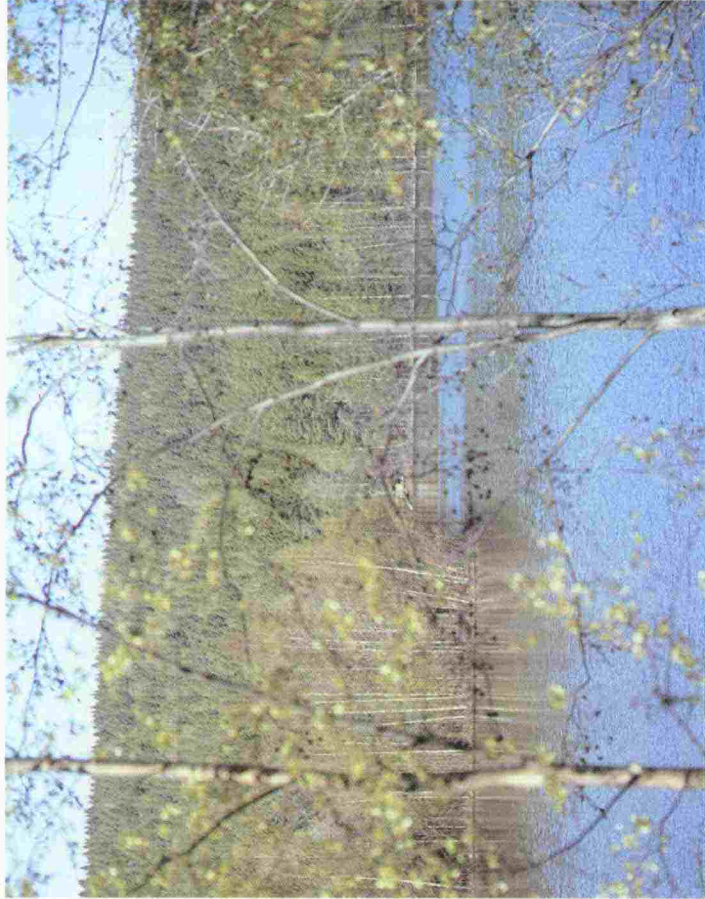
Kuopion pohjoispuolella on hiekkainen harjuaines asettunut korkeiden mäkien väliin. Tämä metsäosuus on yllättävänkin rehevää. Sen kauniita piirteitä ovat mäkien komeat männiköt ja kuusikot sekä useiden lampien rantakoivikot ja -lepikot, jotka piirtyvät valoisina ja vehreinä taustan havumetsiä vasten. Tie kulkee näiden eri maisemaelementtien poikki ja tätä ominaisuutta tulee tien varren puustossakin ilmentää. Tien reunoille kasvaa luontaisesti helposti lehtipuustoa. Se saattaa peittää taustan hienot metsät. Metsien puulajialueet tulisivat ulottaa tien reunoille asti.

Talousmetsät

Talousmetsissä voisi hakkuiden yhteydessä jättää teiden reunapuustoa kasvamaan suoja- ja lehtipuustoa tiemaisemaa vasten. Tällainen reunavyöhykkeen puusto kehittyisi vähitellen vanhaksi, suurikasvuiseksi, leveäkin tiealuetta rajaavaksi ikipuustoksi, joka kauas näkyvänä linjaa tien paikalleen. Ennakoitava tielinja on turvallisempi. Tien varren selkeä puusto lisää myös liikenneturvallisuutta.

Uutta tielinjaa rakennettaessa tulisi tien tulevia reunametsiä valmentaa vähittäisillä harvennuksilla jo hyvissä ajoin etukäteen. Näin voitaisiin välttää keskellä metsää kasvaneen, aran, paahteelle ja tuulelle alttiin uuden tielinjan reunapuuston vaurioituminen.

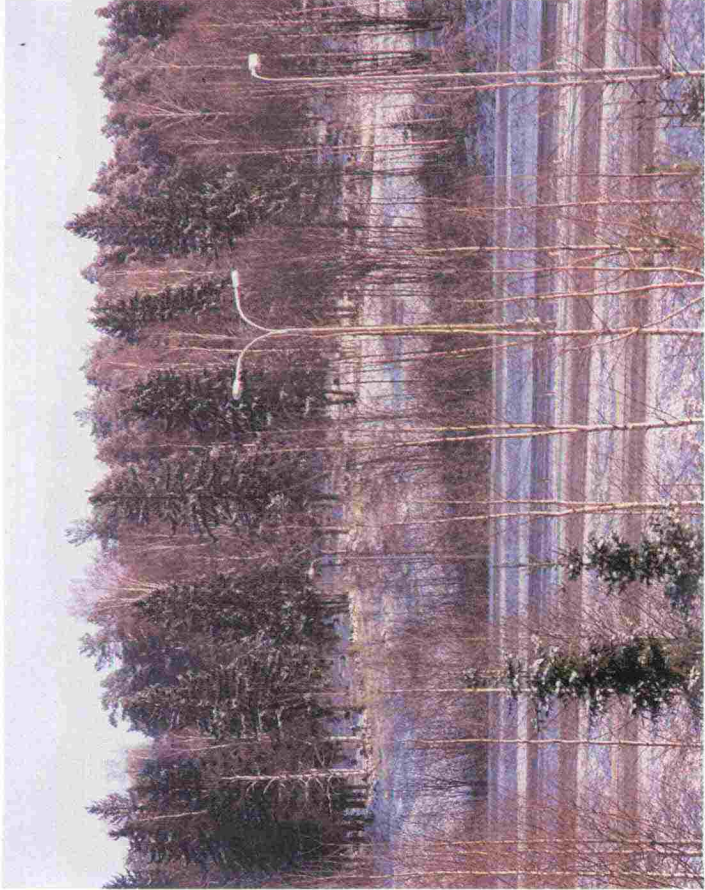
Talousmetsien hyvään hoitoon ja huolelliseen uudistamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Luontainen uudistaminen on maisemallisesti perusteltua tienvarsimetsissä.

Viitostie on aikanaan linjattu Iso-Valkeisen lammen halki. Lampi on mukana valtionneuvoston päätöksen mukaisessa Puijon kulttuurimaisema-alueen rajauksessa. Tien penkereelle kasvaa puustoa pitäisi harventaa, jotta näkymä lammelle ja Puijolle säilyy.

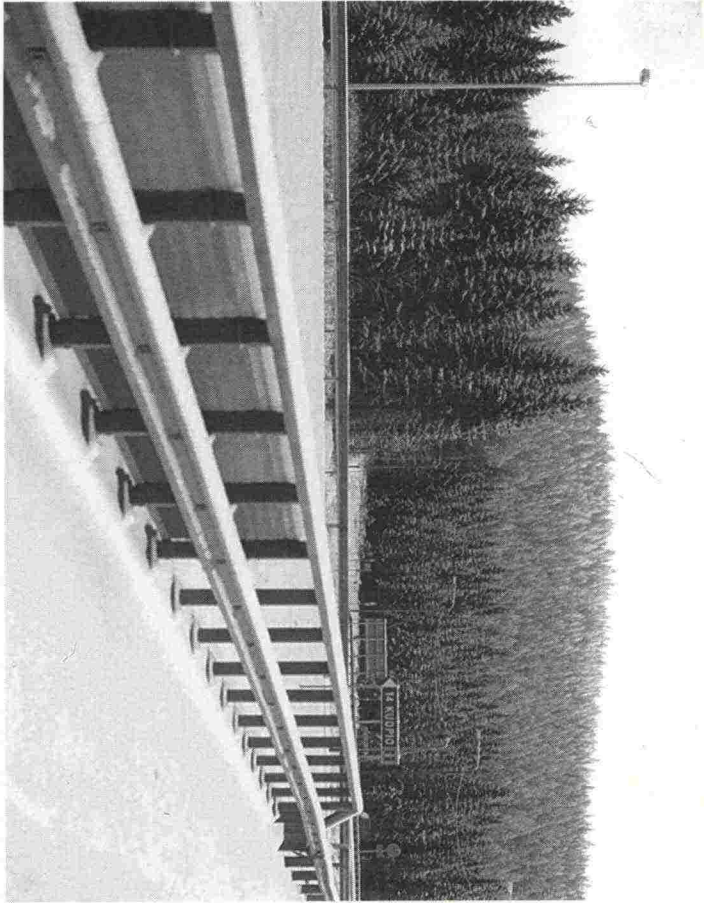
Kuopion pohjoispuolisella metsäosuudella havu- ja lehtipuut vuorottelevat. Lehtipuuvallisuus kuvastaa seudun rehevyyttä. Näkymä Pitkälammelle. Etualalla rantakoivikkoa, taustalla vanhoja kuusimetsiä.

Koivikon läpi siintää kuusikko. Säännölliseen riviin istutetut kuuset rajaavat Kuopion maaseurakunnan hautausmaata. Kuusi on hautausmaille tyypillinen puu.

Päivärannan liittymä on Kallaveden rannalla. Liittymäalueella on runsaasti lehtipuustoa. Ruskan ja kevään hiirenkorvan aikaan näky on vaikuttava.

Komeita kuusikoita Kuopion eteläpuolella Hiltulanladella. Kuusimetsät vallitsivat sekä tien varrella että taustan Vanuonorella.

Puistometsät

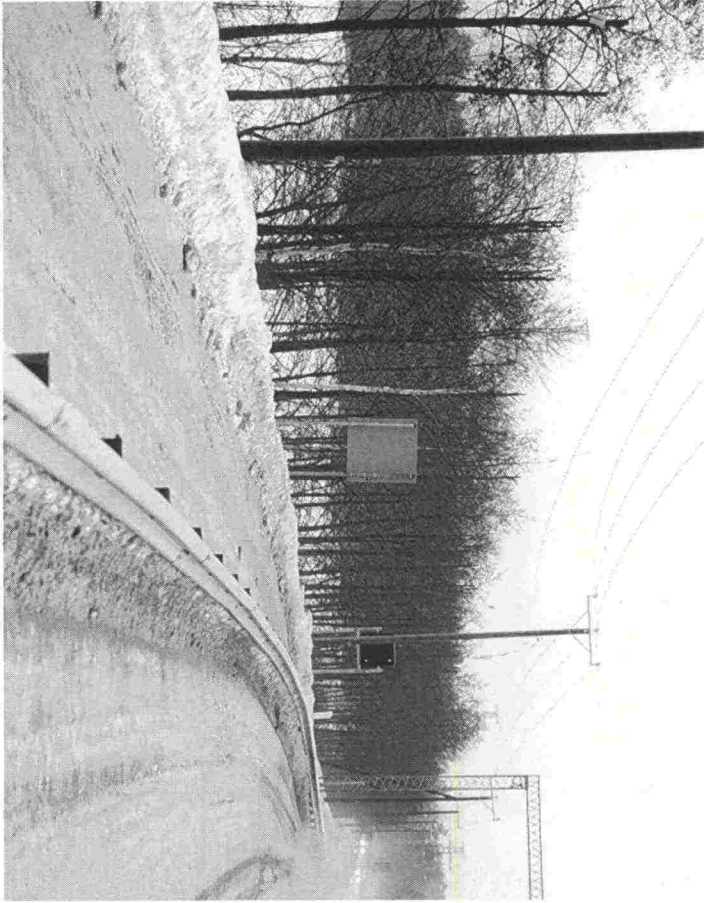
Kuopion taajamaosuudella kaikki metsät ovat puistometsiä. Niitä hoidetaan ulkoilu-, virkistys- ja suojametsinä eikä niillä ole tuotantotavoitteita. Puistometsien hoidossa voidaan talousmetsiin verrattuna ottaa paremmin huomioon mm. niiden maisemakuvallinen merkitys, monimuotoisuus, monilajisuus ja -ikäisyys sekä suojavyöhykkeiden monikerroksellisuus. Taajamaosuudella, kuten Kuopion pohjoispuolisella harju- ja lampijaksolla voivat metsät olla pienipiirteisesti vaihtelevia. Vanhat asuinpaikat, viljelyalueet ym. voivat näkyä puulajistossa. Osa metsistä voi avan tienkin lähellä olla ”harkiten hoitamaton” ja välittää vanhan metsän tuntua tiellä kuljijallekin, kunhan tiellä liikkujan turvallisuus otetaan huomioon niin, ettei tealueelle pääse esimerkiksi kaatumaan puita.

Kuopion kohdalla viitostie on parikymmentä vuotta vanha. Osittain sen ympäristön istutukset on aikanaan tehty runsaina metsäitaimi-istutuksina. Taimikot ja luontaisesti syntyneet puusto ovat varttuneet niin, että harvennustyöt alkavat olla ajankohtaisia. Tämä kuuluu istutusten normaaliin hoitoon. Metsiköiden hoitotoissa tulisi lähteä maiseman ja kaupunkirakenteen hienouksien esille ottamisesta ja toisaalta tien varren asutuksen suojauksesta.

Siilinjärven keskustan ja Maaningantien varren sorakuoppiin kehittyvät metsät tulisi saada puistometsiksi niin, että niitä voidaan jatkossa hoitaa niiden tärkeän maisemakuvallisen merkityksen edellyttämällä tavalla.

Rantavyöhykkeen hoito

Vesistön rantavyöhyke on herkkä maisematilojen saumakohta. Avoimen vesistön rannan ja tien välin tulisi jättää näkymää kehystävää ja herkkää rajakohtaa suojaavaa puustoa. Puustovyöhykkeen ei kuitenkaan tarvitse olla jatkuva ja yhtenäinen, vaan sen lomitse voidaan avata näkymiä vesistölle. Etualan puusto kehystää vesistönäkymää ja antaa sille syvyyttä. Liian tiivis puusto estää näkymät etenkin kesäaikaan, sillä rantapuusto on yleensä lehtipuustoa.

Kallarettia ylittävälle penkereelle on kasvanut leppikoa. Ilmajohdon vuoksi puut on katkottu puolivälistä poikki. Parempi olisi poistaa puut kokonaan.

Pengertiet

Vesistöä ylittävien pengerteidен reunnoille kasvava puusto on ongelmallista. Maisemallisesti se on turhaa, sillä se korostaa pengertä ja sen kannasmaisuutta. Penkereellä puusto voisi olla vähäistä, jotta näkymät vesistöön säilyvät avarina ja maisema selkeästi hahmotettavana. Saarten yhteydessä puusto voi olla runsaampaa ja jatkaa saarta visuaalisesti. Puuston harvennus ja hoito tulee tarkistaa tapauskohtaisesti.

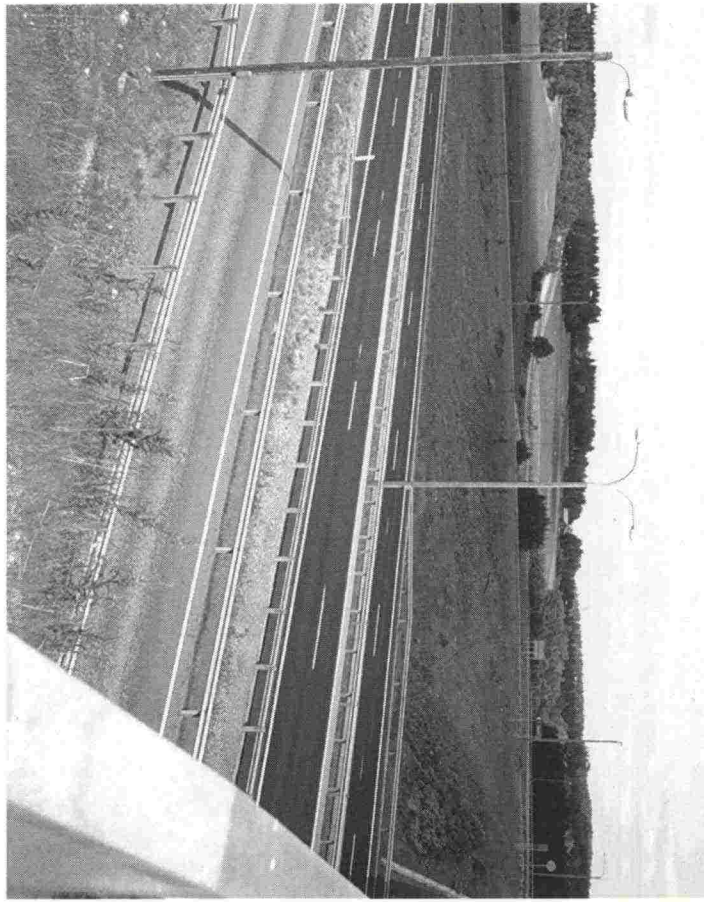
Sillan jatkeiksi vesistömaiseman puolelle rakennetuille maapenkereille kasvava puusto korostaa sillan lyhyttä. Maisemallisesti paras ratkaisu olisi pitkä silta. Korkean puuston voiikin tällaiselta sillapenkereeltä poistaa, jotta avoimet vesistönäkymät säilyvät mahdollisimman avarina. Pensastoa ja niittykasvillisuutta tällaisessakin paikassa voi mainosti kasvaa.

Avoimet tilat ja niiden hoito

Näkymät avoimeen maisematilaan ovat viitostien varrella tärkeitä. Avoimet viljelymaisemat ovat Savon seudulla harvinaisempia kuin Etelä-Suomessa ja siksi arvokkaita. Savossa taas avointa vesistömaisemaa on runsaasti ja se on tyypillisyytensä vuoksi arvokasta. Vesistönäkymä tulisi avata tiellekin niin paljon kuin mahdollista. Harvinaisempia avoimia maisematiloja ovat suot ja kosteikot. Karttulantien liittymän kosteikkoalue kannattaa säilyttää tiemaisemaa rikastuttavana elementtinä.

Tien reunat

Tien reuna-alueita tulee avoimessa maisematilassa pitää avoimena. Kehyksiä vät yksittäispuut eivät näkymiä estä, joten niitä voi tien vieressä olla, mutta ei liian tiiviissä.

Rissalan eritasoliittymää ulottuu osittain Kumpu-Jälän peltoaukalle. Taustalla näkyy vanhan viitostien linja. Avoin maisematila on säilyttämisen arvoinen.

Liittymät

Tiepiiri voisi omalta osaltaan olla hoitamassa avoimia tiloja. Esim. peltotalueella tai sellaisen reunalla olevissa liittymissä voisivat rampien välialueet tai tilanteesta riippuen osa aluetta olla avointa niittyä. Tällaiseksi kannattaa valita pellon puoleinen reuna. Usein liittymärampien välissä maasto nousee. Tätä taseroa voi hyödyntää maiseman muodoston korostamisessa. Alavampi osa voi olla avointa, korkeammalla voi olla puustutuksia.

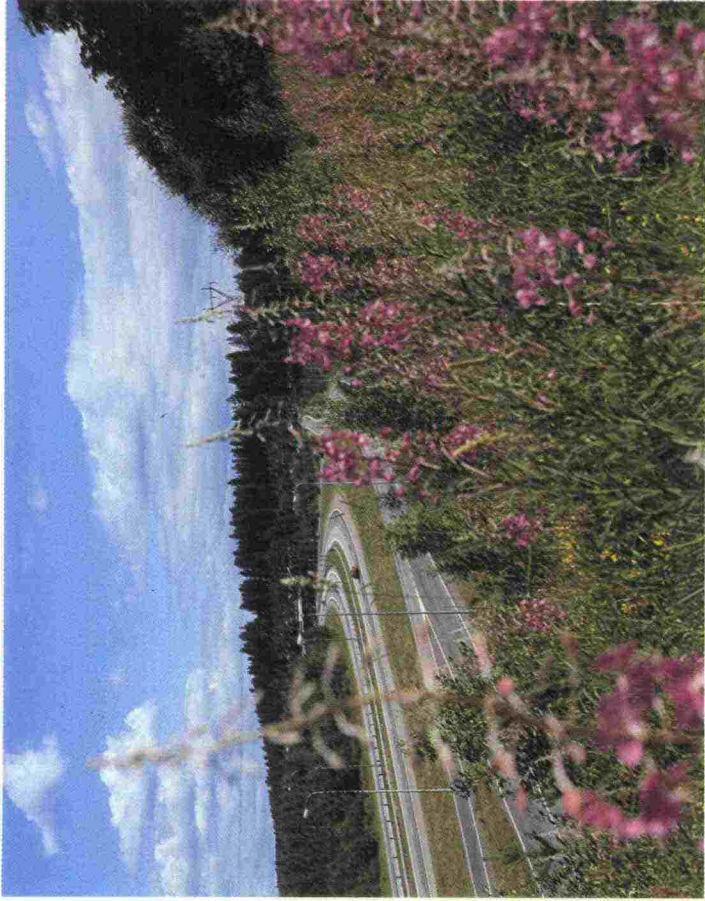
Nurmetuksen vaihtoehdot

Tien varsien nurmetukseen tulisi kehittää muilakin kuin nurmisiemenseseoksia. Yhteistyössä esim. 4 H-keholaisten kanssa voitaisiin kylvää kukkanittyjä. Niitä voisi alkuun käyttää etenkin taajamien liepeillä, kuten Siilinjärven kirkonkylän reunolla, Vuorelassa ja Kuopion esikaupunkialueilla ja siemenmateriaalin yleistettyä laajemminkin taajamien ulkopuolella.

Niityt

Tienvarsinniityt ovat viime vuosina olleet merkillepantavan kukoistavia ja komeita. Niiden merkitys kasvaa koko ajan, kun avoimet alueet muualta vähenevät. Etenkin erilaiset kukkivat niityt ovat miltei uhanalaisia. Teiden varsilla voisi olla niille sopiva uusi kasvupaikka.

Kukkanitiyjen perustamismuutoksissa on oleellista se, ettei kasvualusta ole liian rehevää ja ravinteista. Multa on liian vahvaa herkille luonnonkukille. Kunkin alueen oma pohjamaa olisi soveltain kasvualusta. Niille kehittyisi ihmisen avustamana erilaisia, vaihtelevia kukkanitiyjä. Kukkanitiyt voivat olla kuivan paikan kotoja, tuoreen paikan ahoja tai kostean paikan reheviä niittyjä. Niitto pari kertaa kesässä pitää ne avoimina.

Pappilänmäen perinnemaisema Kuopion keskustan kohdalla ulottuu viitostien varseen.

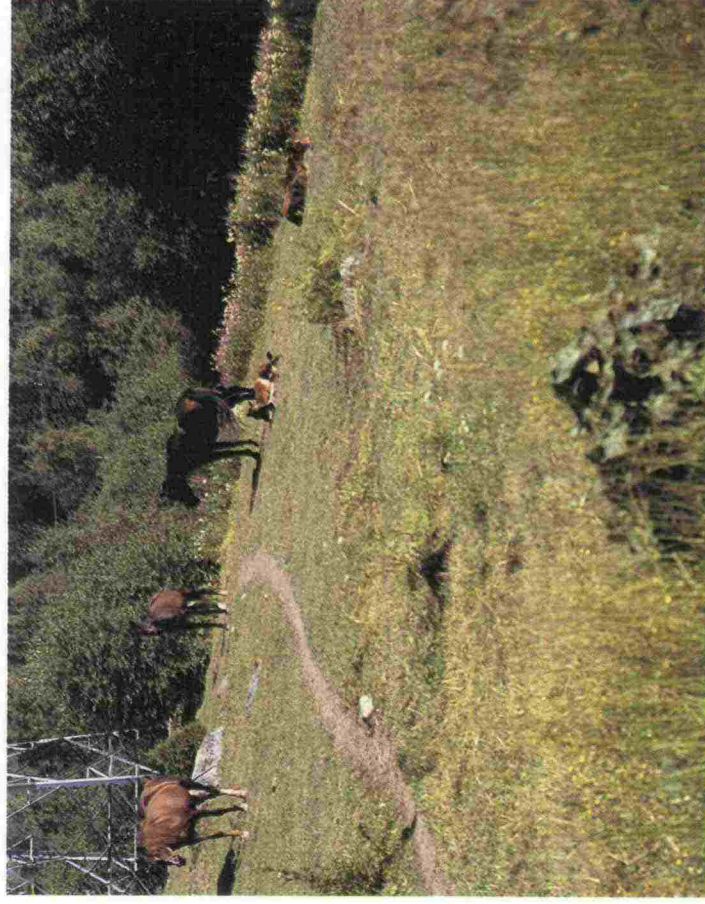
Sähkölinjojen alustat

Viitostien vierellä kulkee miltei jatkuvasti erikokoisia sähköjohtoja, usein suuriakin voimajohtoja. Ne tekevät muutenkin hajanaisiin taajamaseudun metsäriipppeisiin aukkoja. Sähkölinjojen alustojen hoidolla on siksi tärkeä merkitys taajama- ja metsäkuvasa. Pähin mahdollinen tilanne on sellainen, jossa linjan alusta saa vapaasti pusikoitua ja määräväuosina kaikki puusto ja pensasto raivataan paljaaksi. Paikalleen lahoamaan jätetyt rungot pahentavat vaikutelmaa.

Joissakin tilanteissa voi johto-aukkoja häivyttää avaamalla linjan vierestä metsää sopivista kohdista hieman laajemmalle. Tällaiset toimenpiteet on aina tarkennettava tapauskohtaisesti. Johtolinjan alla voi näissäkkin tilanteissa kasvaa matalaa puustoa ja pensastoa.

Taajamaseudulla tulee johtojen alustat hoitaa yksityiskohtaisemmin kuin muualla. Pensaat, mm. katajat, koiranheidet ja seljat ovat varttuneinakin niin matalia, että ne voi jättää kasvamaan. Puuntaimet voivat varttua rauhassa joitakin vuosia. Mm. tuomet, pajut ja pihlajat pysyvät vuosia avoimessa linjanalustassa niin matalina ja pensasmaisina, ettei niitä tarvitse poistaa. Hoitotoimet tulee tehdä puu puulta niin, että johdon alusta vaikuttaa aina huolitellulta ja hoidetulta. Parhaimmillaan se voisi muistuttaa puoliavointa laidunmaisemaa, jolta puuttuvat vain korkeat puut. Tällainen maisematyyppi voisi jatkua linja-aukkoa laajemmallekin, jolloin johtolinja ei korostu niin voimakkaasti kuin metsän keskellä.

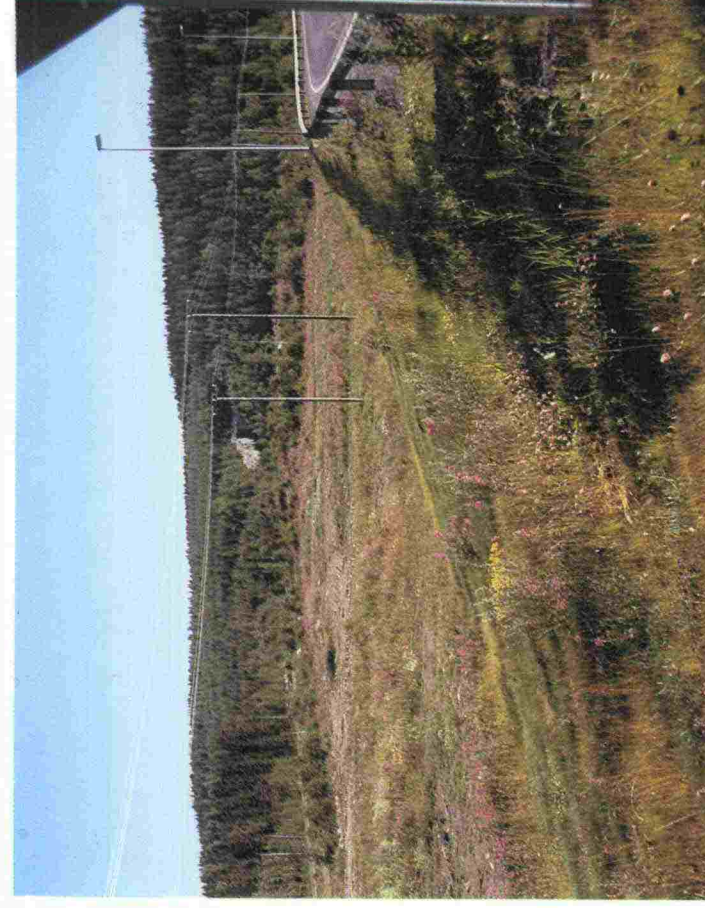
Missään tapauksessa puiden latvaa ei pidä katkoa johtojenkaan alla. Kaadetutkin puu näyttää paremmalta kuin torso.

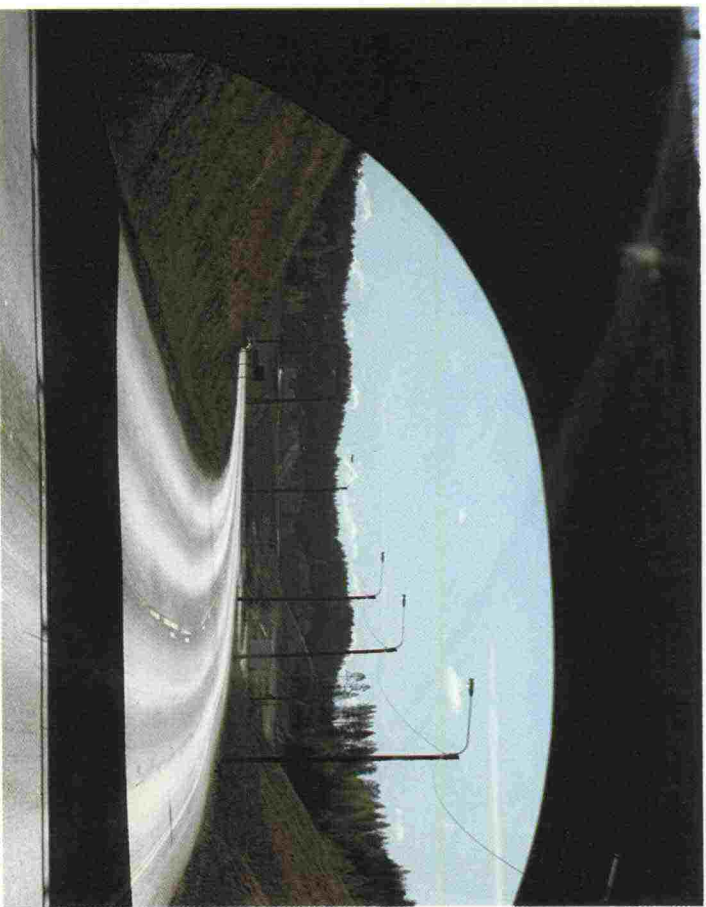
Vanhan viitostien varrella avautui näkymä idylliseen laidunmaisemaan. Uusi tie ohittaa Hiltulanlahden kylän kauempaa. Matkusjärven etelärantaa Hiltulanlahdella Kuopion eteläpuolella.

Ratapenkereet

Viitostien varrella rata kulkee useilla osuuksilla tien vieressä tai sen näköpiirissä. Ratapenkereen hoidolla on siksi tärkeä merkitys tiemaisemassa. Rata-alueella tulisi selkeästi määritellä puustoiset osat ja avoimena pidettävät osat. Jatkossa niitä tulisi hoitaa kullakin alueella sen luonteen edellyttämällä tavalla. Taajamaosuuksilla hoidon tulisi olla tehokasta ja puistomaisuuteen tähtäävää. Taajaman ulkopuolella alue voi kehittyä luonnonmukaiseksi. Näkyvillä paikoilla esim. avoimella pellolla tai tien vierellä ei penkereen saisi antaa pusikoitua, vaan sitä tulee hoitaa säännöllisesti.

Karttulantien liittymän vieressä olevaa kosteikkoa on käytetty tien rakentamisessa syntyneiden massojen läjityspaikkana. Massoja ei riittänytkaan ennakoitua määrää ja osa kosteikosta jäi täyttämättä. Paikalle on esitetty lintujen ominaan kosteikkomaiseman säilyttämistä ja täyttöalueen kunnostamista avoimeksi niityksi ja kajakedoksi.

Harjaniemessä on kantatien 77 varrella uusi, komea holvisilta. Se toimii porttina Siitinjärven keskustaa lähestyttäessä.

Tierakenteet

Sillat

Siltöjen arkkitehtuuri on yhtä tärkeää kuin rakennusten arkkitehtuuri. Ne voivat olla tiejakson mieleenpannuvimpia osia. Sillloilla voi korostaa maiseman muotoja. Avoimessa tilassa tulee sillankin olla avoin ja väijä. Sillat ovat myös portteja tiemaisemassa. Ne ovat vaikuttavia ja näkyviä elementtejä tien ulkopuolelta tarkasteltuna.

Melusteet

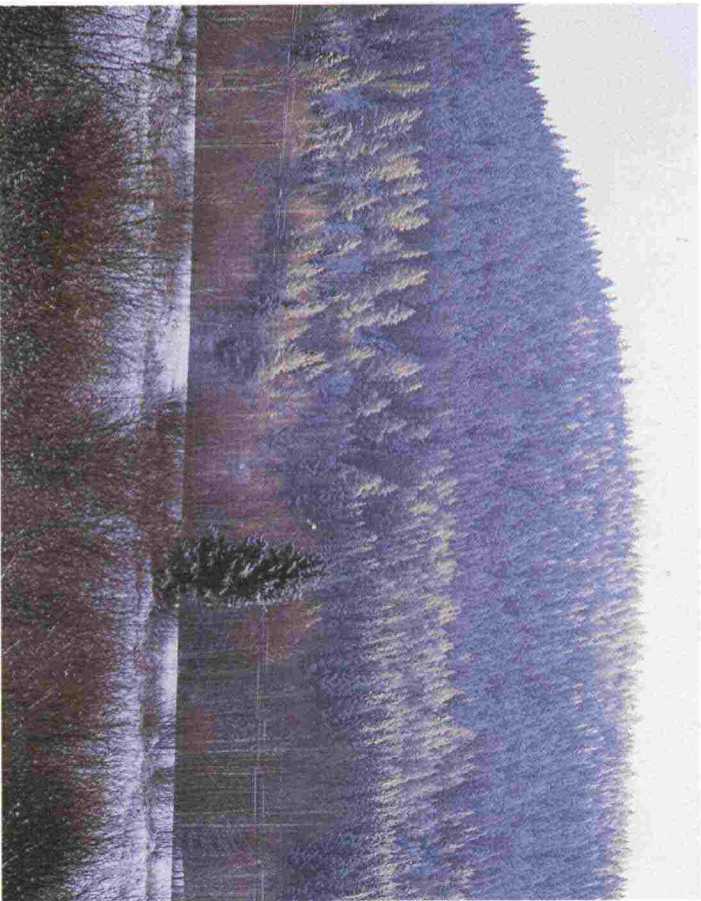
Tien sijainnilla, lähialueiden kaavoituksella ja tien tasauksella on ratkaisevin merkitys meluongelmassa.

Viiteseuunnitelmissa on esitetty luonnoksia ympäristöön sopeutuviksi melusteiksi. Melusteita rakennettaessa tulisi kehittää eri alueiden ominaisluonnetta tukevia ja toisistaan poikkeavia malleja.

Tasainen maavalli vaikuttaa keinotekoiselta. Meluvallit tulisi muotoilla ympäristönsä muodoista tukea ottaviksi ja vaihteleviksi. Lisäksi nulle voi istuttaa kasvillisuutta. Kasvillisuuskun voi olla vaihtelevaa ja sen reunalinjat aaltoilevia.

Kapeisiin tiloihin soveltuu este, jonka runko on varsinainen melumuuri. Se voidaan verhoilla puusäleiköllä, metalliverkolla tms., jota myöten aidan viereen istutettavat köynnökset voivat kiipellä. Lopputulos vaikuttaa pen-sasaidan tyyppiseltä. Malli soveltuisikin pientaloasutuksen yhteyteen.

Vuorelaan on ehdotettu kevyempää meluestetyyppiä. Laajemminkin kokeilemisen arvoinen tyyppi olisi ns. vihreä aita. Sen ydin on maata, joka soveltuu kasvualustaksi. Maa tuetaan esim. metalliverkolla ja suodatintankaalla, kuitumateriaalilla tms. harjanteeksi. Kasvillisuus istutetaan pistok-

Pohjoimen, sininen valo on kevyä. Samaa väriä voisi käyttää tieympäristön valais-tuksessa.

kaina tai pottittaimina halutusta vaikutelmasta riippuen. Lajeiksi soveltuisivat hyvin esim. paikalliset pajut, jotka ovat sitkeitä ja nopeakasvuista.

Meluaidan rungon rakentamista puumateriaalista "korsurakentamisen" tyyliin voisi myös kokeilla. Aitaa voisi rakentaa esim. umpeen kasvavilla maisemanhoitopelloilla saatavalla materiaalilla, täyttää maalla ja istuttaa pistokkaita. Tukimateriaali tulisi aikanaan lahoamaan, mutta siinä vaiheessa kasvillisuuden juuristo pitäisi aita pystyssä. Vapaamuotoisessa, vihreässä aidassa eivät epätasaisuudet häiritse yhtä herkästi kuin esim. rakennetuissa muurissa.

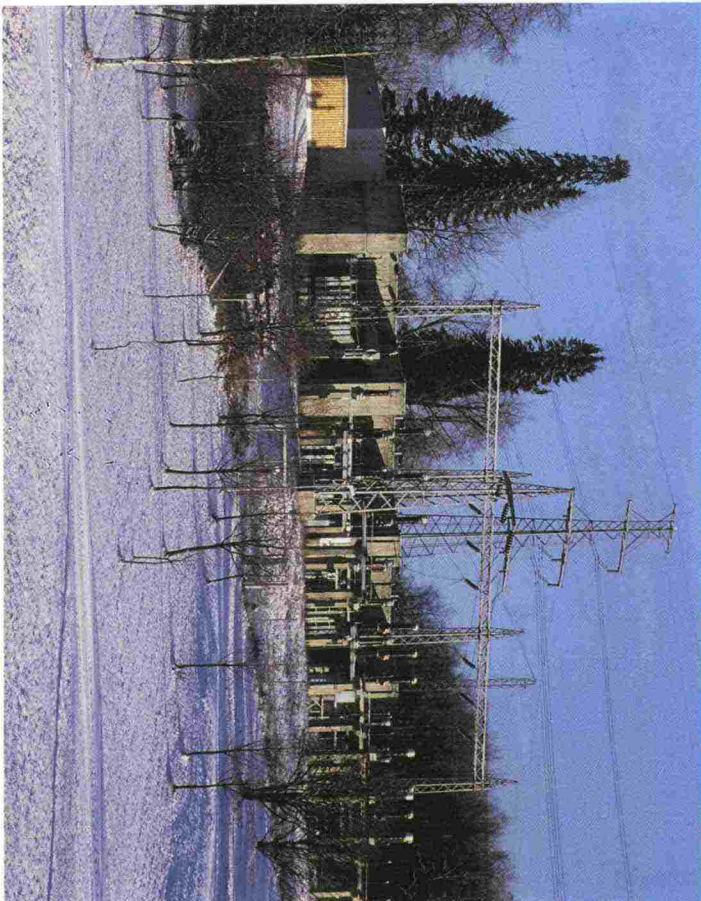
Viitoitukset

Viitostien varren maisemakohteiden selkeä viitoitus on tärkeää. Näitä kohteita ovat esimerkiksi Puijo ja Kallavesi Kuopion pohjoispuolella. Taajamien lähistön levähdysalueilla tulisi olla korkeatasoiset matkailijoille ja turisteille tarjotut opastekartat seudun arvokohteista.

Valaistus

Pimeänä aikana valaistu osuus jaksoittaa tiemaisemaa ja lisää liikenneturvalisuutta. Valon väri on tärkeä. Kuopion maisemaan sopisi erityisen hyvin hopeanhohtoinen, valkea valon sävy. Se korostaisi sekä Kallaveden siintävyyttä että mustina kohoavia mäkiä.

Valaistusta voisi käyttää erikoiskohteissa myös ympäristötaiteellisenä teokkeina. Sillä voi ottaa esiin sellaisiakin kohteita, jotka eivät päiväsaikaan näy, esim. komeita kalliojyrkänteitä, puusioa, yksittäispuita yms. Keinoa kannattaa käyttää lähinnä taajamaosuuksilla.

Kuopion keskustan eteläpuolella on runsaasti sähköjohtoja ja useita muuntoasemia. Niiden häilyttämiseen vaatii määätietoista, puistomaista hoitoa linjojen alla ja muuntoasemien ympäristössä.

Tien ympäristön näkyvät rakenteet

Sähkölinjat

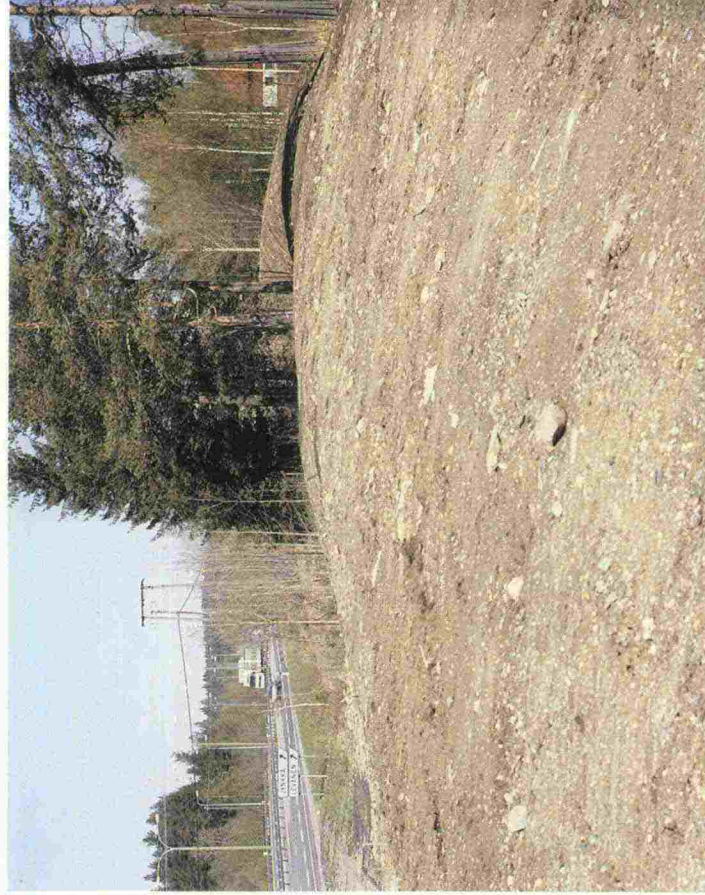
Viitostien varressa kulkee useissa kohdissa voimalinjoja. Ne ovat välttämättömiä rakenteita, joita ei kannata naamioida piliin, sillä se on mahdotonta. Käytyt ristikkorakennepylväät ovat keveitä ja selkeitä rakenteita, joita kannatnpylväissä jatkossakin tulisi suosia. Suunnitteilla olevat uudet kiinteät pylväsmallit vaikuttavat massiivisemmilta, eivätkä siksi ole suositeltavia.

Mastot

Parin viime vuoden aikana on kilpailevien matkapuhelinverkkojen mastoja ilmestynyt tien varsille. Usein ne ovat seudun komeimmalla mäellä, tavallisesti kirkon kapeessa kaksittain. Verkko on jo rakennettu. Mahdollisten siirtojen yhteydessä pitäisi tutkia sellaiset sijoitusvaihtoehdot, jotka eivät kilpaile taajaman arvorakennusten ja arvomaismien kanssa.

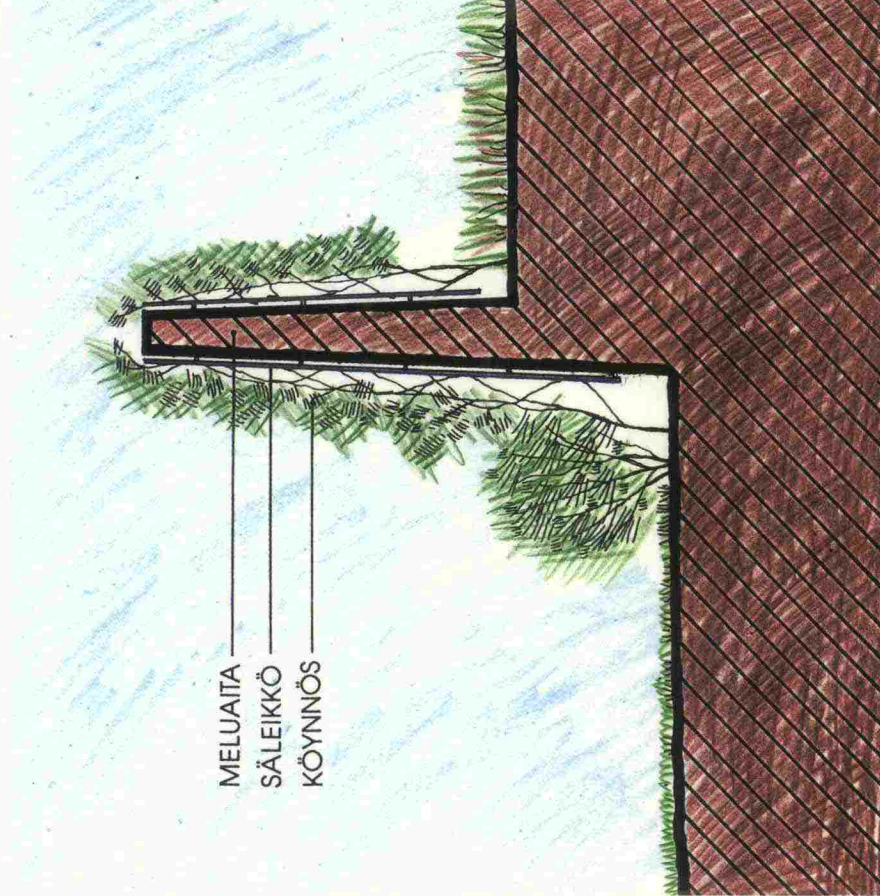
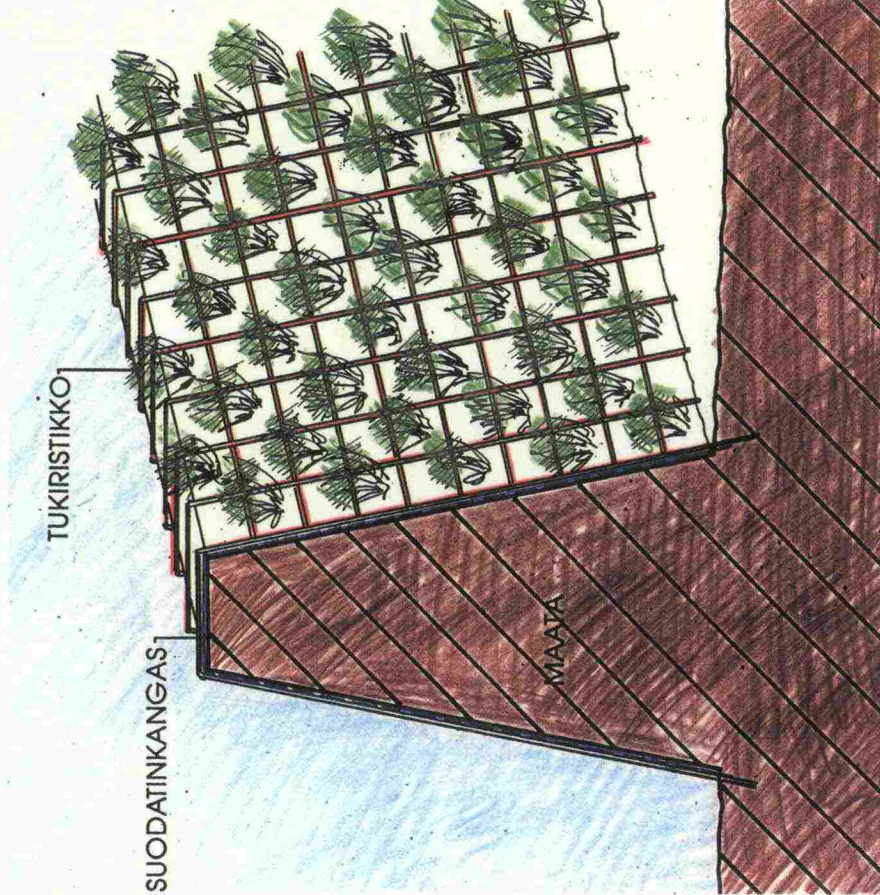
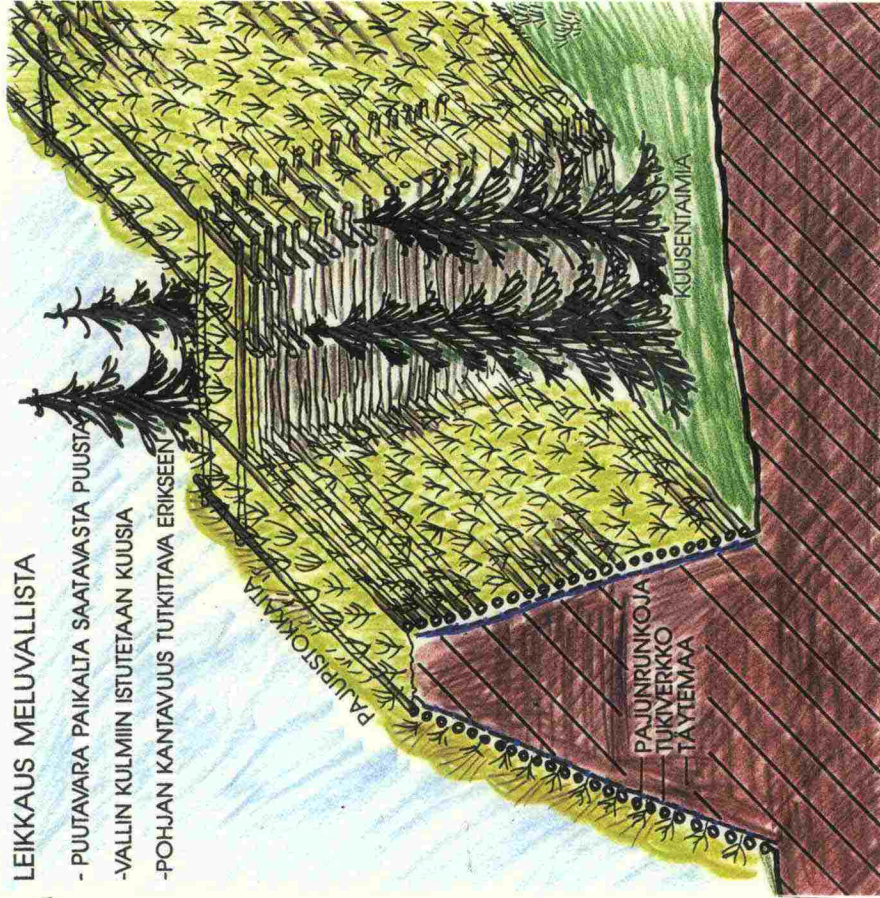

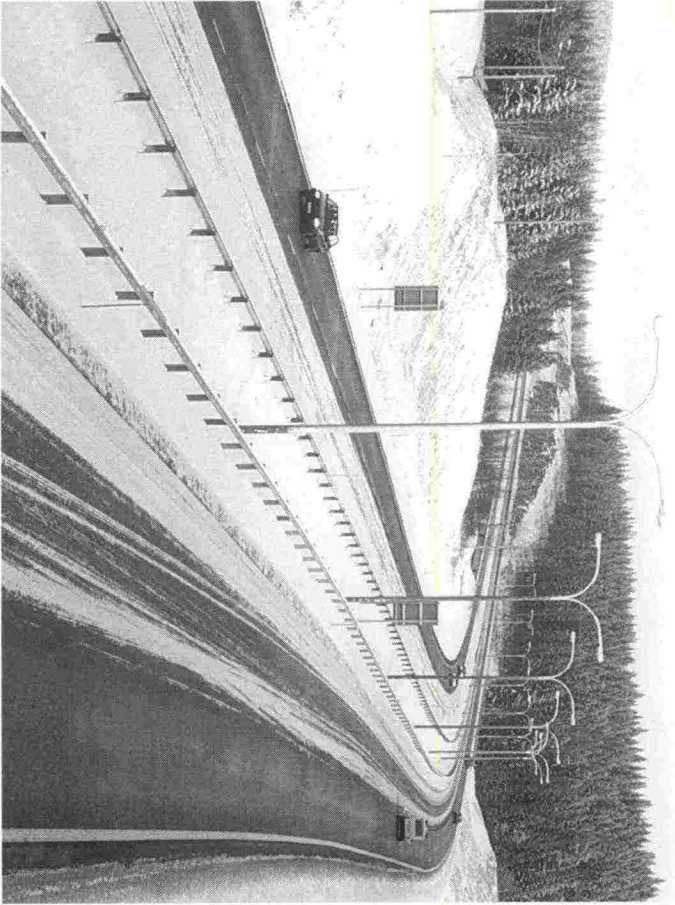
Hiltulanlahdella viitostie on syvällä meluvallien sisällä kuin leikkauksessa. Taus-tan metsä antaa muutenkin mielikuvan mäen leikkauksesta mieluummin kuin asu-tuksesta.

Levösen vanhainkodin suojaksi on rakennettu meluvalli. Vanha, kaunis puusto on kasoanut lammen rannan kumpareilla. Vallin muotoilua voisi vielä täydentää juo-herämmäksi.

Esimerkkejä meluvallista ja meluaidasta. Meluvallille on istutettu pensaita ja meluaitaa pitkin kiipeilee köynnös.

Näkymä Hiltulanlahdelta Matkusjärven suuntaan.

YLEISSUUNNITELMA

Maisemajaksot

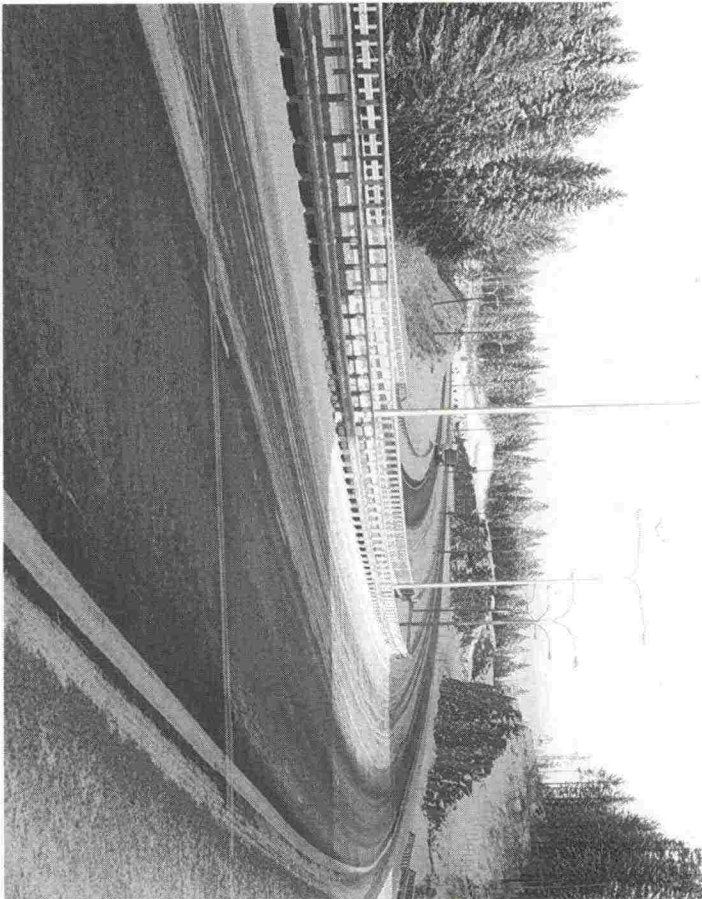
Hyvässä tiessä on riittävästi vaihtelua, joka pitää ajan mielenkiinnon yllä. Tien pitää tarjota tilaelämyksiä ja näkymä ympäristöön maisemaan. Tiellä liikkuja, kuljettajan tai kyydissä istujan, pitää saada kuva sen maiseman ominaispiirteistä, jossa hän liikkuu.

Tieympäristön visuaaliset kohokohdat on suhteutettava liikkujan nopeuteen, jotta rytmi säilyy rauhallisena ja liikkuminen turvallisena. Mitä nopeammin kuljeta liikkuu, sitä pienempinä hän kokee ne tilat, joiden ohi tai läpi hän kulkee. Hitaammalle liikenteelle voi ja tulee tarjota enemmän vaihtelua kuin nopearytmiselle päitelle. Nopearytmisen päätienkin varressa voi keskusta-alueella näyttää enemmän kuin esikaupungissa tai maaseudulla.

Viitostien maisemajaksojen perustana on käytetty seudun maisemarakennetta, luonnon ja kulttuurimaiseman piirteitä ja taajamarakennetta.

Hiltulanlahden-Siilinjärven alueella viitostien varrella on joitakin koko Suomeen mittakaavassa tärkeitä maisematekijöitä.

Kuopion seutu on Jyväskylän ohella Etelä-Suomen ”vuorimaismaa”, jonka kohokohta on Puijo, valtakunnallisestikin arvostettu maisema. Mäkisyyt näkyy tielle nykyisin, mutta piirrettä on mahdollista korostaa. Samaa maiseman ominaisuuteen liittyvät yrkkärantaisten murtolaaksoiden järvet, lammet, salmet ja lahdet, ”vuono”. Seudun harjujaksojen yhteydessä on leppeämpiä, metsän ympäröimiä lampia. Vesimaiseman näkyminen tielle on tiellä kulkevan kannalta positiivista, sillä avoin maisematila ohjaa ja lepuuttaa katsetta. Sen yli pystyy hahmottamaan seudun maisemarakennetta ja orientoitumaan paikkakunnalle. Miltei kansallismaisemaan on verrattavissa Savon näyttävän vesistö, Kallavesi.

Matkusjärvi viilahtaa aurinkoisena aukkona tien varressa. Kapean järven yli kiidetään moottoritien nopeuksilla äkkiä.

Kuopion-Siilinjärven seudulla on komeita harjujaksoja, joiden kautta tie kulkee. Harjut ovat suomalaisen maiseman selkäranka. Historialliset tie ja asutus ovat miitei poikkeuksesta sijottuneet harjujen tuntumaan. Niiden korostaminen viitostien maisemassa on tärkeää.

Avoimet viljelyalueet alkavat koko Suomessa olla niukkuustekijä. Mitä pohjoisemmaksi mennään, sitä pienemmäksi käy peltotala. Savossa laajat, avoimet, yhtenäiset viljelykset ovat arvokasta maisemaa. Seudun viljelymaiset tulisi säilyttää hoidettuna ja niiden pitäisi näkyä myös tielle.

Jaksojen tavoitteellinen luonne

Hiltulanlahden-Pitkälahden jakso on uutta, vastikään avattua tieosuutta. Se on linjattu selänteitä pitkin Hiltulanlahden vanhan kylämaiseman ohi ja Matkusjärven kapeikon yli. Jakso on neutraali. Tien ympäristö hahmotuu lähinnä metsäksi, vaikka sen molemmin puolin onkin asutusta. Jakson erikoisuuksia ovat Kaunismaen vielä avoimet pellot, jotka näkyvät etenkin pohjoisesta tullessa, Matkusjärven rotkolaakson ylitys sekä tulevaan Matkusken liittymään rakennettu Kiven lapset -ympäristöteos kivipaasineen ja kallioseinämineen.

Hiltulanlahti

Hiltulanlahden kylän kohdalle on tien molemmin puolin rakennettu meluvallit maasta. Koska vallit ovat tielaitoksen normikaltevuudessa, tie näyttää harjun leikkaukseen painetulta, vaikka se käytännössä kulkee laajemman selänteiden loivassa rinteessä ja tasanteella. Vaikutelma leikkauksesta metsän keskellä sopii alueelle, sillä asutus tien molemmin puolin on osittain tuuhean puuston keskellä ja tarvisee joka tapauksessa sekä tehokasta melusuojausta että kasvillisuuden suojaisvaikutusta. Valleille istutettavaa ja mahdollisesti luontaisesti nousevaa männikköä kannattaa jatkossa metsikön hoidossa suosia, jotta metsävaikutelma tulevaisuudessa korostuisi. Mikäli istutuksia ei ole vielä tehty, voitaisiin suunnitelmiaan merkityt koivut korvata männyllä metsävaikutelman tehostamiseksi.

Kiven lapset -ympäristöteos on tulosta suunnittelukipailusta.

Matkusjärvi

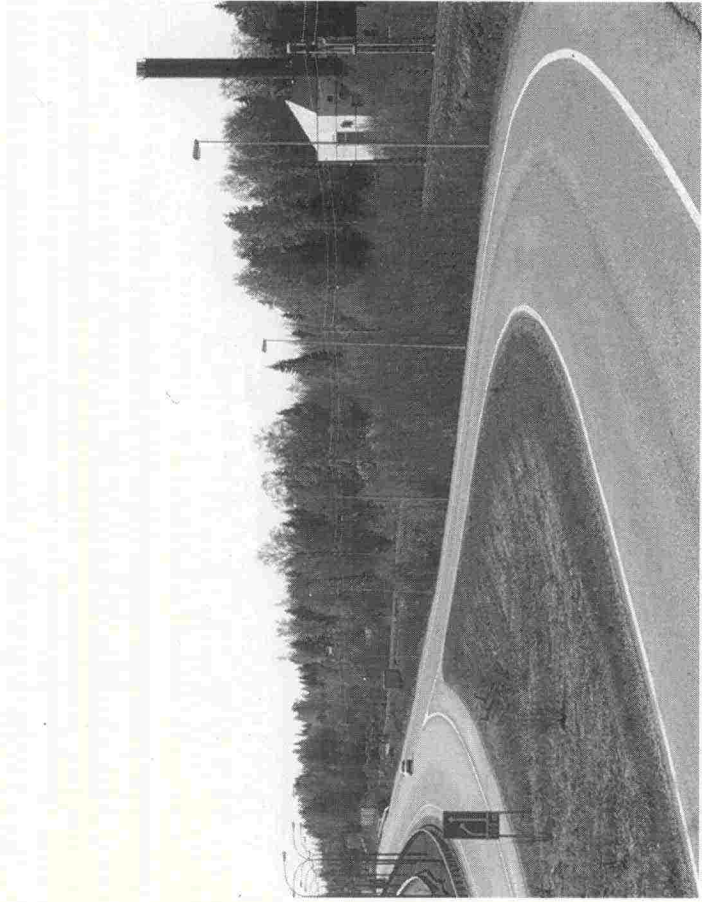
Matkusjärven ylitys käy moottoritien nopeuksilla parissa sekunnissa. Järven suuntaiset näkymät ovat kuitenkin tärkeitä. Pohjoisesta tullessa järven yli näkyy myös Kaunismäki entisine peltoineen, jotka on viime aikoina istutettu koivun taimilla. Mäelle kasvaa tulevaisuudessa puhdas koivikko.

Matkusjärven ranta sillan lounaispuolella on tien rakentamisen yhteydessä ollut työmaa-alueena. Rannalta on poistettu puusto ja maasto on isojen koneiden painosta turmeltunut. Sillan kuppeeseen voitaisiin istuttaa luonnonmukainen rantaviivaa seuraileva leppikko vesirajan yläpuolelle. Matkusken rotko on niin syvä, ettei leppikko täysikokoisenaakaan vielä peitä taustansa. Näkyvillää latvukšillaan se osoittaa rotkon syvyyttä. Lepikon tausta voisi olla avointa niittyä, sillä sillankorvaa käytetään venevalkamana.

Kiven lapset -ympäristötaideteos

Kiven lapset -teos on sijoitettu laakalle, avoimelle tien reunalle. Avoin maisema tekee teokselle oikeutta. Alue voidaan jatkossa oikein ajoitetuilla nitoilla kehittää kukanniityksi. Mahdolliselle myöhemmälle liittymärampilille kallion sisään louhittu tila näyttää nykyisin irralliselta.

Matkusken tulevan liittymän alue voitaisiin kehittää välivaiheessaan avoimeksi niityksi.

Näkymä Karttulantien liittymästä etelään. Tien varrelle rakennettu uusi varavoimailaitos on kauniisti rampin ja tien kaarteeseen päättäneä ohjaamassa tielinjaa.

Karttulantien liittymä on täytetty osittain Kuvelammen ja siihen yhteydessä olevan kosteikon päälle. Alueen ilme on vielä keskeneräinen.

Pitkälahden vanha saha on viitostien varressa vastapäätä uutta varavoimailaitosta.

Pitkälähti

Tulevan Matkusen liittymän jälkeen avautuu etelästä päin ajavalle kaunis näkymä Pitkälähdelle. Tien rakentamisen aikana Pitkälähdän lounaiskylässä oli työmaatie. Tämä rinne ja luiska rannan ensimmäiseen metsäsaarekkeeseen asti kannattaisi jatkossa säilyttää suhteellisen avoimena, jotta näkymä vesimaisemaan säilyy. Tieympäristösuunnitelmassa on osoitettu runsaasti istutuksia tien ja Pitkälähdän rannan väliin. Ne tulevat käytännössä sulkemaan näkymät moottoritiltä Pitkälähdelle. Mikäli näkymä halutaan säilyttää, tulisi tieympäristösuunnitelmaa tältä osin tarkistaa.

Rinnakkaistie on rakennettu lahden rantaan täytölle. Sen varteen rannan puolelle soveltuivat yksittäiset rantapuut ja puuryhmät. Ne kehystäisivät avautuvaa näkymää ja antaisivat sille syvyyttä. Lahden rannan entiset niemkkeet näkyvät tien vieressä kauniina metsäsaarekkeina. Niiden maisemallista merkitystä tulisi korostaa vaalimalla niiden vanhaa puustoa ja jättämällä etäisyyttä rannan puustoryhmien ja metsäsaarekkeiden väliin.

Pitkälähdän pohjoispäässä on puinen meluaita suojaamassa lahden toisella puolella olevaa asutusta. Meluaidan viereen tien puolelle on istutettu pihlajangervoa. Aidan vihertämistä voitaisiin täydentää köynnöskasveilla aidan molemmin puolin.

Levähdysalueen sijoittaminen Pitkälähdän rantaan rinnakkaistien varrelle saattaisi olla sopiva ratkaisu kauniin näkymän avaamiselle häiriöttömästi asukkaidenkin kannalta.

Voimalaitos

Pitkälähdän kohdalla etelästä tuleva näkee Kuopion esikaupunkia ensimmäisen kerran pitkän metsäisen taipaleen jälkeen. Lahden pohjukassa oleva vanha saha ja tien toiselle puolelle rakennettu uusi voimalaitos ovat komea rakennuspari tien molemmin puolin. Ne muodostavat eteläisen portin kaupungille. Rakennusten näkyminen tielle tulee jatkossa varmistaa.

Kuvelammen teollisuusalue

Kuvelammen eteläreunalla on osittain lammen päälle tehdyltä täytöllä epä-määräinen varikkoalue. Karttulantien liittymän rampit estävät osittain sen näkymisen päätielle, mutta rampeille ja Karttulantielle alue näkyy. Uudet tiejärjestelyt ovat kuristaneet Kuvelammen kahtia. Lampi jatkuu vielä varikkoalueen taakse. Alue on kahden vesistön välissä erittäin näkyvällä ja maisemallisesti arvokkaalla paikalla. Petosen kaupunginosan portilla alue on myös kaupunkirakenteellisesti ja taajamakuullisesti arvokas. Paikka olisi sopiva huomattavasti edustavammalle rakentamiselle. Varikkoalueen tyypinen teollisuusalue tulisi istutuksilla rajata pois sekä tie- että vesistömaisemasta. Istutusten luonne ratkaisee sen, näyttäytykö alue tielle. Näin erillään ja vielä etäällä Kuopion keskustasta sijaitsevalle alueelle sopisivat seudun luontaiset puulajit suojaistutuksiksi, esim. koivu, kuusi ja rannan läheisyyteen raita.

Kuvelammen vesistö

Pitkälähdän eritasoliittymän rampit sulkevat näkymät päätieltä Kuvelammelle ja tien ja radan välissä olevalle kosteikolle. Itse rampeilta ja päätien yli kulkevalta Karttulantien sillalta ne näkyvät erinomaisesti.

Kosteikko

Kuvelammen vesistön jatkeena olevaa kosteikkoa on tien rakentamisen aikana käytetty täyttöalueena. Täyttömassoja ei alueelle riittänytkaan arvioletua määriä. Alueen eteläosa on täytetty ramppien ja Karttulan tien tasoon lähinnä hiekkavaltaisilla moreenimaaleilla. Pohjoisosan kosteikko on miltei ennallaan. Kosteikon reunaan on rakennettu patoharjanne erottamaan täyttöalueen ja ratavarren kuivatusojaa.

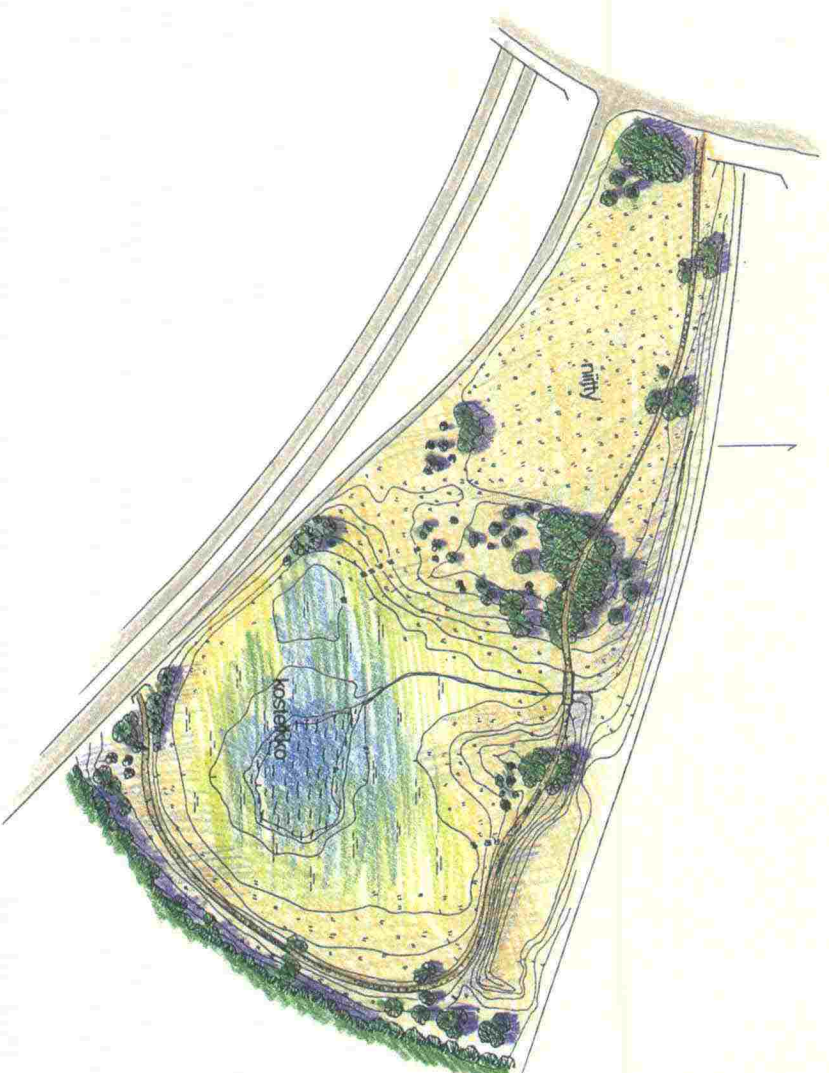
Avoim kosteikkomaisema on erikoinen harvinaisuus viitosten varrella. Se tulee säilyttää. Lammen vesipinta on tien rakentamisen seurauksena jonkin verran noussut, mutta lammen tien puoleisen reunan täyttömalle on jo lyhyessä ajassa kasvanut luontaista kosteikkokasvillisuutta, mm. saroja, viihviötä ja vesikuusta. Vesilinnut viihtyvät lammella.

Kosteikko ei tarvitse juuri muita toimenpiteitä kuin veden pinnan nousun vuoksi kuolleiden puiden raivaamisen. Kosteikon eteläpuolella oleva harjanne tulisi muotoilla uudelleen tai poistaa, jolloin kuivatusvedet kulkisivat kosteikkolammen kautta.

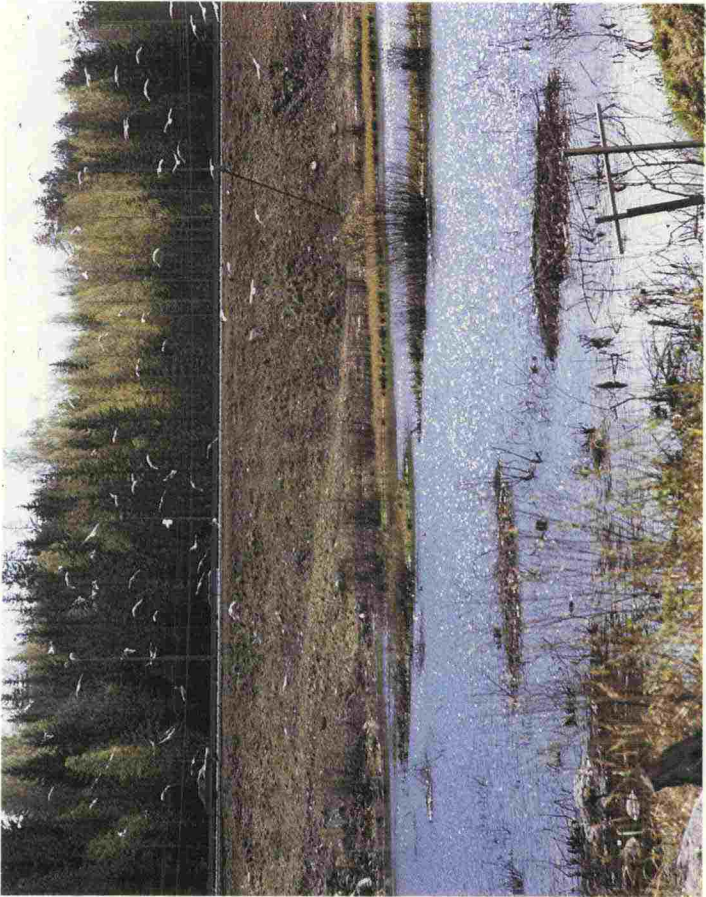
Karttulan tien kumpeessa oleva täyttöalue voitaisiin kehittää avoimeksi kuivaksi, ketomaiseksi niityksi, jonka yli avautuu näkyvä kosteikolle ja sen taustaa kehystävälle Rasimäelle.

Kaavan mukainen ulkoilureitti voidaan linjata kosteikon ympäri ja ketonitien halki. Ulkoilijoidenkin kannalta on miellyttävää, kun reitin varren maisematyyppi ja näkymät ovat vaihtelevia. Ulkoilureittiltä voi erikseen linjata pitkospolun kosteikon reunaa pitkin.

Kosteikko tulee aikaa myöten kasvamaan vähitellen umpeen. Se kuuluu tällaisten suolampien luontaiseen kehitykseen, eikä sitä tarvitse erikseen estää, varsinkaan jos näkymiä vesialueille saadaan muualla lähiympäristössä säilymään. Veden laadusta sekä kosteikon lampareissa että viereisessä Kuvelamassa on huolehdittava. Maa ja Vesi Oy on tämän työn kuluessa tehnyt kosteikon kehittämismahdollisuuksista erillisselvityksen.

Täyttöalueen suunnitelma. Ulkoilureitti kiertää kosteikon pohjoispuolta. Alueen keskiosan kumpareille on ehdotettu puoliaavointa katajakettoa, joka on seudulla harvinaistuva maisematyyppi.

Karttulantien liittymän kosteikko on lintujen suosiossa. Avokosteikko on harvinaisen ja arvokas maisematyypin. Kosteikko ja sen ympäristö ovat kunnostamistarpeita.

Rasimäen kallio on leikattu portaittain. Ilme on avarampi ja valoisa kuin kaiteissa, tunnelimaisissa kallioleikkauksissa.

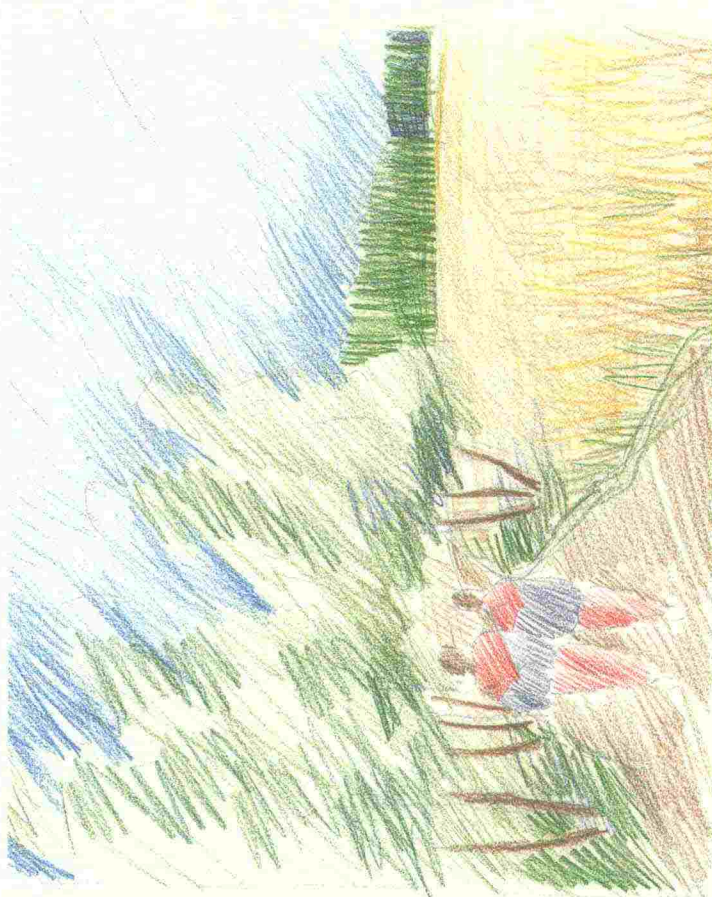
Rasimäen kallioleikkaus

Tie kulkee Rasimäen halki syvässä, kaarevassa leikkauksessa. Kaareva kallioseinämä ohjaa ajolinjaa. Tunnelimainen leikkaus ja Petosen liittymän silta Rasimäen pohjoisreunassa korostavat tiemaiseman porttivaikutelmaa ja siirtymistä Kuopion rakennettumille alueille.

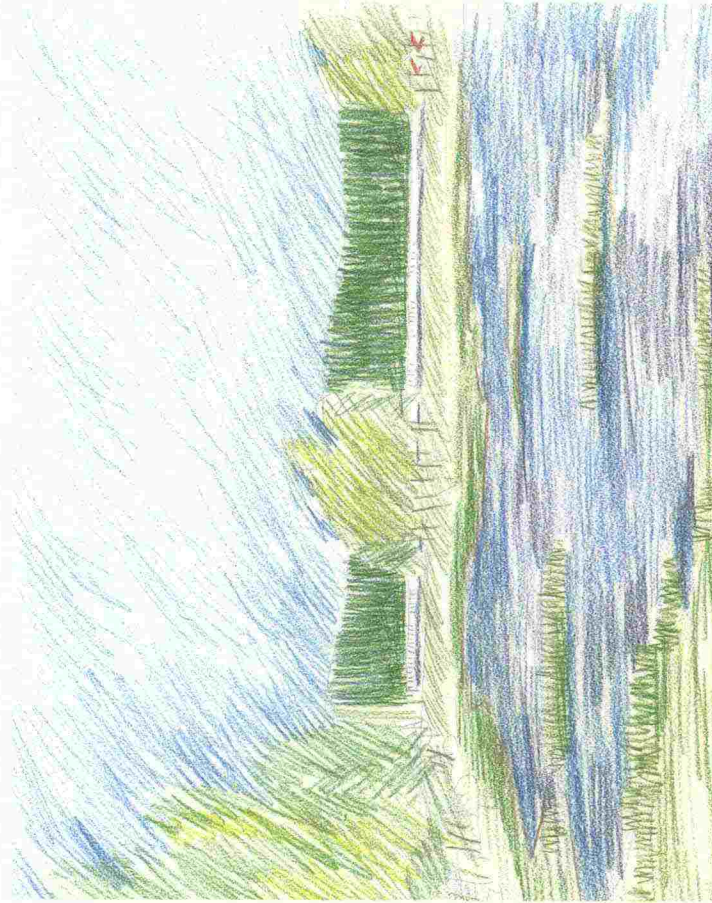
Jyrkkää kallioleikkausta on porrastettu. Leikkauksen terasseille on tuotu kasvualustaa ja kylvetty heinikkoa. Heinikkoa ei hankalassa paikassa voida hoitaa. Siksi se kasvaa korkeana. Terasseille on levinnyt myös maitohorsma. Heinikko ja horsmikko eivät ole karujen kallioiden luontaista kasvillisuutta, mutta kovissa olosuhteissa terasseille tulee muutamassa vuodessa vakiintumaan kuivan paikan lajisto.

Terasseille luontaisesti kasvavaa puustoa kannattaa vaalia (mänty, pihlaja). Harvakseltaan kalliojyrkänteillä kasvava puusto antaa leikkauksen mittasuhteille tukea, pehmentää sitä ja muuttaa vaikutelman ”rotkolaaksoksi”.

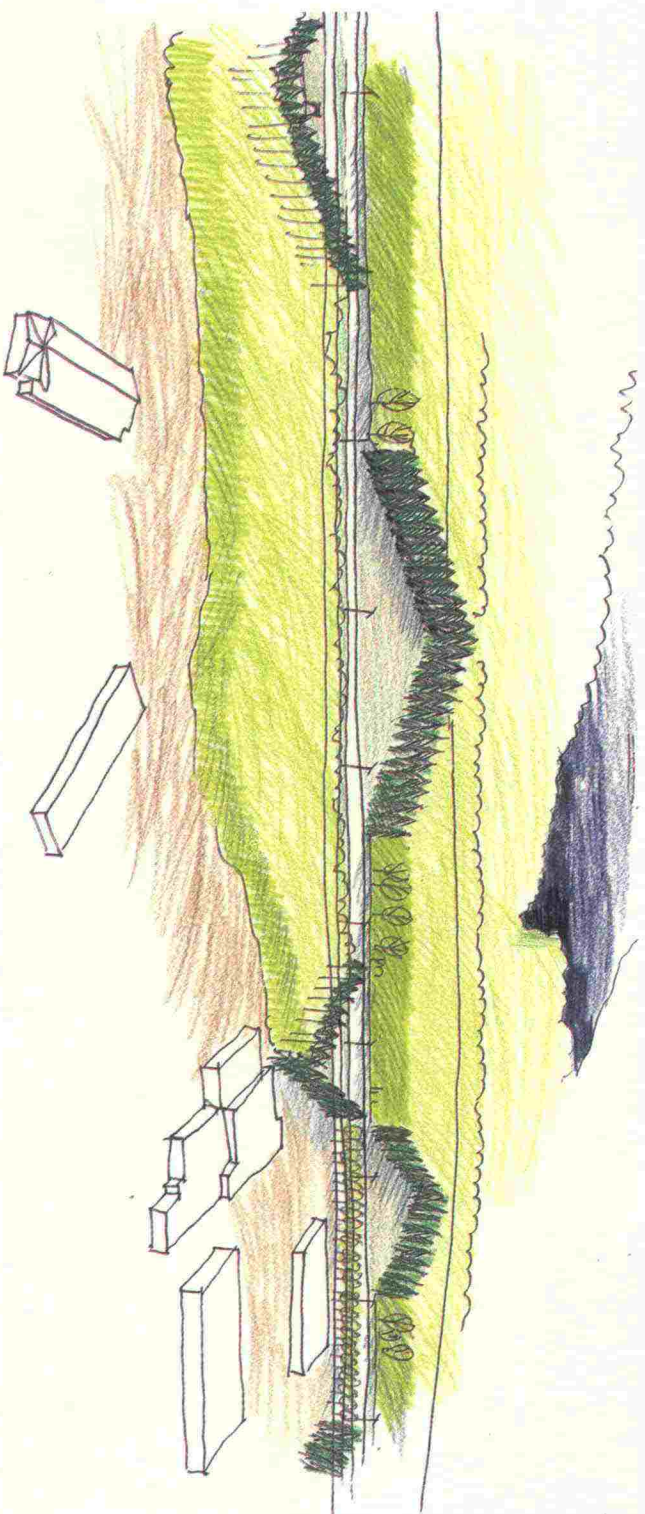
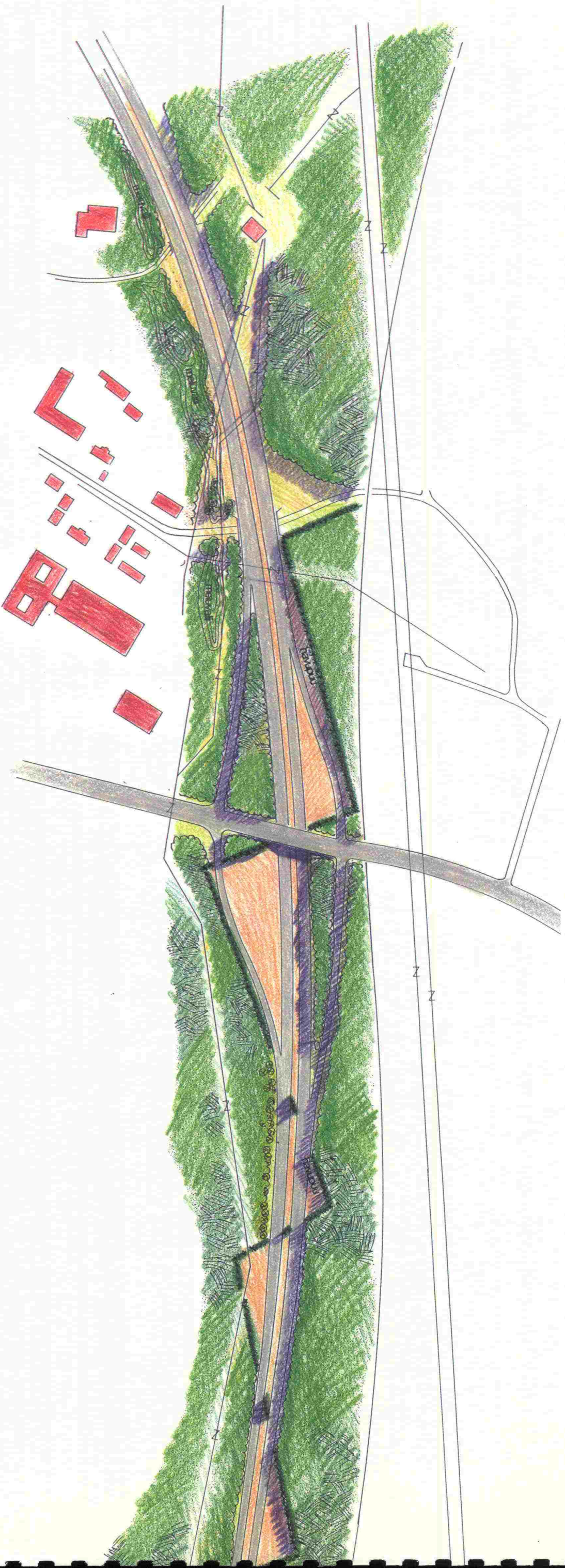
Leikkauksen länsireuna on hankala, sillä jyrkenteen yläpuolella kipuavat harjanteelle sekä sähkölinjat että huoltotie. Ne pitävät kallioleikkauksen yläosaa leveästi avoimena. Huoltotien molemmille reunoille voisi itsestään nousevasta taimikosta säästää mäntyjä ja pihlajia. Pihlajat kannattaisi melko nuorena katkaista, jotta taimet lähtisivät vesomaan ja kasvaisivat moniruokoisiksi, leveiksi pikku puiksi. Alueella saattaa nykyin olla vesovia pihlajankantoja. Niitä kannattaa säästää. Pikkupuut eivät korostaisi liikaa kallioleikkauksen haavaa maisemassa, vaan muokkaisivat leikkauksen yläreunaa monikerrokselliseksi ja pyöreämuotoiseksi.

Näkymä kosteikon vieressä olevalle täyttöalueelle perustettavalle niitylle.

Näkymä kosteikolle kunnostustöiden jälkeen.

Yllä: Luonnos Kuopion eteläpuolisen teollisuusalueen ympäristöstä.
Viereinen kuva: Kuviteltu näkymä tieympäristöstä teollisuusalueen kohdalla.

Rasimmäen itäreuna

Rasimmäen itäreunalla ja pohjoispuolella olevat alueet on suojattu tien hai-
toilta korkeilla valleilla. Vallit on muotoiltu tasaisiksi. Harjanteen korkeutta
vaihtelemalla, mutkittelemalla ja kaltevuuksia vaihtelemalla vallit saisi sovi-
tetuksi huomaamattomammin ympäristöönsä. Alueella on kauniita metsä-
isiä kumpareita ja jyrkkä, kapea entinen peltolaakso, joista vallien muodot
voisivat ottaa tukea. Muotoilua voisi vielä parantaa, vaikka vallit ovatkin
teknisesti valmiita.

Rasimmäen valli kaipaa korotusta, sillä sen melunvaimennus ei vielä toimi
toivotulla tavalla. Samalla vallia voisiikin muotoilla laajemminkin vaihtele-
vaksi. Vanhainkodin kohdalla oleva valli on rakennettu komedien männik-
kötumpareiden lomaan. Vallin harjakorkeutta voisi vaihdella niin, että se
laskisi mäntykumpareiden välissä hieman alemmas. Vallien pään muotoi-
luun tulisi myös kiinnittää huomiota. Jyrkkä pääty tulisi muotoilla loivem-
maksi ja ympäristöön liittyväksi.

Vanhan viitostien pohja

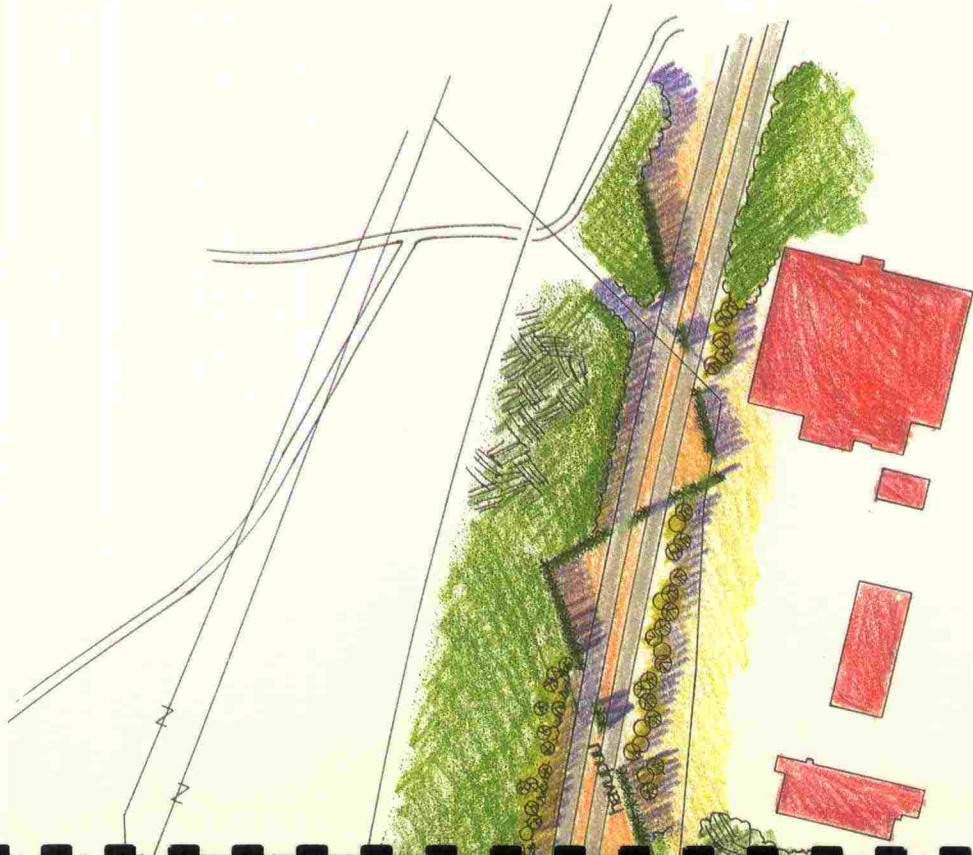
Rasimmäen pohjoispäässä uusi tielinjaus palautuu entiselle uomalle. Vanhan
viitostien linja on jäänyt epämääräiseksi aukoksi maisemaan. Se soveltuu
hyvin esim. pohjoispuolella olevan teollisuusalueen laajennukseksi.

Teollisuusaluejaksot

Kuopion eteläpuolella on Rasimmäeltä Särkilahdelle ja edelleen Huuhammä-
elle Kuopion eteläiseen liittymään asti pitkä teollisuuden, työpaikkojen ja
kauppojen jakso. Maisematila on hajanainen tien, ratalinjojen, rinnakkaistei-
den, sähköjohtojen, teollisuustonttien, varasto- ja pysäköintikenttien vuoksi.
Rakentaminen on uudehkoa, eikä istutuksia juuri ole.

Alueen ja rakentamisen mittakaavan vuoksi istutukset tulisi tehdä riittävän
yksinkertaisina ja suurina kokonaisuuksina. Esim. maiseman piirteiden
mukaan lajeittain istutetut puulajimetsiköt voisivat olla selkeä ratkaisu tä-
män tyyppiseen paikkaan (haapa, koivu, kuusi, mänty, pihlaja, vaahtera
ym.). Näkymiä kortteleiden edustavimpiin osiin voisi suunnata avoimilla
näkömälinoilla ja varastoalueet taakseen sulkevilla istutuksilla.

Julkisivu päätielle on yritysten imagonkin kannalta erittäin tärkeä. Yritysten,
kaupungin ja tielaitoksen yhteisillä ponnistuksilla alueelle tulisi saada edus-
tava ilme.

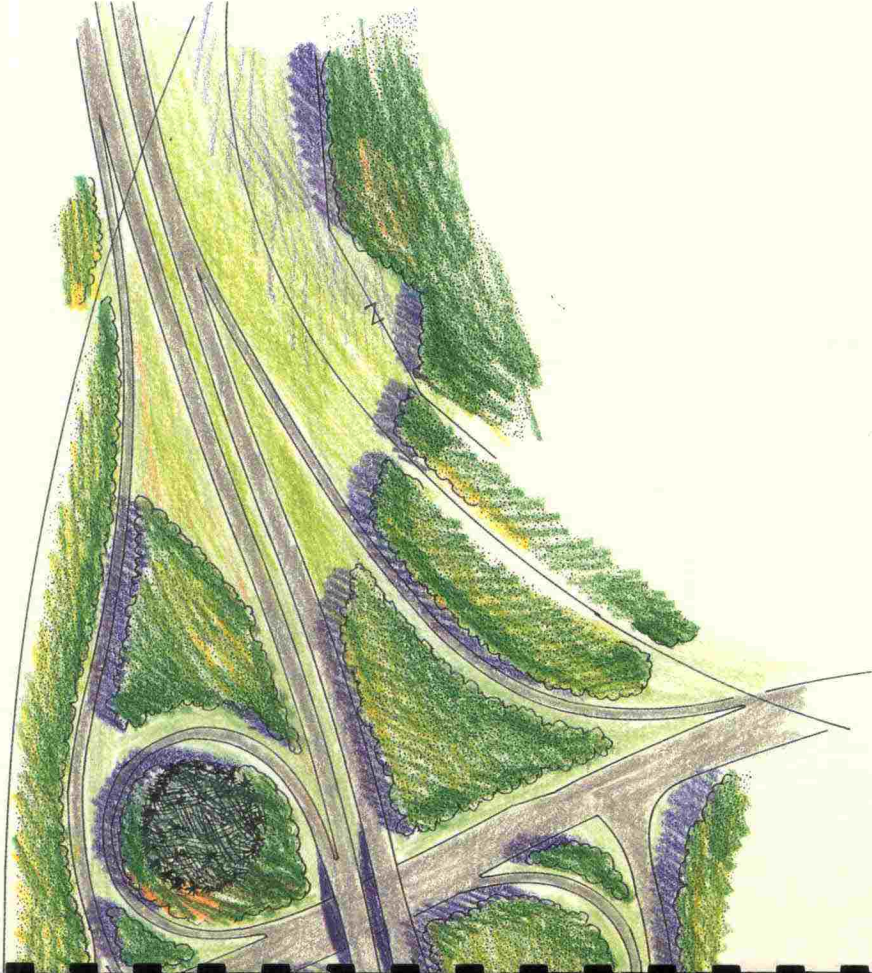

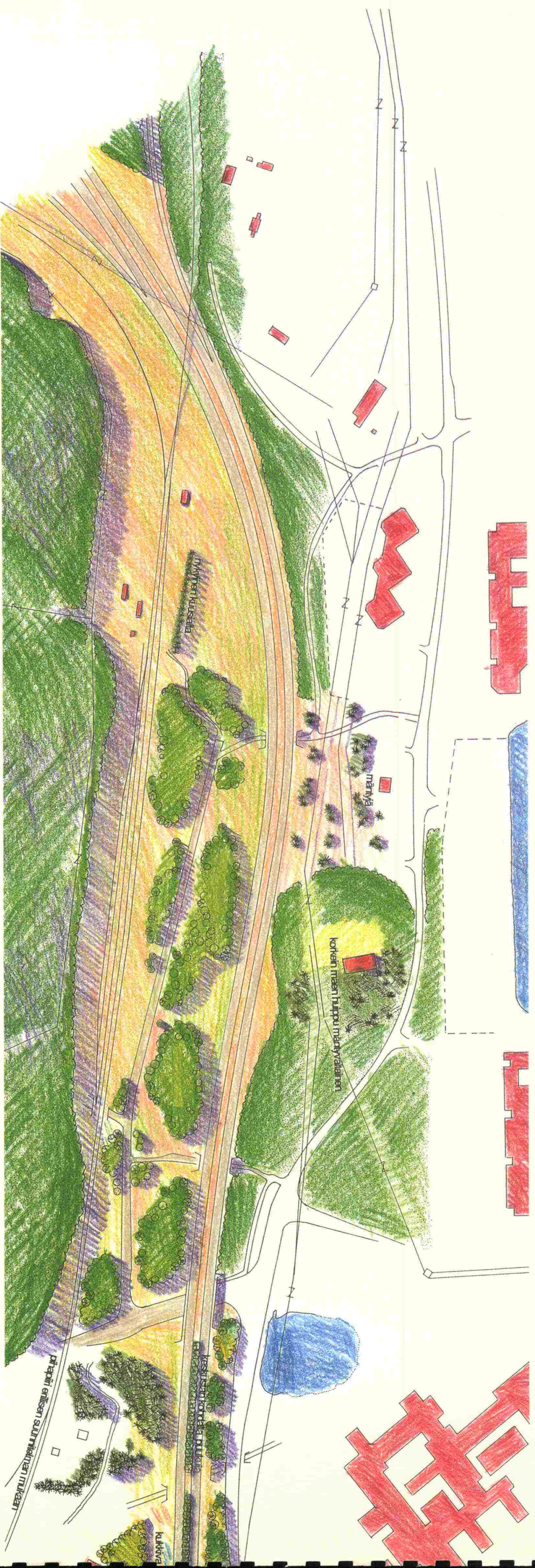
Särkiniemi

Särkilahden pohjoispuolella on Särkiniemen vanha sympaattinen pientaloalue. Tien melu häiritsee asukkaita. Rinnakkaistien varren puistoon on melusuojaukseksi istutettu kuusia.

Suojaukseen käytettävissä oleva vyöhyke on niin kapea, etteivät juuri muut keinot kuin melumuuri tule kyseeseen. Paras paikka melusteelle on rinnakkaistien ja asuntoalueen välissä, jolloin este vaimentaa myös rinnakkaistietä kantautuvaa melua. Omakotialueen kupeessa suojaustavan tulisi ilmentää taustansa rakentamista, sillä melumuurin takaa eivät itse rakennukset enää tielle näy. Suojaustyypiksi soveltuisi ”pensasaidaksi” verhoiltu betonimuuri. Muuri voidaan verhoilla puuritilöillä tai metalliverkoilla, joita myöten muurin molemmille puolille istutettavat köynnökset pysyvät kiipeilemään. Köynnösten kasvettua muuri vaikuttaa sekä kesällä että talvella pensasaidalta.

Melumuurit ovat yleensä melko korkeita, etenkin jos ne sijoitetaan kauemmas tiestä. Pientaloalueen kannalta aidan tulisi kuitenkin olla inhimillisen korkuinen. Korkeusvaikutelmaa voi pienentää, jos maan pintaa voi tonttien puolella nostaa aidan juurelle päin. Aidan viereen sijoitettavat pensasistutukset ja puut madaltavat sitä visuaalisesti.

Yllä: Luonnos kaupunkijaksos eteläosasta.

Vasemmalla: Viitostie kulkee Huuhannmäen ja Puijon välisessä laaksossa. Komemat mäet muodostavat selkeän tilan. Huuhannmäen rinteeseen on istutettu puulajinetsiköitä. Rinteen seinämästä ne näkyvät kauniisti viitostielle.

Oikealla: Vastikään laajennettu Kuopion keskussairaala on Taivassankon rinteessä. Sairaalan pääjulkistou ja puistomaisesti hoidettu ympäristö näkyvät komemasti tielle.

Huuhannmäki

Huuhannmäen komea metsä on kuin Kuopion kaupungin seinä. Viitta kaupungin keskustaan osoittaa suunnan mäen eteläpuolelle. Rinteen puustoa on hoidettu esimerkiksi: lajeittain riittävän suurina kokonaisuuksina, jotta nopeavauhtinen ohikulkija pystyy asian tajuamaan. Mäenrinteen kaunistaja ja vaihtelevaa puustoa tulee jatkossakin vaalia.

Kaupunkijakso

Viitostie kulkee Kuopion kaupungin halki, mutta itse kaupunkimainen keskusta ei näy tielle. Keskustan läheisyyttä voidaan tielle osoittaa muilla tavoilla. Korkeatasoinen, puistomainen tieympäristö ja kulttuurivaikutteinen kasvialajisto kertoo kaupungin läheisyydestä. Keskustajaksolla on useita maiseman elementtejä, joita voisi selkeyttää.

Keskustajaksolla on myös valtioneuvoston päätöksen mukainen Puijon valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-alue. Se antaa luonnetta koko tieosuudelle ja Kuopion kaupungille. Puijon näkyminen tielle on tärkeä ja arvokas asia.

Mäntymäet

Tekninen ja Yliopiston alueella on muuntoasemien kupeessa mäenharjanteita. Niillä kasvaa vanhastaan männikköä ja nuorempaa lehtipuustoa. Puiden lomitse muuntoasemille risteilevät sähkölinjat sekoittavat vaikutelmaa. Puhdoina männikköinä mäet tulisivat maisemallisesti esiin kaikkein voimakkaammin. Mänttien alla aluskasvillisuus voisi olla puistomaisen avointa ja läpinäkyvää. Mäntyvaltaisuus symboloisi myös Taivaanpankon kupeeseen asettunutta harjua, jonka poikki tie sairaalan edustalla kulkee. Sairaalan lampi lienee tuon harjun suppalampi.

Vanhoja mäntyjä tulee vaalia. Rinnakkaistien rakentamisen yhteydessä kannattaa mäkien kohdalle rakentaa mieluummin jyrkkä ja korkea luiska kuin kaataa vanhoja puita. Yliopiston palvelutalon viereisen muuntoaseman kupeessa on vanha ikimänty. Vaikka siitä joskus aika jättää, se voisi jäädä kelona paikalleen.

Savilahti

Savilahden pohjukan kohdalla tulisi tien vartta raivata näkymän avaamiseksi. Kannan ylitieheä koivukujanne pitäisi harventaa oikeisiin mittasuhteisiin. Tällöin koivujen lomitse siintäisi vesi kesälläkin, mutta etenkin talvella näkymä Savilahdelle ja sinne pystytetylle taideteokselle.

Huuhannmäen edusta

Tekninen ja Yliopiston aluetta vastapäätä tien toisella puolella on entistä peltoa. Alue on nykyisinkin niittyä ja avoimehkoa puistoa. Niittyjen takana näkyy rautatiehen liittyvä vanha rakennusryhmä ja sen pihapiirin kuusirivi. Koko alueen luonne kannattaa jatkossakin säilyttää.

Puukujanne

Sairaalan edustalla olevalta alikululta lähtien on suunnitelmassa esitetty puukujanteen istuttamista moottoritien välikaistalle Inkilänmäen liittymään asti. Puulajina voisi olla esimerkiksi pihlaja, joka pienikasvuinen mahtuisi kapealle alueelle hyvin. Matalana pysyvä pikkupuun ei jakaisi tietilaa kahtia, vaan alistuisi tien lähiympäristön korkeampiin maastonmuotoihin.

Ratavartijan mökki

Sairaalaan vastapäätä on merkki alueen vanhasta kulttuurista, VR:n omistuksessa oleva vanha ratavartijan mökki. Mökin pihapiirissä on vuosisadan alkupuolelta peräisin olevaa puustoa, mm. pihlakuisia, jotka kautta Suomen aina symboloivat kulttuuriympäristöä. Pihakuuset ja vanhat rakennukset

tulisi ottaa näkyviin tien reunan puustoa karsimalla. Iäkkäitä pihitoja korvaamaan pitäisi istuttaa uusia.

Koulut

Koulukorttelin pohjoispäässä olevaa, paikoin kaksinkertaista lehmuskujanetta voisi jatkaa koko korttelin edustalle. Kujanteen alapuolen tieluiska voisi olla avoin niitty tai kasvaa jotakin monivuotista, helppoihitoista ja värikästä kukkaa, esim. lupiinia. Nykyisetkin lehmukset nousevat komeasti alapuolisen luiskan ”jalustalta”.

Sairaalan edusta

Sairaalan ja siihen liittyvän asuntokorttelin edustalla tieluiska voisi olla Pienen Mustilammen puiston visuaalinen jatke, jalopuilla istutettu vyöhyke, joka samalla suojaisi taustaansa tien haitoilta. Lajeiksi komeaa rakennettua ympäristöä korostamaan sopisivat esim. vaahtera ja lehtikuusi.

Sairaalan pohjoispuolella rinteeseen nousee Mallitalontie. Sen pohjoisreunalla on loiva painanne. Avoimena tämä painanne korostaa mäen uumeniin lähtevää tietä. Vaikutelmaa vahvistaa jyrkässä rinteessä kohoava kuusikko. Sen edessä voisi olla tiivis ryhmä komean syysvärin saavia vaahteroita.

Kentät ja avoin tila

Karjalankadun jatkeena olevan Suurmaentien kupeessa on entistä peltoa pienesä laaksopainanteessa. Alueelle on kaavassa merkitty urheilukenttiä. Ne sopivatkin tälle alueelle hyvin säilyttäessään laakson avoimena. Avointa tilaa voisi jatkaa tien varteen asti harventamalla kenttien kohdalta luiskan nykyistä puustoa.

Laaksokohdan eteläpuolella on komeasti kasvanutta nuorta männikköä ja sen keskellä vanha ikipetäjä. Tämä alue säilytetään ennallaan.

Puijon kuuset

Tulevien kenttien pohjoispuolella Puijon rinne on lähimpänä tietä. Rinteen puusto koostuu komeana rinnakkaistien varressa olevien vanhojen rakennusten takaa. Kuusikon läheisyyttä voisi korostaa tuomalla sitä niin lähelle tietä ja ajorataa kuin mahdollista. Luiskaan onkin jo istutettu kuusia. Myös rinnakkaistien taakse rakennusten edustalle voisi koivikon sijasta istuttaa kuusia. Sähkölinjan vaatimusten mukaan kuusikko voisi olla esim. rivistö- ja aivan rakennusten edustalla tai leikattuna kuusitena maaston taitekohdassa ja yksittäispuina sen edustalla.

Puijon kulttuurimaisema on mukana valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista. Komea mäki on Kuopion symboli ja antaa voimakasta luonnetta tiemaisemalle. Se edellyttää maiseman arvojen korostamista ja hoitamista erityisellä huolella.

Kuopion hautausmaa

Puijoa vastapäätä on Kuopion hautausmaa ja sen laajennus. Vanha hautausmaa erottuu taustan kumpareella kapeiden, säännöllisesti istutettujen kuusiensa ansiosta. Uudella hautausmaalla on koivu valtalajina. Hautausmaan reunaa kiertävän tien varteen varsinaisen hautausmaa-alueen ulkopuolelle voisi istuttaa uuden, säännöllisen kuusirivin esim. pihtakuudesta symboloimaan alueen käyttöä.

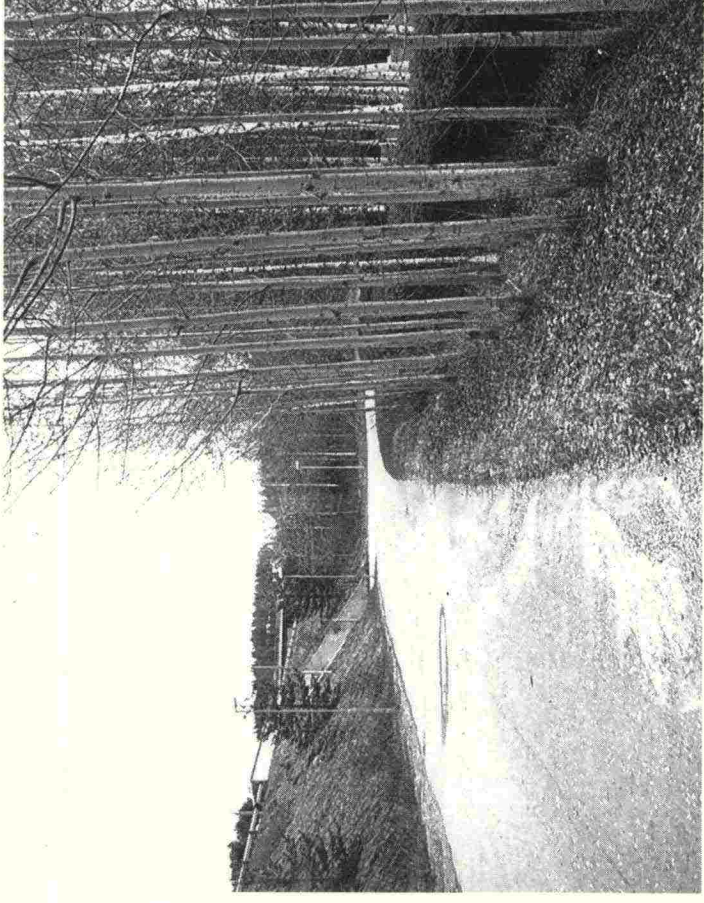
Hautausmaan pohjoisreunan kuusirivi suuntautuisi hieman vinosti kohti kaupungin keskustaan johtavaa sisääntuloväylää. Kuusirivin ja väylän väliin jäävästä tilasta voisi harventaa siinä nykyisin kasvavaa koivikkoa, niin että alueen läpi näkyisi. Alueella kasvavat komeat, vanhat männyt pitää säilyttää. Kuusikujanne ja läpikuultava tila ohjaisivat katsetta kaupungin keskustaa kohti.

Puijonkadun pohjoispuolella sähkölinja ylittää tien länsipuolen luiskan. Luiskan alaosassa voisi jatkaa "Puijon kuusikkovyöhyke". Sähkölinjan kupeella voisi olla muutamilla puuryhmillä täydennettyä avointa, värikästä kukkaniittyä.

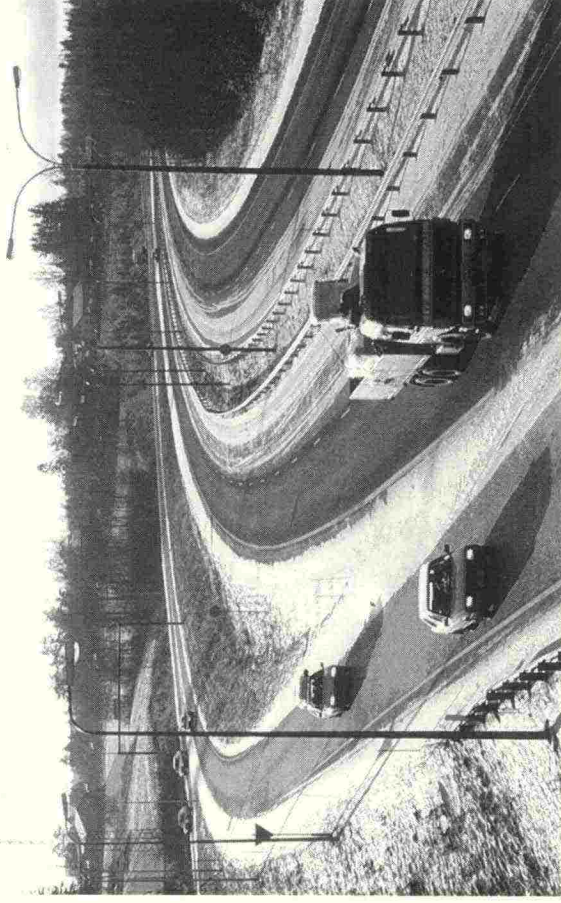
Pappilanmäki

Pappilan vanhat pellot ovat aivan kaupungin keskellä olevaa perinnemaisemaa. Viitostien varrella on ollut muuallakin tämän tyyppisiä vanhoja kulttuuriympäristöjä, mutta ne ovat jo joko hävinneet tai muuntuneet tunnistamattomiksi. Pappilanmäki on ainoa jäljellä oleva ja sinäkin mielessä arvokas. Alueella on meneillään aatekilpailu, joten sen ilme tulee lähitulevaisuudessa muuttumaan. Alueen hienot elementit ovat Pappilan vanhat rakennukset ja pihapiirin puusto, pellot sekä taustalla rinteseen siluettina nousevan Kuopion maaseurakunnan hautausmaan kuusikko. Nämä tulisi muu- tokista huolimatta säilyttää.

Tieluiskaan istutetuista männyistä jätetään yksittäisiä puita rinnettä koristamaan. Mäntyjen alla voisi kasvaa kukkiva ketomainen niitty taustan perinnemaisemaa täydentämässä.

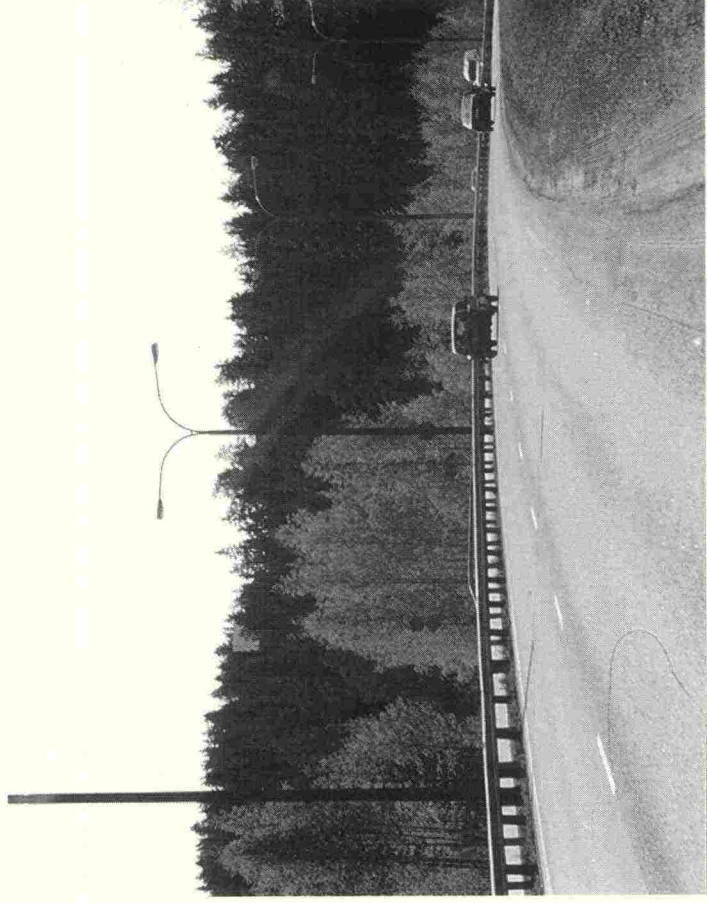

Kuopion uusi hautausmaa on viitostien vieressä. Penkereellä olevalta tieltä kantautuu melu hautausmaalle.

Pappilanmäki näkyy pohjoisesta tullessa kauniisti tien kaarteon päätteessä.

Kuopion pohjoispuoli erottuu metsäisenä, vaikka aivan tien vierellä on runsaasti asutusta.

Metsäjakso

Maaseurakunnan hautausmaan pohjoispuolella alkaa Kuopionniemen pohjoisreunan laaja metsäjakso, joka on suurelta osalta mäkien väliin asettuneella hiekkaisella kankaalla. Jaksoa luonnehtivat tuuheat, vanhat metsät ja tielle aukeavat lammet, Maljalampi, Pitkälampi, Rahusenlampi ja Iso-Valkeinen.

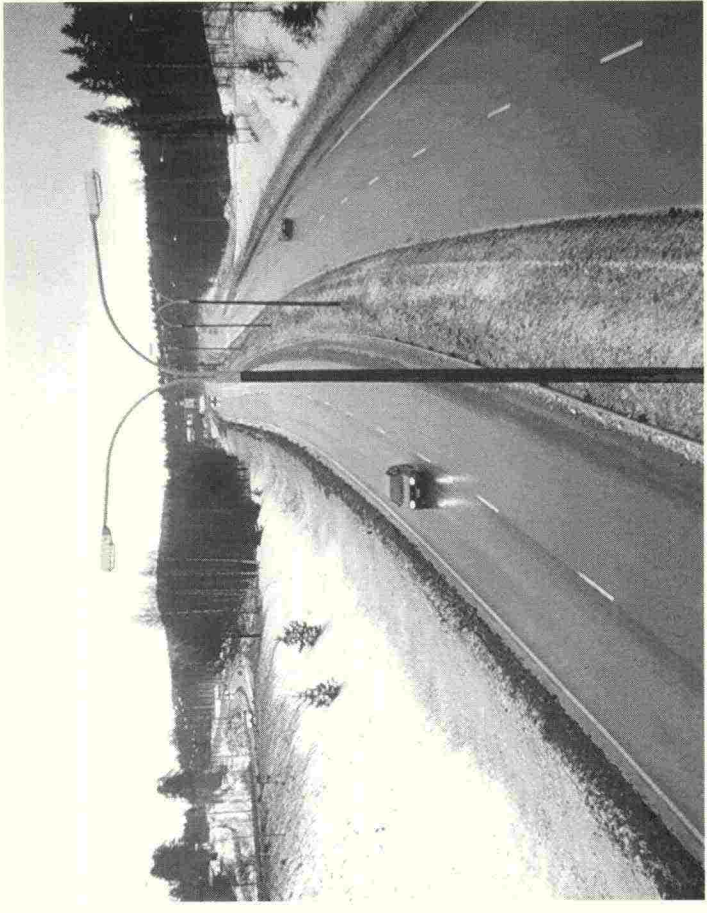
Jakson ensimmäinen lampi, Maljalampi, on aivan viitostien kupeessa. Lammen yli kulkee sähkölinja. Linjan aukko näkyy haavana lammen takana nousevassa rinteessä muuten idyllisessä maisemassa. Avointa johtoaukkoa voi häivyttää avaamalla metsää sopivista kohdista hieman lisää. Tulevan Joensuuntien liittymäjärjestelyt muuttavat paikan totaalisesti. Alue on silloin mietittävä uusista lähtökohdista käsin.

Näkymä Pitkälammelle on erityisen kaunis. Lammen taustalla näkyy kannaselännettä takana olevan lammen aukeaa vasten.

Peipposenrinteen asuntoalue pysyy suojavyöhykkeen takana miltei näkymättömissä. Harjujakso vaikuttaa metsämaisemalta, vaikka kaupunki on tien molemmin puolin melko lähellä. Yhtenäinen suojavyöhyke puuttuu Iso-Valkeisen eteläpuolelta Kettulanlahden kohdalta sekä Päivärannan edustalta. Näille alueille sellaista voisi lisätä.

Mikäli Kuopion eteläinen jakso saadaan kaupunkimaisen tuntuiseksi, voisi pohjoinen asuntoaluevaltainen harjujakso olla metsämaisemaa. Puistometsän hoidettu, puolikulttuurinen kasvillisuus sopisi suojavyöhykkeille ja menestyisi tiealueen reunassa.

Asuntoalueet vaativat mahdollisesti myös melusuojauksen. Sellaisen sijoittaminen kapeille rinnealueille tulee tutkia tarkemmin kunkin kohteen yhteydessä. Melusteiden tulisi sulautua metsäiseen maisemaan. Muotoillut, viereisen metsän lajistolla istutetut maavallit olisivat paras ratkaisu. Erityisesti pitää kiinnittää huomiota siihen, että meluvalleille ei tuoda ruokamul-taa. Liian rehevä kasvualusta vapauttaa metsäistutusten yhteydessä oman siemenpankkinsa kasvamaan ja seurauksena on maisemaan sopimaton pel-

Päivärannan liittymä on aukean tuntuinen, sillä se rajautuu rataan ja avoimiin teollisuustontteihin.

torikkaruohojen viidakko. Karussa kasvualustassa luontaiset puulajit viihtyvät ja siihen kehittyä luonnostaan niukka, ketomainen niitty.

Harjujakson pohjoispäässä tie halkoo Iso-Valkeisen lammen. Lampi on mukana valtioneuvoston päätöksen mukaisessa Puijon valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajauksessa. Lammen ympäristön tulisi olla luonnonmukaisen harjulammen näköinen. Läntinen osa lampea on esimerkiksi kunnossa. Vain tien reunan puustoa voisi hieman harventaa paremman näkymän avaamiseksi. Itäosan itärantha kaipaisi siistimistä ja täydennyspuustoa radan edustalle, jotta se vaikuttaisi maisemallisesti eheältä.

Viitostiehen liittyvissä suunnitelmissa on ollut esillä moottoritien leventäminen Kuopion kohdalla uusimpien normien mukaiseksi. Pienikin levennys vaikuttaisi juuri parhaassa kasvussa olevaan reunakasvillisuuteen. Tien vierialueet kaipaavat jatkossa vain eteenpäin kehittämistä ja hoitoa. Kuopion keskustan moottoritieosuudella tulisi tyytyä nykyiseen leveyteen, jotta vaille kehitetyt reunavyöhykkeet saadaan säilymään.

Päiväranta

Päivärannan liittymän kohta on ongelmallinen. Laajat, avoimet teollisuusalueet tien itäpuolella saavat tiemaiseman vaikuttamaan jäsentymättömältä. Ramppien välialueilla kasvaa nykyisinkin runsaasti puustoa, mutta sen muodostama visuaalinen raja ei ole riittävä.

Nykyinen kasvillisuus esitetään säilytettäväksi. Teollisuusalueen puolella sen edustalle tien puolelle istutetaan eri kohtiin reunustavia puurivistöjä esim. serbiankuusesta. Tien länsipuolella puistometsäkoista ja pihakasvillisuudesta täydennetään yhtenäisen, tuuheaa kasvillisuusvyöhykettä, jonka taakse asuntoalueen reuna jää. Aivan tien vierellä on pari omakotitonttia. Niiden edustalle rakennetaan köynnöskasvillisuudella täydennettävä meluaita.

Kallavesi

Kallavesi on miltei kansallismaisemaan verrattavissa oleva vesistö. Kallan sillat lienee Suomen pisimpiä vesistön ylityksiä. Vesimaiseman vaikuttavuutta lisää Kuopion seudun maiseman voimakasmuotoisuus ja Kallan selkosia kehystävät pikku saaret.

Kallan sillat on ensimmäisen kerran rakennettu jo vuosisadan alkupuolella ratasillloiksi. Siltapengertä on aina levennetty, kun on tarvittu tilaa uusille väylille. Käytännössä Kallaveden suuren murtoslaakon ylittää tänä päivänä ihmisen rakentama "harjunainen" pengeri. Penkereen reunoille on luonnostaan kasvanut puustoa, pääasiassa leppikoa. Kun samaa kapeaa pengertä pitkin on viety sähköjohtokin, on lepat jouduttu katkomaan viiden metrin korkeudelta. Parempi olisi katkaista puut kokonaan.

Kallan silloilla kulkevat sekä autot, jalankulkijat että junat rinnakkain. Sillat kulkevat pikku saarten kautta niistä tukea hakien. Eteläisimmässä Suosaresa on VR:n varikko- ja varastoalue. Saaren eteläreuna on voimakasmuotoisempi ja siinä kasvaa vanhaa puustoa. Pohjoisosa on tasaisena sepelkenttänä, joka lienee täytetty saaren nimen mukaiselle suolle. Varastoalue on keskellä kauneinta Kallavettä sen suuremman, katsetta vetävänmän selän puolella. Varasto tulisi siirtää saaresta muualle ja saari pitäisi saada virkistyskäyttöön.

Sepelkentästä voisi helposti rakentaa oleskelunäytin, jota erottaisi vedestä rannan suuntainen siluettileppiko. Saaren voisi sijoittaa lähistön asukkaita ja ohikulkijoita palvelevan virkistys- ja levähdysalueen umapaikkokoinen samaan tapaan kuin suosituilla Punkaharjulla. Melusuojausken voisi tarvittaessa hoitaa moottoritien ja radan välisellä leveällä kaistaleella esimerkiksi saaren vanhan rantaviivan muotoa osoittavalla penkereellä. Radan ja rinnakaisten väliin ei melusuojausta tarvinn sijoittaa.

Kallan siltoja ollaan suunnittelemassa moottoritietasoisiksi. Paikka on ongelmallinen Kallaveden laivaväylän ja sen kanssa risteävien useiden eri liikenneväylien vuoksi. Kallavedelle avautuva maisema on kuitenkin sellainen arvo, jota ei pidä unohtaa eri ratkaisuja arvioitaessa.

Sorsasalo

Sorsasalo tuntuu visuaalisesti kuuluvan jo Kallaveden pohjoispuolelle, vaikka raja kulkeekin vasta sen pohjoispuolella Virtasalmessa. Pohjois-Savon visuaalista seinämää voisi korostaa Sorsasalon alkujen metsissä. Jylhät, voimakkaat havumetsät aivan tien kupella saaren avavammassakin osissa korostaisivat ja väärentäisivätkin Sorsasalon itse asiassa aika laakeaa maisemaa jylhemmäksi. Rinnakkaisten ja sen varren teollisuusalueiden rakentaminen avaa tulevaisuudessa maisemaa entisestään, joten istutusten tulisi olla kertautuvina vyöhykkeinä päätien varressa, rinnakkaisten varressa ja tonttien edustalla. Tien reunoilla lajeina voisi käyttää kapetta, korkeita serbiankuusia, kuusia, lehtikuusia ja mäntyjä, tonttien yhteydessä rakennusten tyylistä riippuen myös jalopuustoa. Sorsasalon liittymää voisi korostaa mahdollisesti kasvavilla lehtikuusilla.

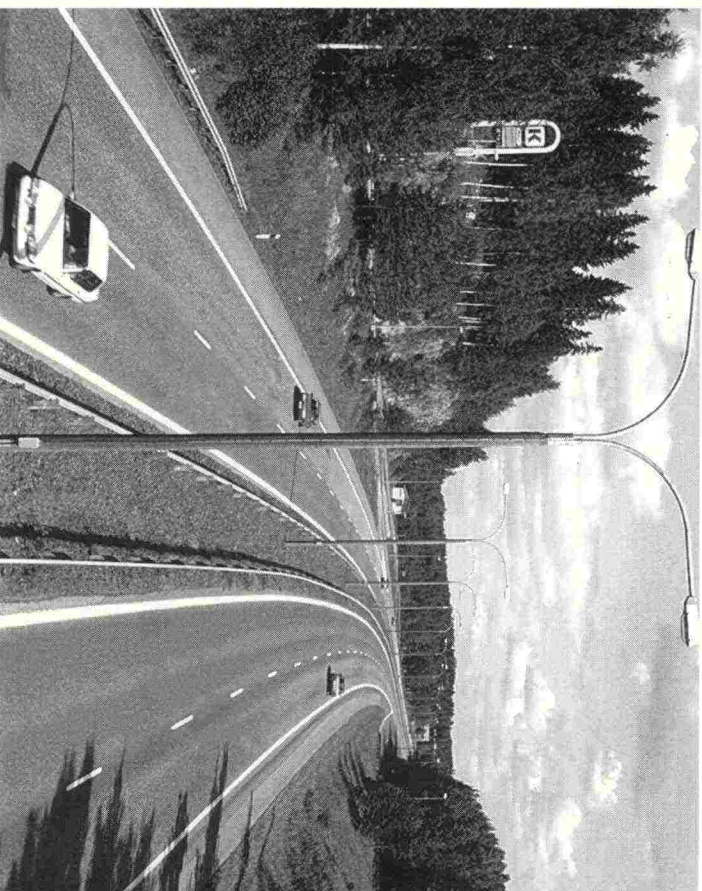
Virtasalmi

Virtasalmi on kapea, mutta huikean pitkä murtoslinjamaisemassa. Viitostielä kulkijia hujauttaa salmen yli muutamassa sekunnissa. Salmen maisemallista selkeyttä voisi lisätä korostamalla sen viittonmaisutta ja poikittaisuutta suhteessa tiehen. Kaikki "veden puolella" oleva puusto tulisi poistaa, jotta poikittaisteema olisi vahva. Rinnakkaisten rakentamisen yhteydessä ei sillan penkereisiin pidä istuttaa näkymälinjaa ja maisematilaa katkaisevaa kasvillisuutta.

Vuorelän puolen mäkiä voi korostaa kasvattamalla tien kupeiden metsiköihin voimakkaat kuusikot esim. douglaskuusesta.

Näkymä Kallavedelle länteen päin. Etualan kaide häviää vanhassa näkymästä, kun silmää valikoi näköpisteiden etänpää.

Sorsasalon saari on maisemallisesti jo "toisella puolella", Kallaveden takana. Siitä tulisi korostaa voimakkaalla tienvarsiapuustolla.

VR:n varikko on Kallaveden keskellä Suosaresa. Paikka on liian arvokea varastoalueeksi.

Virtasalmi on pitkä, kapea murtoslinja. Tuloa Siltinjärven puolelle voisi korostaa tien reunojen korkeilla ja tiuhella kuusi-istutuksilla.

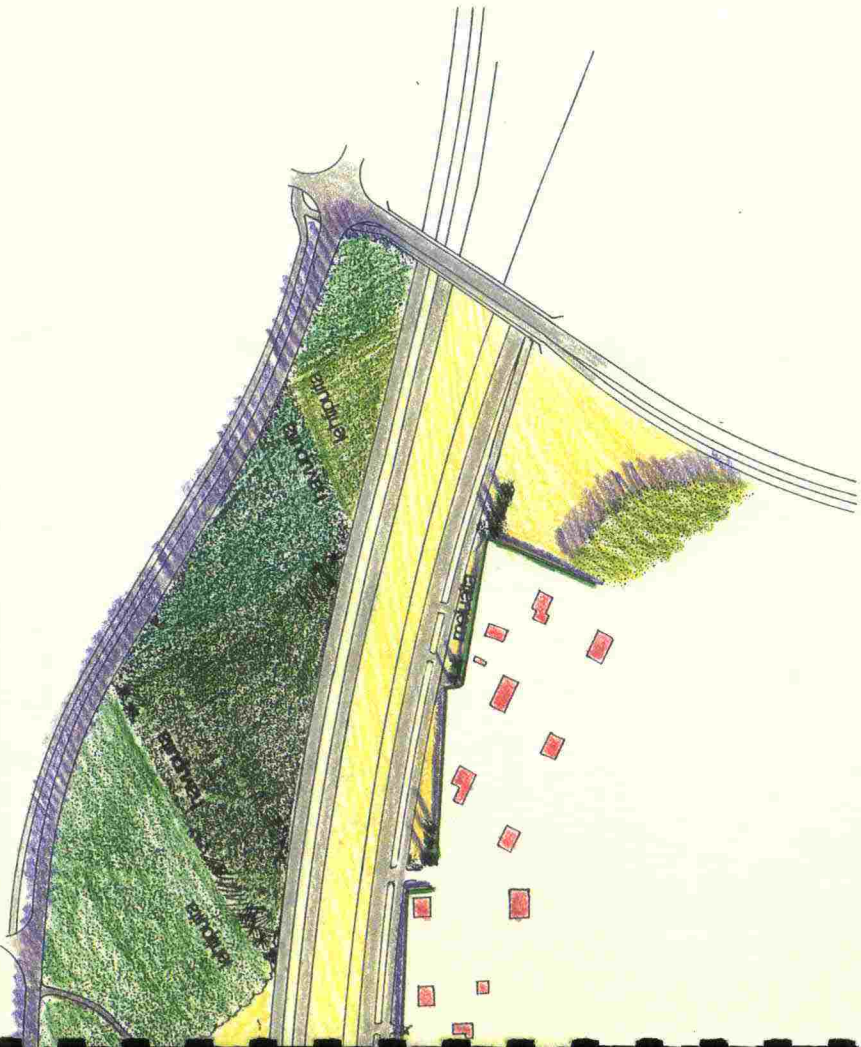
Ehdotus Suosaaren käytöstä virkistys- ja ulkoilualueena.

Ehdotuksen mukainen näkymä Suosaaren niitylle.

Vuorelan puistikko ja viitostien ympäristö Vuorelan kohdalla.

Vuorela

Vuorelan taajama Siilinjärven kunnan etelärajalla on uudehko. Asuntoalue on rakennettu hieman etäämpänä tiestä olevalle mäelle. Tien ja taajaman välissä on kapea laakso, joka on entistä peltoa. Peltö on alkanut kasvaa umpeen.

Asukkaat kärsivät tien melusta, etenkin kun tietä rakennustöiden yhteydessä nostettiin. Tie on kuitenkin rakennettu aivan kantavan alueen reunalle. Meluvallin tai -muurin rakentaminen pellon puolelle edellyttäisi rakenteen paaluttamista 15 metriä paksun liejuron läpi.

Nopea ensiapukeino melun vähentämiseksi on 120 km/h -nopeusrajoituksen siirtäminen alkamaan puoli kilometriä pohjoisemmaksi Kumpu-jalan peltoaukean reunalle. Tällä vällyttäisiin ylämäessä kiihdyttämisen aiheuttama melu.

Melusuojauksessa voisi kokeilla ns. kasvullisia meluvallia. Metalliverkosta tai pajun oksista ja ohuesta, kosteutta läpäisevästä suodatinkankaasta, esim. mansikkakankaasta tai muovikuituverkosta tehdään korkea, valimainen tukirakenne, joka täytetään kasvualustalla. Kankaan tai verkon läpi pistelään pajupistokkaita multa. Kasvuun lähtessään ne sitovat rakenteen juuristollaan. Kasvaessaan ne lisäksi peittävät alusrakenteen, joten pienet muutokset siinä eivät tule jatkossa näkymään. Lajiksi kannattaa valita jokin paikallinen, matalakasvuinen ja tuuheja paju.

Meluvallin rakentamisen voisi yhdistää taustalla olevan pellon maisemanhoitoon. Ensimmäinen osa vallia kannattaa rakentaa muualta (esim. kirkonkylän Siilinjokilaaksosta) saatavalla materiaalilla, mutta sen jälkeen voidaan rakennusmateriaalia ottaa aina valmiin aidan kohdalta pellolta raivaamalla sille kasvanutta puustoa ja pensastoa.

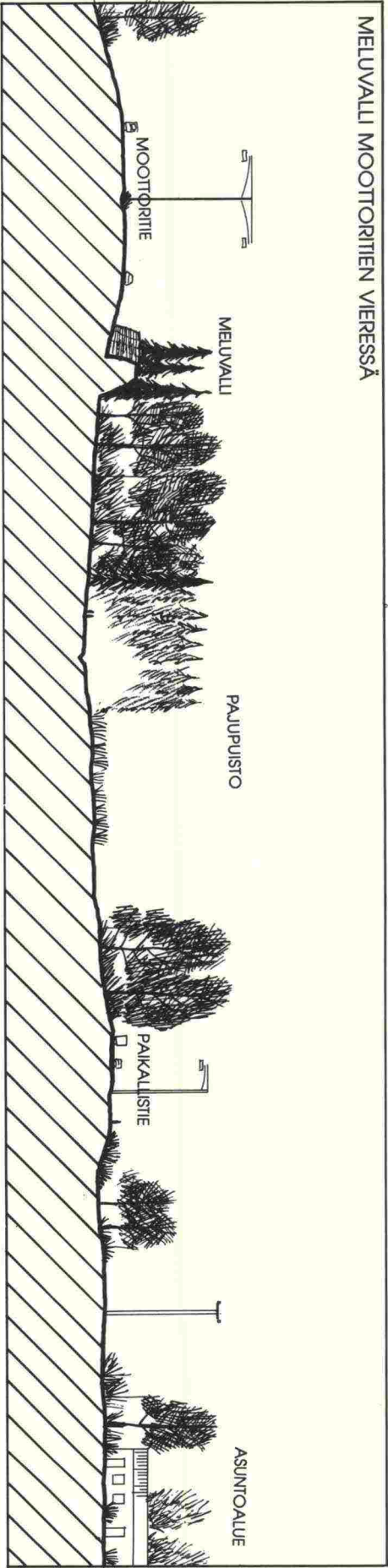
Vallin rakentamisen jälkeen pellolle voi perustaa puiston. Puiston reunoille on ehdotettu tilarajaukseksi laajempia metsäsaarekkeita, joihin on siirretty tien varren istutukset vallin alta ja takaa lajeittain yhtenäisiksi, riittävä suuriksi alueiksi. Puustoalueiden pohjoisreunalle istutetaan aina kuusikkoo suojaksi pohjoistuulia vastaan. Samalla puisto on aivan eri näköinen pohjoisesta ja etelästä tultaessa. Puistoon on esitetty rakennettavaksi pajupistikokaista eri tavoin punomalla erilaisia eläviä tilarakenteita, huoneita, arkadeja, kaaria, majoja, labyrintti ym. lasten ja aikuistenkin leikkireitiksi ja oleskelupaikoiksi.

Vuorelan asutustaajamaa vastapäätä on uusi, laaja teollisuusalue. Viitostien ja teollisuusalueen välissä kulkee rata ja samaan tilaan rakennetaan rinnakkaistiekin. Teollisuusalueet ja niiden takana olevat kallioleikkaukset näkyvät häiritsevästi tielle. Vuorelan taajamaa häiritsevä melu heijastuu osittain taustan kallioleikkauksesta. Teollisuusalueen edustaa tulisi istuttaa sekä näköesteeksi että melusuojavyöhykkeeksi. Parhaat mahdollisuudet kasvillisuuden sijoittamiseen on teollisuusonttien länsireunalla. Teiden ja radan välisille kaistaleille istutuksia mahtuu vain kapeina rivistöinä. Tällaisten kujanteiden visuaalinen vaikutus voi kuitenkin olla merkittävä.

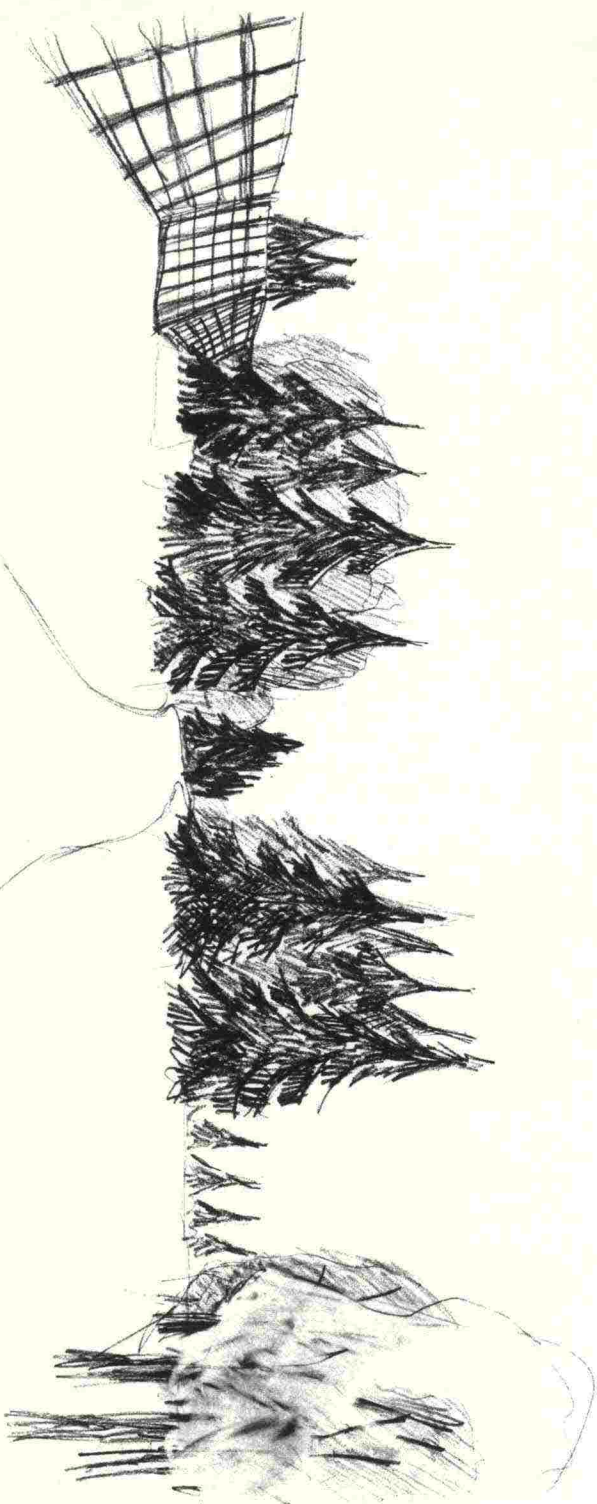
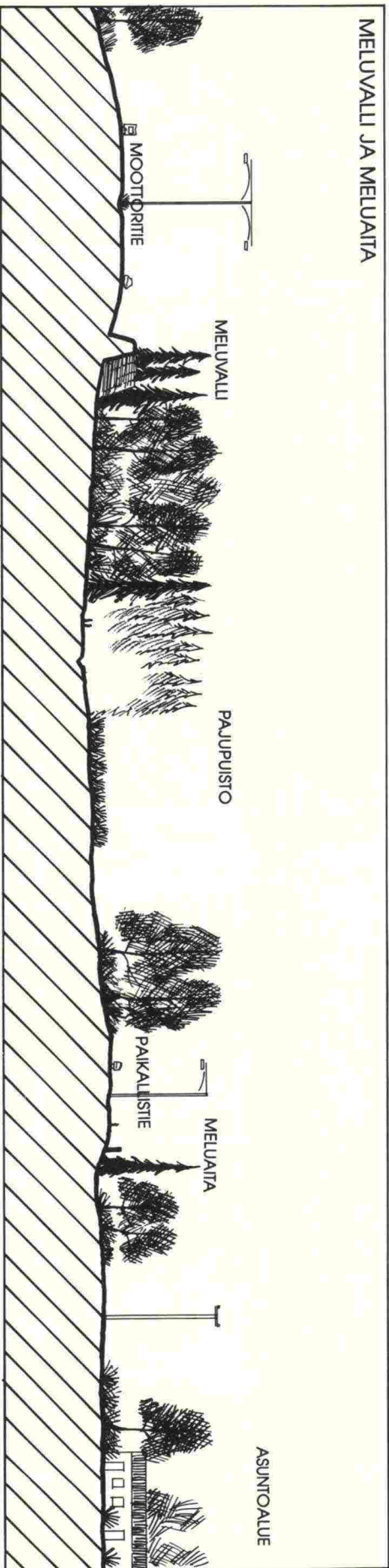
Alla: Luonnoksia Vuorelan pajuveistoksiksi ja näkymä pajupuistosta.

MELUVALLI MOOTORIEN VIERESSÄ

MELUVALLI JA MELUAITA

Arja Lehto

Näkymä Vuorelan puistosta. Vasemmassa reunassa näkyy melumuur.

Kumpu-jälän pellot

Kumpu-jälän peltoaukea on suunnittelusuuden suurin viljelyaukea ja Kal-laveden ohella suuri, avoin maisematila. Viitostien uusi linjaus erkanee Rissalan liittymästä luoteeseen Soidinmäen ja Kasurilanmäen länsipuolelle.

Peltoaukean eteläreunalla Rissalan eritasoliittymän länsipuolella on Rissa-lan ja Itkolan talojen tilakeskukset ja niiden edustalla komea männikkö, joka on ollut laidunhakana. Peltoaukean säilyminen viljelyksessä ja avoimet näkymät aukean yli ovat tärkeitä.

Rissalan liittymä on suurimmaksi osaksi viljelyaukean puolella. Ennen tien rakentamista pellot ulottuivat tällä kohdalla ylös rinteeseen Rissalan talolle asti. Liittymään on istutettu runsaasti puustoa. Liittymäramppien pohjois-reunalta puustoa voisi siirtää muihin, sopiviin kohteisiin, jolloin poikittai-nen, avoin maisematila ja näkymät saadaan säilymään, eikä tie korostu maisemassa. Puuston sijasta kasvillisuus voisi olla avointa, kukkivaa niittyä.

Soidinmäen ja Kasurilanmäen ohitus

Soidinmäen eteläreunassa uusi linjaus sukeltaa suuren selänteen sisään pienempien Mäkrämäen ja Hakomäen harjanteiden välisestä painanteesta. Soidinmäen selänteen eteläreunassa on kalliota jouduttu leikkaamaan. Leik-kaus on jyrkkä ja sen yläreuna on vielä avoin ja paljas. Etelän puolen paahteessa saattaa metsän reuna vielä nykyisestään vetäytyä. Leikkauksen yläpuolelle sähkölinjan taakse voisi kasvatata uuden metsän reunan, lajeina esim. mänty ja reunavyöhykkeessä pihlaja. Sähkölinjan edustalle sopisivat yksittäiset puut, esim. Kumpu-jälän aukealla yleinen mänty tai pihlaja. Sisempänä metsässä voisi tien reunan vallitseva puulaji olla kuusi, joka korkealla kasvutavallaan korostaa mäkien kokoa ja rehevyyttä.

Räimän liittymän eteläpuolelta avautuu huikea näkymä tielinjaa pitkin pohjoiseen päin. Taustalla siintävät kaukaiset selänteet. Liittymän metsityk-set tulevat kasvaessaan peittämään näkymän. Näkymäsektoria kannattaa kuitenkin pitää auki.

Kasurilanmäen-Soidinmäen kompleksi on keskeltä halki. Honka-jälän järvi ja siitä jatkuvat murosloaksot halkaisevat selänteen. Tieltä avautuu pieni vilaus eteläpuolen Luvelahdelle ja uhkeampi näkymä Lähdepellon yli poh-joisreunan Hurtilanlahdelle. Pellot, joiden yli järvi näkyy, ovat pieniä ja ilmeisesti sellaisia, jotka ensimmäisenä olisivat jäämässä pois viljelyksestä. Viljely on kuitenkin ainoa keino säilyttää tiellä kulkevalle pilkahdus järven-selälle.

Välijärven tienoilta olisi mahdollista saada näkymä Tarinaharjun sairaalan rakennuksille, mikäli sairaalan edustalta poistettaisiin muutama puu. Sama toimii myös toisin päin: sairaalalta avautuisi samalla pitkä näkymä Kasurilan pelloille ja komeille selänteille.

Kasurilan pellot

Kasurilan pellot ovat juoheasti kumpuilevia harjun lievepeltoja. Kumpujen kupeilla on pieniä lampia avoimien viljelysten keskellä. Maisemajakso on levollinen ja pienipiirteinen maaseudun idylli. Näkymät tieltä viljelyksille säilyvät, mikäli viljelyalueet ulottuvat tien vierelle niin kuin nykyään.

Tarinaharju

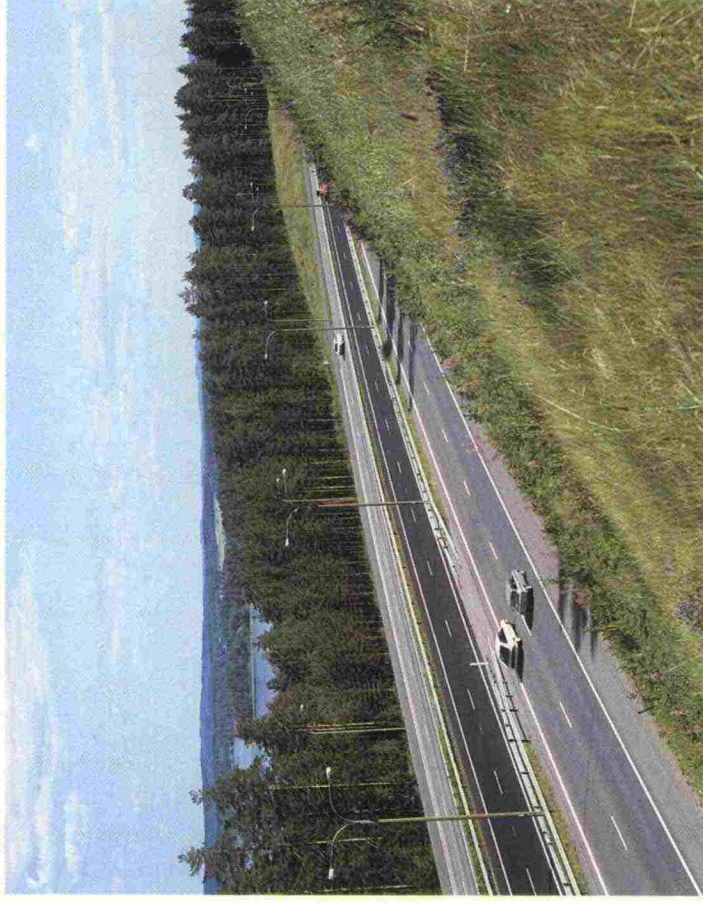
Siilinjärvelle nouseaan komean saumamuodostumarhjun kuvetta. Harjun rinteessä on suppalampia, joista osa näkyy tielle. Tien länsipuolen harju kuuluu valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan.

Soidinmäen eteläreunalla oleva silta toimii maiseman draamaa korostavana portti-na Kumpu-jälän peltoaukealle tultaessa.

Räimän eritasoliittymän yli avautuu näkymä kauas Maaningan suunnassa siner-täville mälle.

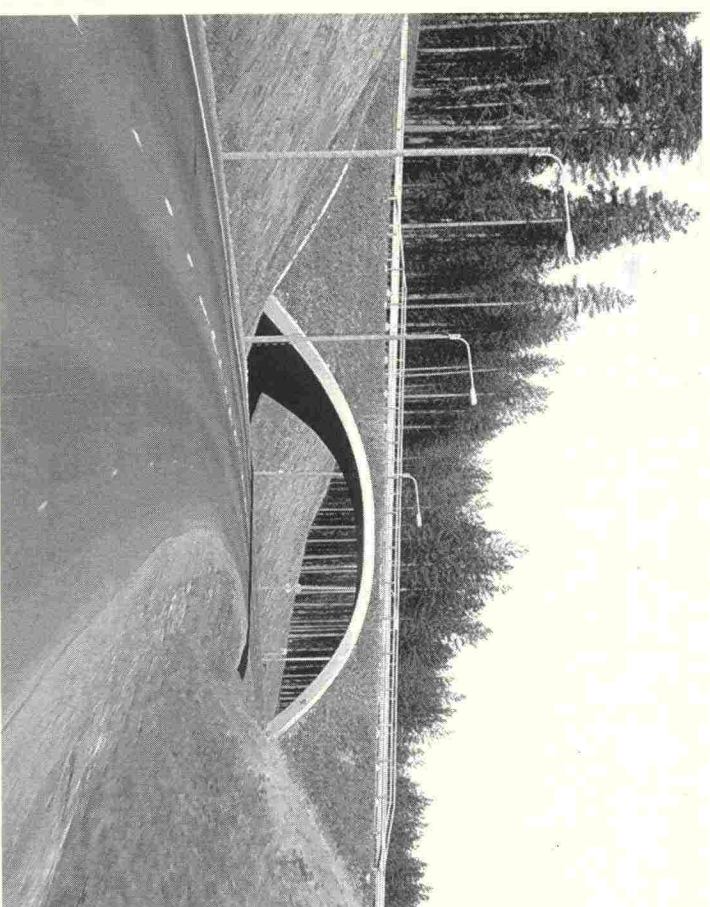
Tarinaharjun kohdalla viitostie on rakennettu vanhan tien viereen. Sairaalan asuin-rakennus on jyrkän penkereen päällä turottoman tuntuisesti.

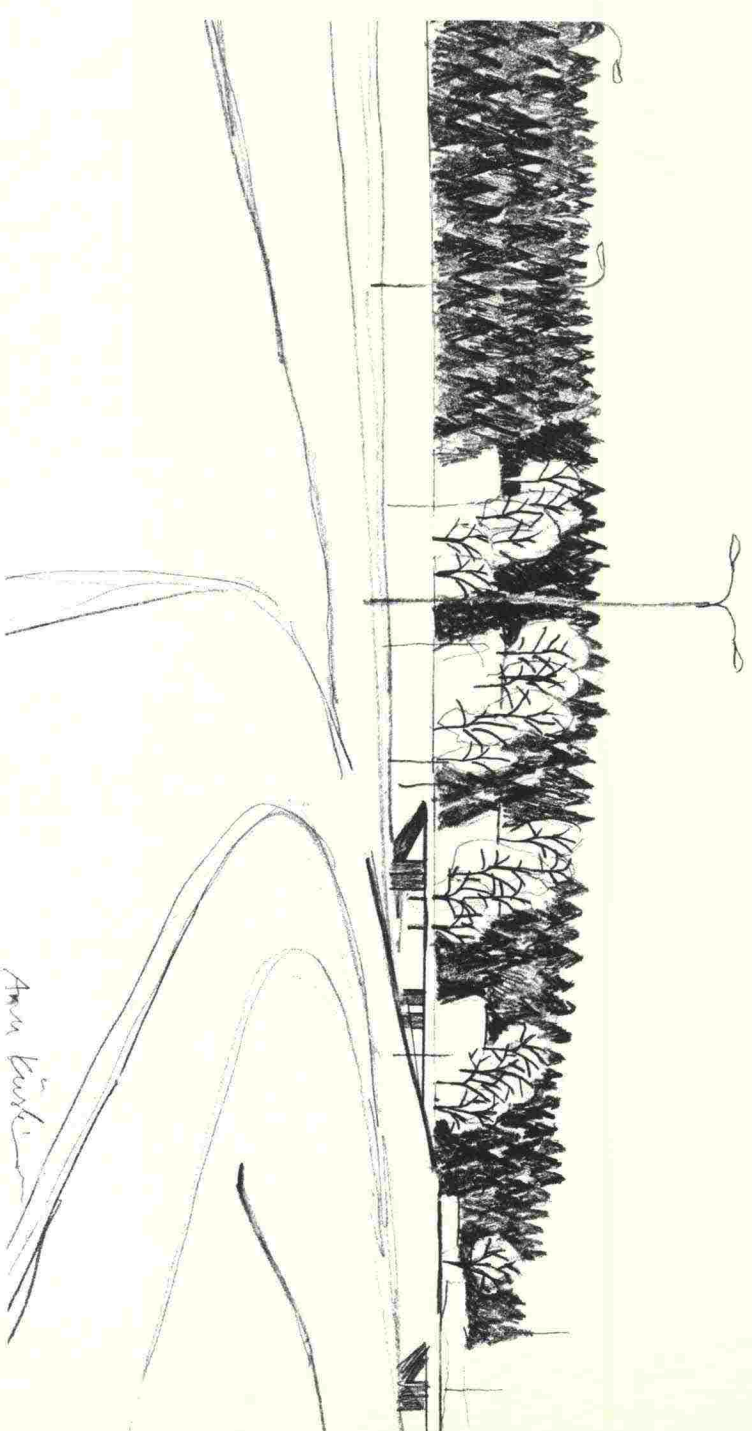
Siilinjärven keskustan vanhojen sorakuoppien seinämät ovat kuin valmiita taitelli-jan kankaita. Niille on ehdotettu eri puulajeilla tehtäviä ympäristöteoksia.

Maaningantien varsi Siilinjärven keskustasta länteen on kraaterimaismaa. Puuston varrtuessa maisematila voi tulla mielenkiintoiseksi, kun mielikuvaa kuumaismusta havua. Seinämille on ehdotettu ympäristöteoksia.

Maaningantien yli kulkee erikoinen holtoisilla. Ruohokasvustoineen ja muotoineen se sopii hyvin harjumaaseen. Silta on samalla rajana avoimien sorakuoppien ja metsäisen harjumaaston välillä.

Yllä ja oikeanpuoleisella sivulla: Ehdotuksia Maaningantien varren jyrkille seinämille istutettavista puuteoksista.

Oikeakätisen liittymä on tyyppillisiä taajaman esimaismaa huoltoasemineen. Jyrkkärantaisen Oikeakätisen rannalla on poistettu puustoa reilusti niin, että lampi nyt näkyy tielle. Näkymä kehystämään ja lammen syvyydelle mittakaavaa antamaan tarvittaisiin näkymää kehystävää puustoa - nyt sellaisekin on poistettu. Lampi näyttää kaljulta. Uuden rantavyöhykkeen puuston voi kehittää kasvavasta taimikosta, mutta se vie aikaa.

Tarinaharjun on tien rakentamisen yhteydessä leikattu syvä haava. Luiska on jouduttu tukemaan erikoisrakenteilla, koska aivan luiskan yläpuolella on sairaalan rivitalo. Asunto näyttää keikkuvan jyrkänteen laella ja koko ratkaisu vaikuttaa keinotekoiselta. Jyrkänteen voi nyt yrittää istuttaa puustoa, kun eroosiotilanne on saatu vakintumaan. Syväjuurinen mänty on oikea laji tähän paikkaan. Puusto rakennuksen alapuolella toisi asujillekin hieman turvallisuuden tunnetta eikä se vielä yhden, tuskin kahdenkaan asijasukupolven aikana petä rakennuksesta avautuvia näkymiä.

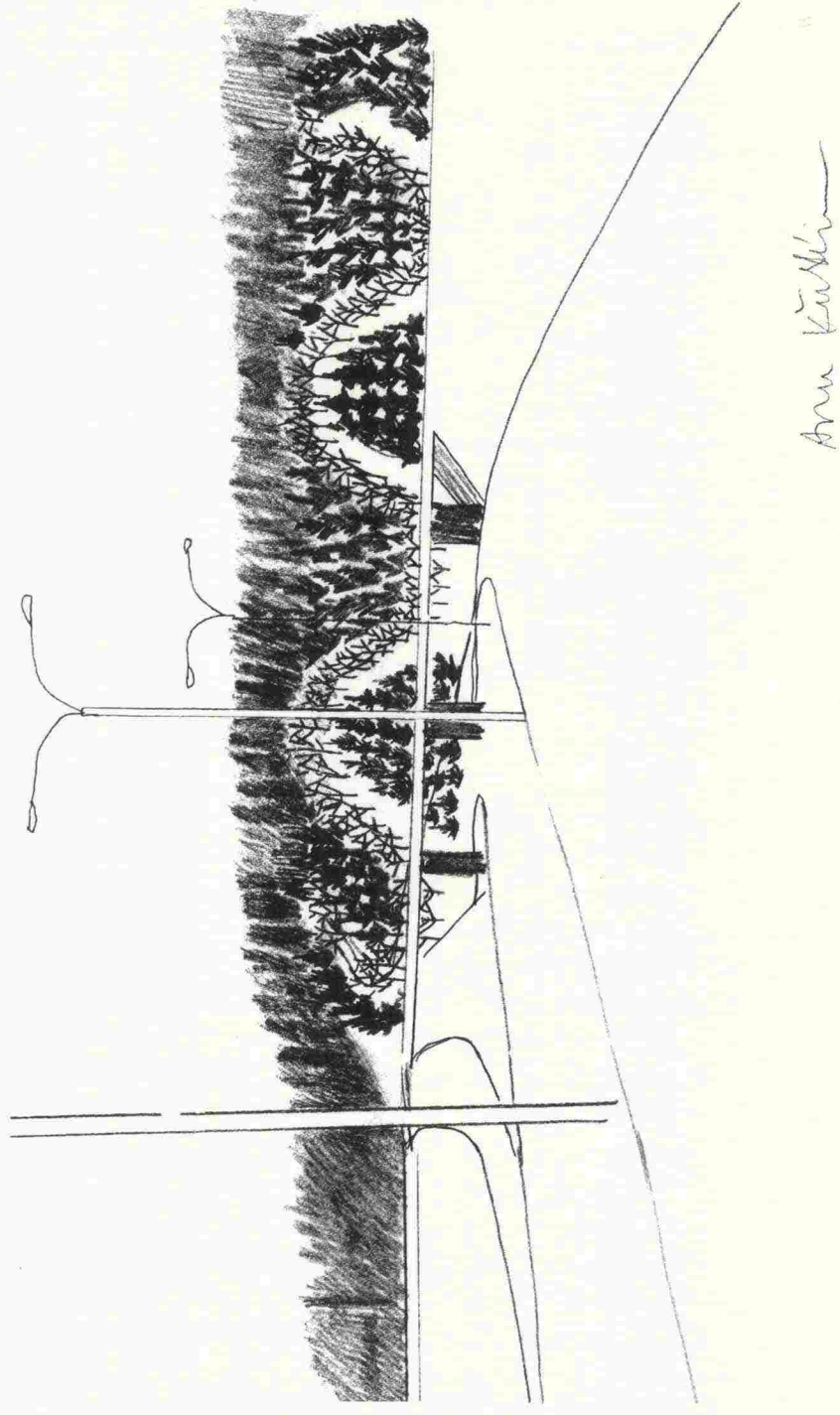
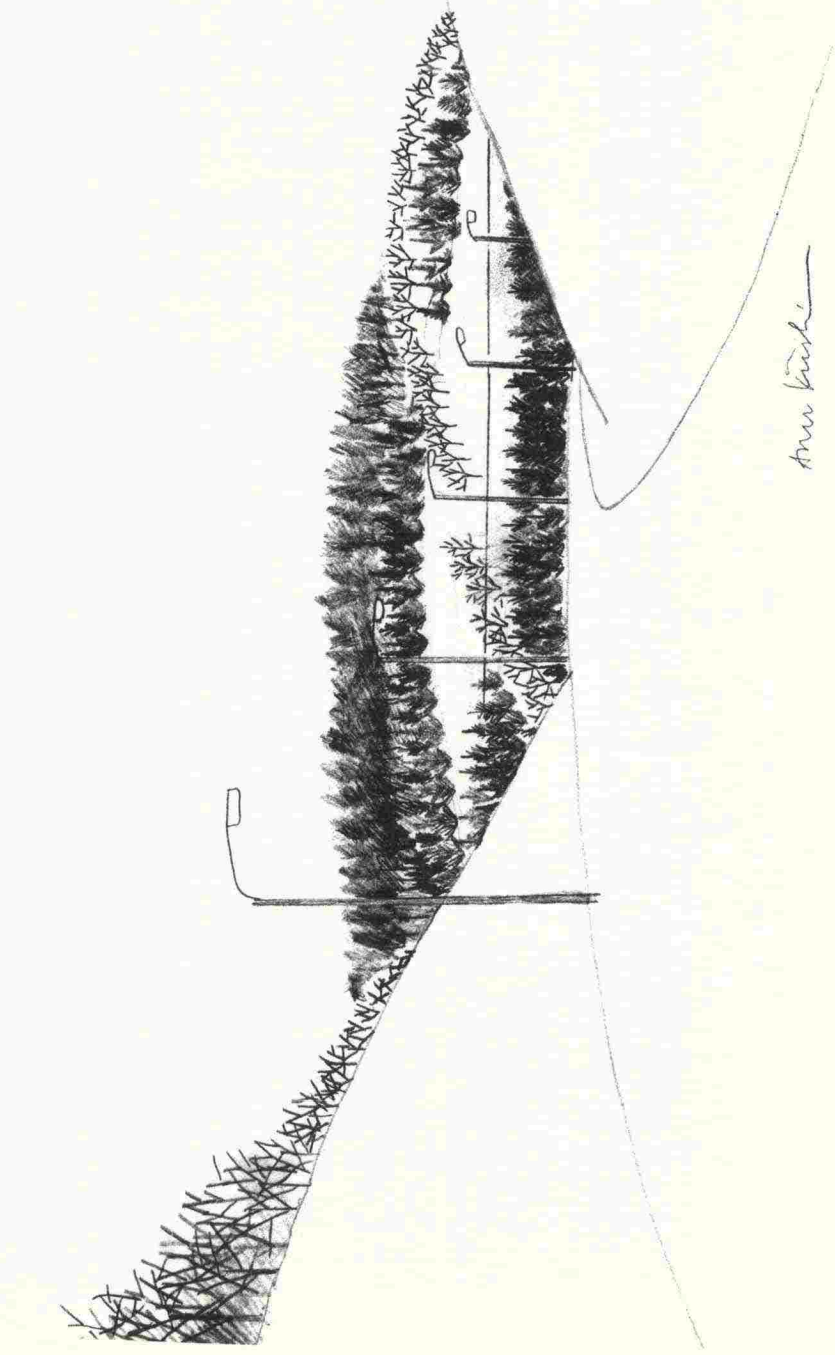
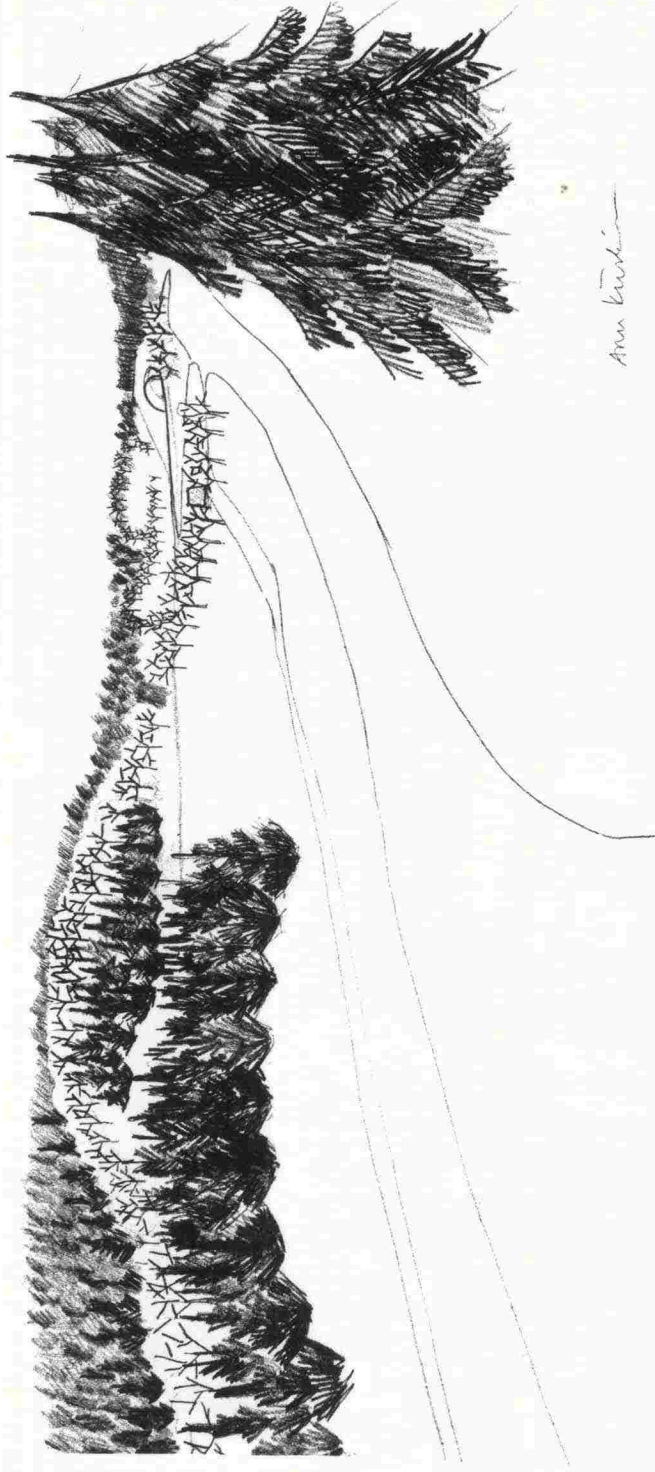
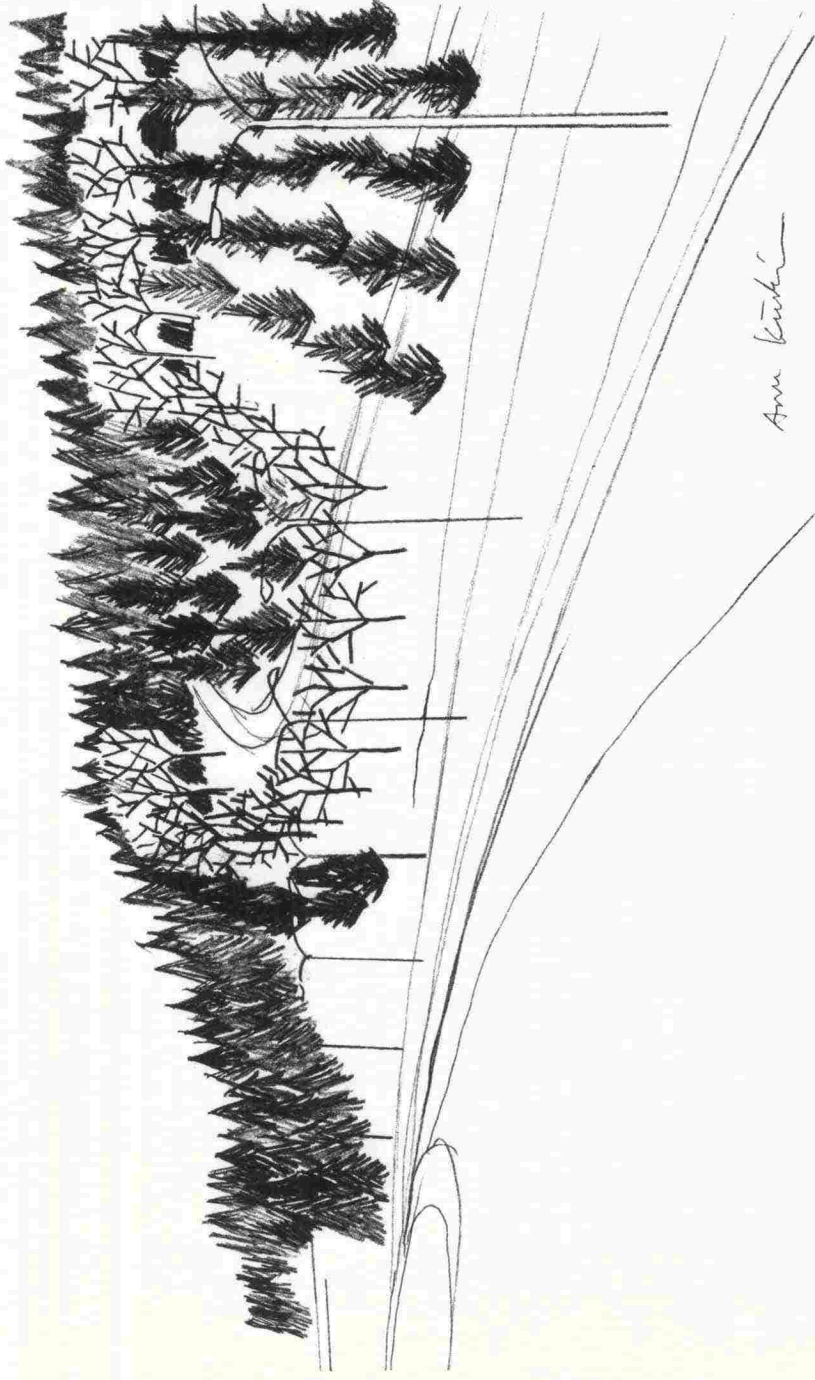
Siilinjärven keskusta

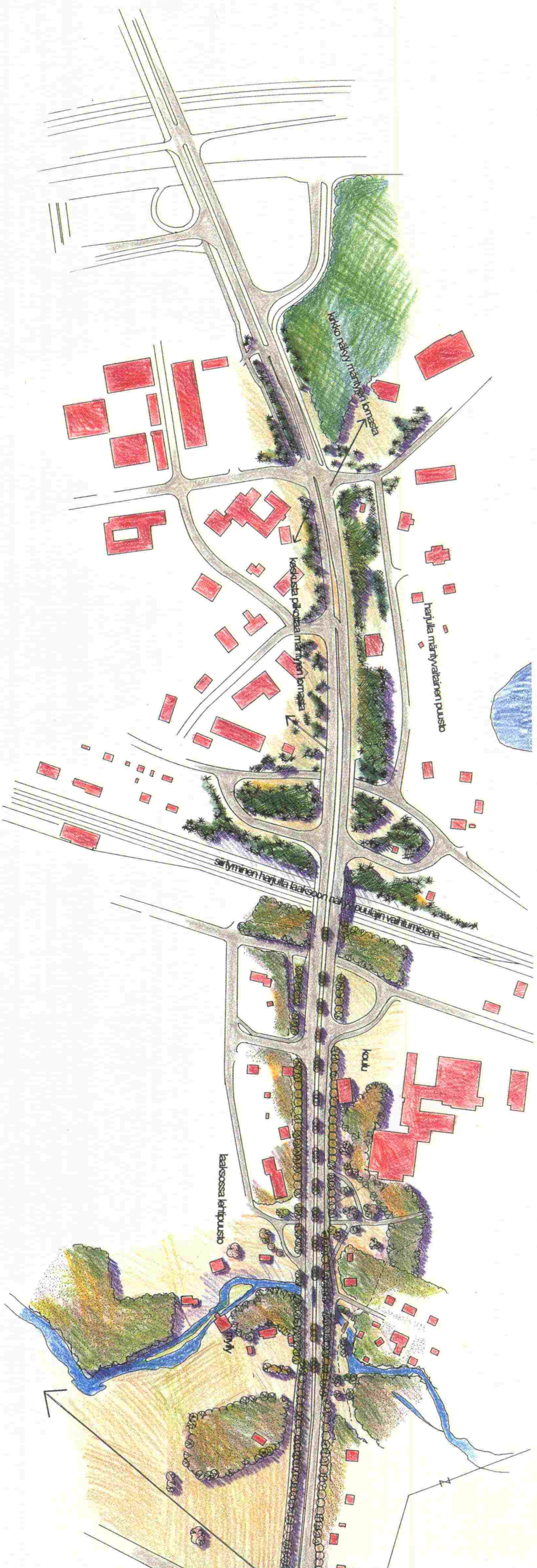
Siilinjärven keskustassa on taajaman puolella jo tehty maisemanhoitotöitä. Keskustan laajennusalueelle rakennusten ja viitosten väliin on kylvelty erilaisia kukkaniittyjä ja -peltoja sekä istutettu puukujanteita nykyisten ja tulevien kevyen liikenteen yhteyksien varten. Alue näyttää jo hoidetulta.

Kirkon edustalta on poistettu peittävää puustoa. Paikkaa voisi vieläkin harventaa. Etenkin koivut ja männyn taimet ja nuoret männyn voisi poistaa. Jäljelle jäävät iäkkäät männyn sopivat hyvin kirkon yhteyteen. Niiden lomasta kirkko näkyy hyvin.

Maaningantien varsi ja viitosten varsi keskustassa

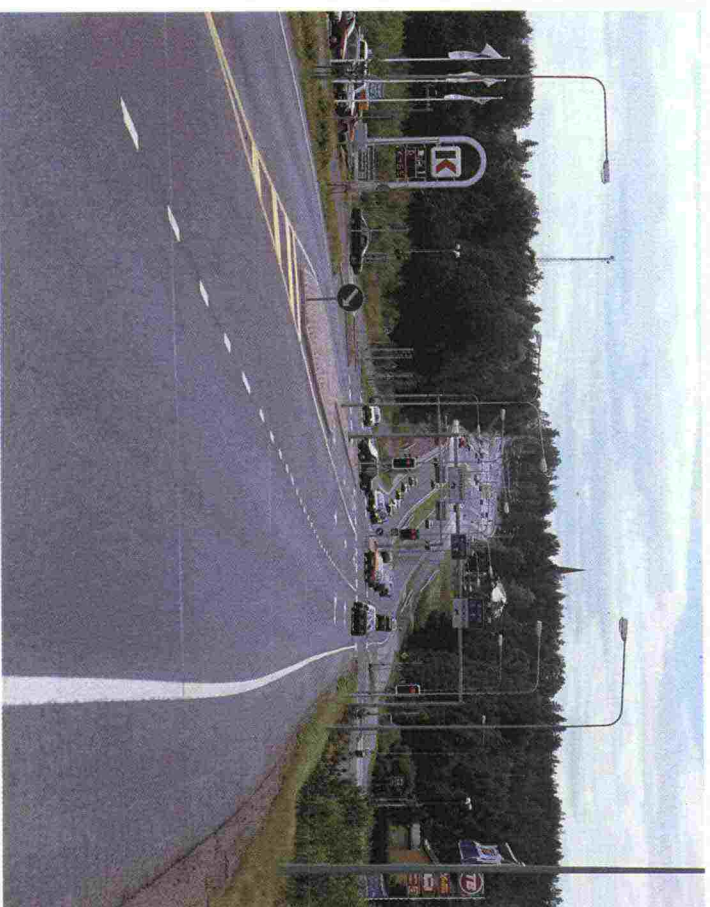
Keskustaa vastapäätä olevan entisen sorakuopan seinämille on istutettu pieniä puun taimia. Jyrkät seinämät on kuin tehty taiteilijan kankaaksi. Suunnitelmassa esitetään ympäristötaideteoksen tekemistä sekä Maaningantien eteläpuolisten kuoppien seinämille että kirkonkylän keskustan alueelle Maaningantien pohjoispuolelle. Eteläpuolen seinämille on esitetty rinnettä pitkin kaareilevaa koivuvinostoa, joka eri värisenä erottuisi taustansa männystä. Keskustan lähelle rinneeseen on paikoin istutettu koivujaakin. Näillä alueilla puuvinostossa lajina voisi käyttää kuusta, jolloin kujanne ja taustan metsä olisivat aina toistensa jyrkkiä vastakohtia. Puuvin edustalle voisi jättää avoimen vyöhykkeen, jotta puiden latvukset näkyisivät paremmin. Teosta tarkastellaan aina vastavaloon. Koivut erottuvat erilaisina kaikkina vuodenaikoina, mutta hiirenkorvalla ja ruskassa on vaikutelma tehokain. Koivuvin tieltä poistettavia mäntyjä voisi siirtää esim. Tarinaharjun jyrkänteen.

Yllä. Nilsiäntien varsi. Harjulla puusto on mäntyvaltaista, laaksossa on lehtipuita.

Viereinen kuva: Nilsiäntien varsi Siilinjärven keskustan itäpuolella on tyypillistä taajamaympäristöä. Tien varrella on jo istutettu koivuja. Tässä suunnitelmassa tien varrelle on esitetty yhtenäisiä koivukujaantetta.

Nilsiantie

Nilsiantien alkuosa on Siilinjärven asuntaloille johtava päätie. Se halkaisee kirkonkylän vanhan keskustan. Tien leventäminen on rikkonut aikaisemmat reunavyöhykkeet. Väylän voisi kehittää Laitilantien risteykseen asti kaupunkimaiseksi bulevardiksi, jonka varteen tien varren toiminnot ulottuvat. Puustutukset voitaisiin täydentää yhtenäiseksi koivukujaanteeksi keskustasta huoltoasemille asti. Tarvittavat meluaidat voisivat kuvastaa taustansa toimintoja. Kevyen liikenteen väylään rajautuessaan ne voisivat olla vaihtelevia ja pienipiirteisiäkin. Niiden edustalla voisi olla monilajisia, puistomaisia puu- ja pensasistutuksia.

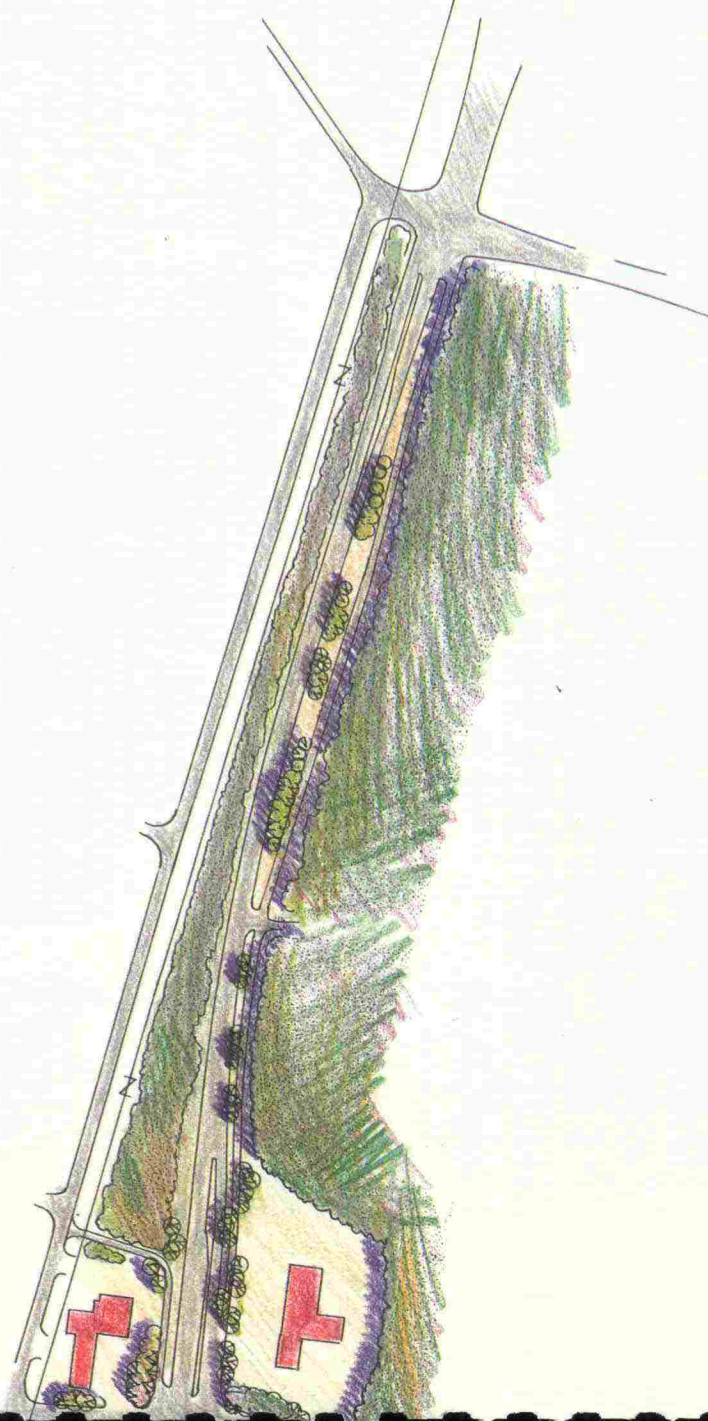
Puukujanteen täydentäminen pitäisi tehdä mahdollisimman pian ja samankokoisilla taimilla kuin jo kasvavat taimet ovat, jotta kujanteesta kehittyisi tasapainoinen ja kaunis.

Siilinjokilaakson umpeenkasvaminen on sääli kirkonkylän maiseman kannalta. Laitilantien kupeessa olevan entisen pellon avaaminen auttaisi tilanetta siilinjärveläisten pääväylän varressa. Raivausmateriaalia, lähinnä pajuja, voisi hyödyntää Vuorelan meluvallin ja puiston rakenteissa.

Kirkonkylän pohjoispuoli

Luja-Betonin teollisuustontti hallitsee maisemaa Siilinjärven kirkonkylän pohjoispuolella. Tonttia on aidattu betonielementtimuurilla, mutta työ on jäänyt kesken. Tontin takaosan epämääräinen varastoalue näkyy suoraan tielle. Muuria pitäisi jatkaa tontin reunalle ja sen pohjoispuolellekin. Muurin edustalle tien puolelle voisi istuttaa kasvillisuutta, esim. tuuhean pensasvyöhykkeen ja puuryhmiä.

Luja-Betonin tontin kulmalta avautuu Taivallahden peltojen yli kaunis näkymä Kevättömälle. Se on Harjamaen kohdalta avautuvan järvimaiseman ohella ainoa pääteiltä Kevättömälle avautuva näkymä, niin piilossa järvi on taajamarakenteen, ja metsien takana. Näkymää tulee jatkossa vaalia.

JATKOIOMENPITEET

Seuraavassa on luettelo ehdotettujen toimenpiteiden kiireellisyysjärjestyksestä.

Kiireellisesti toteutettavat kohteet

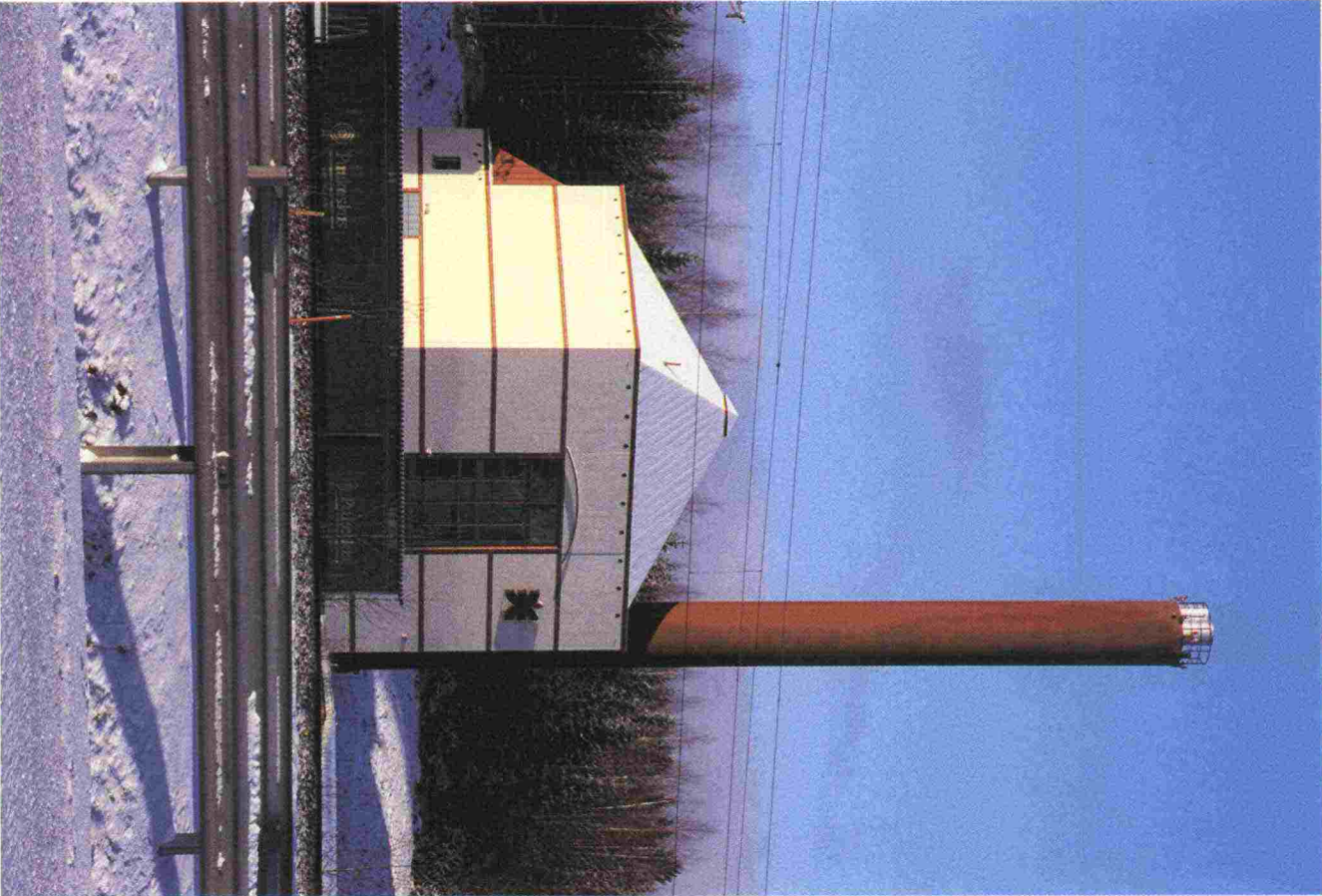
- Kuopion eteläpuolelle rakennettujen meluvallien täydentäminen, muotoilu ja istuttaminen
- Karttulantien liittymän kosteikon ja niityn kunnostaminen sekä riis-teysalueen lähellä olevan varasto- ja varikkoalueen kunnostaminen
- Vuorelan nopeusrajoituksen siirtäminen pohjoisemmaksi ja koemelu-esteen rakentaminen
- Vuorelan meluesteen rakentaminen
- Siilinjärven Nilsiäntien rakentaminen bulevardiksi
- Siilinjärven sorakuoppien ympäristötaideotokset keskustassa ja Maan-ningantien varrella
- Kuopion keskustaosuden kunnostustöiden aloittaminen. Sisääntu-lokohdat kaupunkialueelle etelästä ja pohjoisesta tullaessa eli Inkiälän-mäen kohta ja Savilahden kohta olisivat kiireellisimmät.
- Päivärannan istutukset
- Kuopion teollisuusalueiden kunnostustöiden aloittaminen. Särkilah-den alueesta voitaisiin tehdä kokeilukohde, joka liittyisi alueen laa-jempaan kunnostamiseen, vastapäätä rakenteilla olevaan marketalu-eseen ja rinnakkaistien rakentamiseen.
- yhteistyö VR:n, energia-yhtiöiden ja puhelinyhtiöiden kanssa radan-var sien sekä puhelin- ja sähkölinjojen alustojen hoitamiseksi
- rantavyöhykkeiden hoito erityisesti Kallaveden rannoilla ja penkereil-lä sekä Iso-Valkeisen rannalla
- tien varsien hoito avoimessa maisemassa erityisesti Kumpu-jälän-pelto-osuudella ja Kasurlassa
- talousmetsien reunavyöhykkeen hoito yhteistyössä maanomistajien ja metsänhoitoyhdistysten kanssa koko suunnitteluosuudella
- Myöhemmin toteutettavat kohteet
- meluesteiden toteuttaminen laajemmin eri kohteisiin
- Vuorelan puiston rakentaminen
- Kuopion keskustaosuden töiden jatkaminen
- Kuopion teollisuusosuuksien töiden jatkaminen

JOHTOPÄÄTÖKSET PROJEKTISTA

Viitostieprojektiin tyypillinen lähestymistapa tuntuu oikealta näin mittavalle hankkeelle. Yleislinjojen luominen tien ja sen varsilla asuvien näkökulmasta on tärkeää, samoin tiemiljöön laajentaminen virallisemminkin koko tien varren havaittavan maisematilaan. Erityisen arvokasta olisi kaikkien tien varrella vaikuttavien saaminen mukaan prosessiin. Se antaisi projektille vakuttavuutta, joka voisi taata ulkopuolistenkin rahoituslähteiden, lähinnä erilaisten ympäristöprojekteihin kohdistuvien tukien mukaantuloa. Mah-dollisuudet sellaisten saamiseen edellyttävät kunkin kohteen edustajilta ja etenemiseltä aktiivisuutta.

Tähän projektiin ovat aktiivisesti osallistuneet eri alueista vastaavat virka-miehet ja asukas-yhdistysten edustajat. Alueen yrittäjät ovat yhteydenotoista huolimatta pysyneet pois-sa. Heidän osuutensa viitosten varren maiseman muokkaajina on kuitenkin merkittävä. Jatko-yöksi esitetty Särkilahden teol-lisuusalueen parannuskohde voisi muodostua tunnetuksi esimerkiksi, joka innostaisi muutkin yhteistyökumppanit aktiivisemmin mukaan.

Työn kulussa on monissa kohdissa tullut esiin myös se, että vaikutusmah-dollisuudet olisivat olleet paremmat, mikäli tämäntyyppinen työvähe olisi toteutettu tiejakson uusimpien osuuksien suunnittelun alkaessa. Tosin asen- noituminen ympäristökysymyksiä kohtaan on muuttunut huimaa vauhtia viime vuosina. Töiden toteuttamisen osittainen viivästyminen saattaa korva-utta tekemisen innolla.

Pitkälahden varavoimalaitos on sympattinen, uusi teollisuusrakennus. Se on vii-tostien varrella Kuopion eteläpuolella.

KIRJALLISUUTTA

Aartolahti, T. 1989. Suomen geomorfologia. Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen opetusmonisteita. Helsinki.

Etelä-Karjalan liitto. MA-arkkitehdit. 1992. Etelä-Karjalan pääteiden maisemaselvitys.

Karhu, I. 1994. Luonnonmukaisen viherrakentämisen kehittäminen tielaitoksessa. Kunnallistekniikka 6/1994.

Karppinen, P. & Kauppinen, E. 1987. Entistä Siilinjärveä. Siilinjärven kunnan Kulttuurilautakunnan Kotiseutu- ja museojaoston julkaisuja n:o 4. Pieksämäki 1987.

Koponen, I. (toim.). 1990. Siilinjärven rakennuskulttuuri. Osa 1. Kirkonkylä. Pöljän kotiseutumuseon julkaisusarja. Vaajakoski 1990.

Kuopion kaupunki, Tielaitos Kuopion piiri. 1991. Kuopion kaupungin liikennemeluselvitys. Kuopion kaupunki. Erilliselvitykset Er 1991:3.

Kuopion kaupunki, Kuopion tiepiiri. 1991. Kuopion kaupungin meluntorjuntasuunnitelma. Tie- ja raideliikenne. Kuopion kaupunki. Erilliselvitykset Er 1991:9.

Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri. Eskelinen, M. (toim.). 1985. Tie- ja vesitieverkoston kehittymisestä Pohjois-Savossa 1700-1939. Kuopio 1985.

Kuopion kaupunki. Kaavoitusosaston yleiskaavatoimisto. Keskushallinnon suunnittelutoimisto. 1994. Kaupunkirakenne 2005. Kuopion yleiskaava YK 1994:1.

Kuopion kaupunki. Teknisen viraston kaavoitusosasto. Kaupunginkanslian suunnitteluosasto. 1987. Puijo-Puijonsarvi. Osayleiskaava. Kehittämissuunnitelmat. N:o 25/b 1987.

Lehto, J. 1978. Käytännön metsätyypit. Rauma 1978.

Luostarinen, K. 1973. Tiemaisemasuunnittelusta. Maisemasuunnittelu. Luentoaineistoa ja yhteenvedoja lukuv. 1971-73. Helsinki 1973. Moniste.

Maanmittaushallitus & Suomen maantieteellinen seura. 1986. Suomen kartasto. Vihko 121-122. Maanpinnan muodot. Helsinki 1986.

Maanmittaushallitus & Suomen maantieteellinen seura. 1992. Suomen kartasto. Vihko 123-126. Geologia. Helsinki 1992.

Maanmittaushallitus & Suomen maantieteellinen seura. 1986. Suomen kartasto. Vihko 132. Vedet. Helsinki 1986.

Masonen, J. 1994. Tielaitoksen museotoiminta. Tielaitos. Keskushallinto. Tiemuseon raportteja 1/1994. Helsinki 1994.

Metsäkeskus Äpion julkaisu 6/1994. Luonnonläheinen metsänhoito. Metsänhoitosuosittukset. Helsinki 1994.

Museovirasto. Ympäristöministeriö. 1993. Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Helsinki 1993.

Nevalainen, V. 1993. Laskennallinen selvitys tieliikennemelun leviämisestä Vt 5:n ympäristöön eräissä Kuopion kaupunkialueen kohteissa. Kuopion kaupunki, ympäristönsuojelutoimisto.

Radovic', R. 1993. Tie kokemusmaailmana. Tielaitos. Kehittämiskeskus. Tielaitoksen selvityksiä 14/1993. Helsinki 1993.

Savo, E. 1994. Tienvarsimetsien hoito Kaakkois-Suomen tiepiirissä. Tielaitos. Kaakkois-Suomen tiepiiri. Mikkeli 1994.

Selberg Knut arkitektkontor. 1992. Kaupunkimuotoilun historia. Nykyaikainen tie- ja liikennesuunnittelun historiallinen tausta. Tielaitos. Tiehallitus, kehittämiskeskus. Tielaitoksen selvityksiä 56/1992. Helsinki 1992.

Säljoki-Hiekkänen, L., Heinonen, J. & Virpimaa, R. (toim.). 1986. Tie yhdistää. Tiemuseotoimikunta. Tie- ja vesirakennuslaitos. Tiemuseon julkaisuja 2. Valtion painatuskeskus 1986.

Tie- ja vesirakennushallitus & Suomen tieyhdistys. 1974. Suomen teiden historia I. Pakanuudenajalta Suomen itsenäistymiseen. Helsinki 1974.

Tie- ja vesirakennushallitus & Suomen tieyhdistys. 1977. Suomen teiden historia II. Suomen itsenäistymisestä 1970-luvulle. Helsinki 1977.

Tie- ja vesirakennushallitus. Tiesuunnitteluosaston tietomisto. 1970. Tienvarsien maisemanhoidon suunnittelu. Helsinki 15.5.1970.

Tie- ja vesirakennuslaitoksen Lapin piiri. 1980. Valtatie 5 1980. Valtatie 5:n historiikki. Rovaniemi 1980.

Tielaitos. Geokeskus. 1994. Tielaitoksen selvityksiä 30/1994. Kallioleikkaukset. Helsinki 1994.

Tielaitos. Hämeen tiepiiri. 1992. Hämeen tiepiirin alueen ympäristöselvitys. Päästöt, melu, pohjavesi, suojelu, maisema.

Tielaitos. Kaakkois-Suomen tiepiiri. 1994. Liikenneympäristön tila 1994. Luonto, maisema ja kulttuurihistoria. Mikkeli 1994.

Tielaitos. Kaakkois-Suomen tiepiiri. MA-arkkitehdit. 1995. LAIMA. Valtatien 6 kehittäminen välillä Kärki-Joutseno ja Vesivalo-Mansikkala. Tieympäristön yleissuunnitelma. Helsinki 1995.

Tielaitos. Kuopion tiepiiri. 1992. Liikenneympäristön tila 1992. Melu. Kuopio 1992.

Tielaitos. Kuopion tiepiiri. 1993. Valtatie 5 välillä Päiväranta-Vuorela. Yleissuunnitelman laatiminen. Ympäristövaikutusten arviointiohjelma.

Tielaitos. Kehittämiskeskus. 1994. Tielaitoksen selvityksiä 2/1994. Ihminen ja tie. Tien kokeminen ja tie kirjallisuudessa. Helsinki 1994.

Tielaitos. Savo-Karjalan tiepiiri. 1994. Liikenneympäristön tila 1993. Maaseututaajamat. Kuopio 1994.

Tielaitos. Savo-Karjalan tiepiiri. 1994. Vuorela-Siilinjärvi -moottoritie (vt 5). Vaikutusarvio. Kuopio 1994.

Tielaitos. Savo-Karjalan tiepiiri. 1994. Liikenneympäristön tila 1994. Yleisten teiden maisemaselvitys. Pohjois-Karjalan lääni. Joensuu 1994.

Tielaitos. Turun tiepiiri. 1995. Turun tiepiirin yleisten teiden ympäristön tilan selvitys. Turun tiepiirin tiemaisema. Turku 1995.

Tielaitos. Uudenmaan tiepiiri. 1994. Uudenmaan yleisten teiden ympäristön tila. Tiemaisema. Helsinki 1994.

Vägverket. 1991. Vägar. Dätid nutid framtid. Stockholm och Borlänge 1991.

Yli-Jama, Laura: Tien sovittaminen maisemaan. Tielaitos. Keskushallinto. Tielaitoksen selvityksiä 11/1995. Helsinki 1995.

Ympäristöministeriö. Alueidenkäytönosasto. 1993. Kansallismaisema. Vantaa 1993.

Ympäristöministeriö. Kaavoitus- ja rakennusosasto. 1990. Viherrakentamisen liikenneympäristössä. Selvitys 5 1990. Helsinki 1990.

Ympäristöministeriö. Ympäristönsuojeluosasto. Mietintö 66/1992. Maisemanhoito. Maisema-alueryöryhmän mietintö I. Helsinki 1993.

Ympäristöministeriö. Ympäristönsuojeluosasto. Mietintö 66/1992. Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueryöryhmän mietintö II. Helsinki 1993.